

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE.....	4
I. Základné údaje o obstarávateľovi	4
1. Označenie.....	4
2. Sídlo.....	4
3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie obcami a samosprávnymi krajmi (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.....	4
II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii	4
1. Názov :	4
2. Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie, parcelné číslo).....	4
3. Dotknuté obce.....	4
4. Dotknuté orgány.....	4
5. Schvaľujúci orgán.....	5
6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice.....	5
B. ÚDAJE O PRIAMYCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA	5
I. Údaje o vstupoch	5
1. Pôda záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (ha, poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, bonita), z toho dočasný a trvalý záber.....	5
2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.....	6
3. Suroviny druh, spôsob získavania.....	11
4. Energetické zdroje druh, spotreba.....	11
5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru.....	17
II. Údaje o výstupoch	21
1. Ovzdušie hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií.....	21
2. Voda celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (recipient, verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.....	22
3. Odpady- celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi.....	23
4. Hluk a vibrácie (zdroje, intenzita).....	24
5. Žiarenie a iné fyzikálne polia (tepelné, magnetické a iné - zdroj a intenzita).....	24
6. Doplnujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny).....	25
C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA	26
I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia.....	26
II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie.....	26
1. Horninové prostredie inžiniersko-geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia.....	26
2. Klimatické pomery zrážky (napr. priemerný ročný úhrn a časový priebeh), teplota (napr. priemerná ročná a časový priebeh), veternosť (napr. smer a sila prevládajúcich vetrov).....	29
3. Ovzdušie stav znečistenia ovzdušia.....	30
4. Vodné pomery povrchové vody (napr. vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd.....	30
5. Pôdne pomery kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd.....	31
6. Fauna, flóra kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov.....	31
7. Krajina štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana.....	39
8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov [napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu,	

súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti], územný systém ekologickej stability (miestny, regionálny, nadregionálny).	40
9. Obyvateľstvo demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).	42
Priemysel.....	48
Lesné hospodárstvo	49
Obchod a služby.....	50
Rekreácia a cestovný ruch	51
Infraštruktúra - doprava	52
Infraštruktúra - produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).	55
Infraštruktúra - produktovody – zemný plyn	61
Infraštruktúra - telekomunikácie	64
Infraštruktúra - odpady a nakladanie s odpadmi	66
10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská.	67
11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie).	67
12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie).....	67
13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov.	67
III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé) podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie	69
1. Vplyvy na obyvateľstvo počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy.	69
2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery.	69
3. Vplyvy na klimatické pomery.	69
4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií).	69
5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby).	70
6. Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia).	70
7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.).	70
8. Vplyvy na krajinu štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny.....	70
9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma [napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti], na územný systém ekologickej stability.....	71
10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská.	71
11. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality.....	71
12. Iné vplyvy.....	71
13. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi.	71
IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie.....	72
V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)	78
1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu.	78
2. Porovnanie variantov.....	79
VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia	79
VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení.....	80
VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie	80
IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)	80

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení.....	81
XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa	81

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie.

Obec Veľká Čausa, Identifikačné číslo: 00318540

2. Sídlo.

Obec Veľká Čausa, Obecný úrad Veľká Čausa č. 83, 97247 Veľká Čausa, 971 01 Veľká Čausa

3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa,

(osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacej dokumentácie obcami § 2a stavebného zákona, od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.)

JUDr. Nikola Pekárová, starostka obce Veľká Čausa, č.tel. 046 547 11 39, mobil +421 905 551 214.
e-mail : starostka@velkacausa.sk

Ing. Marta Davidesová, Brigádnická 1422/7, 972 51 Handlová, č. tel. +421 907 985 915, e-mail : marta.davidesova@post.sk

II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii

1. Názov :

Koncept územného plánu obce Veľká Čausa

2. Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie, parcelné číslo).

Kraj : Trenčiansky
Okres : Prievidza
Obec: Veľká Čausa
Katastrálne územie: Veľká Čausa v celom rozsahu

3. Dotknuté obce.

- Mesto Prievidza, Mestský úrad, Námestie slobody 14, 971 01 Prievidza
- Obec Chrenovec-Brusno, Obecný úrad, 972 32 Chrenovec-Brusno
- Obec Malá Čausa, Obecný úrad, 972 32
- Obec Lipník, Obecný úrad Lipník č 36, 972 32 Chrenovec-Brusno

4. Dotknuté orgány.

1. Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Nám. Slobody 6, 81005 Bratislava, P.O.BOX 100
2. Ministerstvo životného prostredia SR, geologická sekcia, Nám. L. Štúra 1, 812 35 Bratislava
3. Trenčiansky samosprávny kraj, Odd regionálneho rozvoja, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín
4. Trenčiansky samosprávny kraj, Odbor investícií a ŽP, odd. ŽP a ÚP, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín,
5. Trenčiansky samosprávny kraj, Odbor dopravy, odd. dopravy, Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
6. Okresný úrad Trenčín, Hviezdoslavova 3, 911 49 Trenčín
7. Okresný úrad Trenčín, odbor výstavby a bytovej politiky, Hviezdoslavova 3, 911 49 Trenčín
8. Okresný úrad Trenčín, odbor starostlivosti o životné prostredie, Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
9. Okresný úrad Trenčín, Odbor opravných prostriedkov, Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
10. Okresný úrad Trenčín, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Nám. sv. Anny č.7, 911 01 Trenčín
11. Krajský pamiatkový úrad Trenčín, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín
12. Okresný úrad Prievidza, odbor starostlivosti o životné prostredie, ŠVS, G. Švéniho 3H, 971 01 Prievidza,
13. Okresný úrad Prievidza, odbor starostlivosti o životné prostredie, OPK, G. Švéniho 3H, 971 01 Prievidza,
14. Okresný úrad Prievidza, odbor starostlivosti o životné prostredie, ŠSOH, G. Švéniho 3H, 971 01 Prievidza
15. Okresný úrad Prievidza, odbor starostlivosti o životné prostredie, ŠSOO, G. Švéniho 3H, 971 01 Prievidza
16. Okresný úrad Prievidza, odbor starostlivosti o životné prostredie, EIA, G. Švéniho 3H, 971 01 Prievidza

17. Okresný úrad Prievidza, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Medzibriežková č. 2, 971 01 Prievidza
18. Okresný úrad Prievidza, odbor krízového riadenia, Medzibriežková 2, 971 01 Prievidza
19. Okresný úrad Prievidza, pozemkový a lesný odbor, Medzibriežková 2, 971 01 Prievidza
20. Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Prievidzi, Nemocničná 8, 972 01 Bojnice
21. Regionálna veterinárna a potravinová správa Prievidza, Mariánska 6, 971 01 Prievidza
22. Obvodný banský úrad v Prievidzi, Matice slovenskej 10, 971 22 Prievidza,
23. Hornonitrianske Bane Prievidza, a.s., Matice slovenskej 10, 971 01 Prievidza,
24. Krajský pamiatkový úrad Trenčín, pracovisko Prievidza, Nová ul. č. 2, 971 01 Prievidza,
25. Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru, Vápenická 4, 971 01 Prievidza

5. Schvaľujúci orgán.

Obecné zastupiteľstvo Veľká Čausa.

6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice.

K vplyvom na životné prostredie presahujúce štátne hranice nedôjde.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Údaje o vstupoch

1. Pôda záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (ha, poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, bonita), z toho dočasný a trvalý záber.

Predmetom riešenia podľa platnej legislatívy a metodického usmernenia je udelenie súhlasu s perspektívnym použitím poľnohospodárskej pôdy na iné ako poľnohospodárske účely v zmysle zákona o ochrane. Dočasné zábery nie sú predmetom riešenia.

Tab.: Predpokladané využitie poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely

Číslo lokality	Katastrálne územie	FPB (rozvojová lokalita)	Funkčné využitie	Výmera FPB / cesta (ha)	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy ÚPN Obce					Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromelioračné zariadenia (ha)	Časová etapa – návrhové obdobie	Iná informácia
					Spolu v ha	v zastavanom území		mimo zastavaného územia					
						Kód / skupina BPEJ	Výmera v (ha)	Kód / skupina BPEJ	Výmera v (ha)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	17
1	Veľká Čausa	1	bývanie	2,3698	2,3215	0772512/7.	0,2833	0772512/7.	0,6665	-	-	NO	-
						-	-	0783772/9.	0,1727	-	-		-
						0772013/7.	0,2416	0772013/7.	0,9573	-	-		-
2	Veľká Čausa	2	bývanie	1,9437	1,9437	-	-	0706005/5.	1,9437	-	1,9437	NO	-
3	Veľká Čausa	3	bývanie	0,2599	0,2599	0706005/5.	0,2599	-	-	-	-		-
4	Veľká Čausa	4	výroba	1,2187	1,2030	0772013/7.	0,2873	-	-	-	-	NO	-
						0706002/5.	0,4175	0706002/5.	0,4982				
5	Veľká Čausa	5	výroba	2,2762	2,2762	-	-	0771512/7.	2,0842	-	-	NO	-
						-	-	0772013/7.	0,1920				

6	Veľká Čausa	6	pohrebisko	0,0990	0,0990	0772512/7.	0,0896	-	-	-	-	NO	-
						0706005/5.	0,0094	-	-	-	-		-
		-	cesta	0,1164	0,1164	0772512/7.	0,1044	-	-	-	-		-
						0706005/5.	0,0120	-	-	-	-		-
Spolu					8,2197		1,7051		6,5146		1,9437		

2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.

Zásobovanie vodou (pitná voda) :

Obec Veľká Čausa má vybudovaný verejný vodovod, ktorého správcou je StVPS, a.s. Banská Bystrica, závod 03 Prievidza. Obec je zásobovaná pitnou vodou zo skupinového vodovodu Ráztočno – Prievidza, ktorý dodáva pitnú vodu pre obec Ráztočno, Jalovec, Chrenovec – Brusno, Lipník a Veľká Čausa. Dodávka pitnej vody je zabezpečená z vodných zdrojov „Tepličky a Ráztočno“. V prípade nedostatočnej výdatnosti alebo zhoršenej kvality vody týchto vodných zdrojov je skupinový vodovod dotovaný pitnou vodou z privádzacieho potrubia DN 500 mm skupinového vodovodu Turček - Handlová – Prievidza, cez prepojujacie potrubie v obci Ráztočno. Trasa privádzacieho potrubia DN 500 z vodnej nádrže Turček do Prievidze vedie severným okrajom k.ú. Veľká Čausa. Vodovod obce Veľká Čausa nemá vlastnú akumuláciu pitnej vody vo vodojeme. Pitná voda je do obce Veľká Čausa dodávaná potrubím DN 160, LT, po redukovaní (znížení) tlaku a s meraním množstva odoberanej pitnej vody v armatúrovej – vodomernej šachte, ktorá sa nachádza na začiatku obce v smere od Chrenovca. Prebytok vody na SKV, s prietokom cca 9,0 l.s⁻¹, je za odberným miestom pre obec Veľká Čausa, odvádzaný ďalej do vodojemu Prievidza, II. tlakové pásmo. Jestvujúca rozvodná vodovodná sieť je z potrubí profilov DN 80 až 100 mm a DN 2". Vyhodená je z rôznorodého materiálu (liatina, PVC, polyetylén). Na rozvodnej vodovodnej sieti sú osadené podzemné protipožiarne hydranty DN 80.

Na východnom okraji obce bolo realizované rozšírenie verejného vodovodu pre IBV Veľká Čausa. Napojené je na privodné potrubie DN 225 pred redukčným ventilom vodovodu obce Veľká Čausa, preto má IBV vlastný redukčný ventil umiestnený v armatúrovej šachte, zároveň aj s vodomermom.

Potrubná sieť je poruchová, preto sa odporúča jej obnova postupnou výmenou.

Tab. č. A.2.11.2.3.1. Prehľad o spotrebe vody v obci Veľká Čausa za rok 2018,

Por.číslo	Špecifikácia potreby vody	Merná jednotka	Množstvo
1.	Voda určená na realizáciu	m ³	21 120
2.	- podzemná	m ³	21 120
3.	- povrchová	m ³	0
4.	Voda fakturovaná	m ³	16 958
5.	- pre obyvateľstvo	m ³	16 654
6.	- pre priemysel	m ³	0
7.	- pre poľnohospodárstvo	m ³	0
8.	- pre ostatných	m ³	394
9.	Straty vody	m ³	3 638
10.	Straty vody	%	17,22
11.	Výdatnosť vodných zdrojov	min. l.s ⁻¹	0,0
12.	Výdatnosť vodných zdrojov	max. l.s ⁻¹	0,0
13.	Dĺžka vodovodného potrubia	km	6,95
14.	Počet vodojemov	ks	0
15.	Obsah vodojemov	m ³	0
16.	Počet obyvateľov celkom	obyv.	482
17.	Počet obyvateľov zás. vodou	obyv.	482
18.	Špecifická potreba vody	l/os.deň	120,05
19.	Spotreba vody na osobu	l/os.deň	94,15

Zdroj : StVPS závod 03 Prievidza

Návrh riešenia - Hydrotechnické výpočty

Potreba pitnej vody pre riešené územie bola vypočítaná podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 zo 14. novembra 2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti

o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií

Výpočet potreby vody pre rozvoj :

Stav počtu obyvateľov k r. 2018 : 482 obyv.

Tabuľka č. 2.11.2.3.2 Potreba pitnej vody pre obyvateľov – východiskový rok 2018

Účel zásobovania vodou	Počet obyv.	Špecif. potr. vody (l.den ⁻¹)	Priemer. denná (Q _p)		Max. denná (Q _m)		Max. hod. (Q _h)	
			m ³ .d ⁻¹	l.s ⁻¹	m ³ .d ⁻¹	l.s ⁻¹	m ³ .h ⁻¹	l.s ⁻¹
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A. Bytový fond	16	145	2,32	0,026	3,712	0,043	0,278	0,077
	198	135	26,73	0,310	42,768	0,495	3,207	0,891
	268	100	26,80	0,310	42,88	0,496	3,216	0,893
Spolu	482	-	55,85	0,646	89,36	1,034	6,701	1,861
B. Obč.a tech.vyb.	482	25	12,05	0,139	19,28	0,223	1,446	0,402
Celkom	482	-	67,9	0,785	108,64	1,257	8,147	2,263

Výpočet akumuláčného priestoru :

Pri nepretržitom rovnomernom prítoku je množstvo akumulácie potrebnej na vyrovnanie rozdielov medzi prítokom a potrebou pitnej vody vyjadrená rovnicou :

$$V = A + A_p + A_o \quad A = \text{minimálna zásoba}$$

A_p = požiarová rezerva

A_o = havarijná rezerva

Q_m = 108,64 m³.deň⁻¹, existujúci objem vodojemu V = 0 m³, tj. zabezpečenosť na 0,0 %.

Podľa STN 73 6650 - Vodojemy je potrebný objem rovnajúci sa min. 60% maximálnej dennej potreby. Súčasná kapacita akumuláčného priestoru je dostatočná pre súčasnú potrebu.

Hydrotechnické výpočty

Potreba pitnej vody pre riešené územie bola vypočítaná podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 zo 14. novembra 2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií.

Návrhové obdobie k roku 2035 – Veľká Čausa

Bilancia nárastu potreby pitnej vody pre rozvojové zámery je uvedená v prílohe v Tab.č. 7. - (návrhové obdobie k r. 2035). Na základe výpočtu celkovej potreby vody pre stav a navrhované rozvojové zámery v NO sú stanovené nasledovné bilančné údaje.

Tab. A.2.11.2.3.3 - Potreba pitnej vody celkom - NO (k r. 2035)

Potreba vody	Priem. denná (Q _p)		Max. denná (Q _m)	
	m ³ .d ⁻¹	l.s ⁻¹	m ³ .d ⁻¹	l.s ⁻¹
1	2	3	4	5
Stav (obyv. + vyb.)	67,9	0,785	108,64	1,057
Nárast (obyv. + vyb + priem.)	4,3	0,05	6,9	0,08
Celkom	72,2	0,84	115,6	1,34

Výpočet akumuláčného priestoru :

Pri nepretržitom rovnomernom prítoku je množstvo akumulácie potrebnej na vyrovnanie rozdielov medzi prítokom a potrebou pitnej vody vyjadrená rovnicou :

$$V = A + A_p + A_o$$

A = minimálna zásoba

A_p = požiarna rezerva

A_o = havarijná rezerva

Q_m = 115,6 m³.deň⁻¹, existujúci objem vodojemu V = 0 m³, tj. zabezpečenosť akumulácie chýba.

Navrhujeme nový vodojem V = 100 m³, tj. zabezpečenosť na 74,5 %.

Podľa STN 75 5302 - Vodojemy je potrebný objem rovnajúci sa min. 60 % maximálnej dennej potreby (zo 115,6 m³.d⁻¹) Kapacita vodojemu chýba a je nahrádzaná dotovaním z vodovodného prírodného potrubia SKV Turček – Handlová – Prievidza.

Záver :

Obec Veľká Čausa má vybudovaný verejný vodovod, ktorého správcou je StVPS, a.s. Banská Bystrica, závod 03 Prievidza. Obec je zásobovaná pitnou vodou zo skupinového vodovodu Ráztočno – Prievidza, ktorý dodáva pitnú vodu pre obec Ráztočno, Jalovec, Chrenovec – Brusno, Lipník a Veľká Čausa. Dodávka pitnej vody je zabezpečená z vodných zdrojov „Tepličky a Ráztočno“. V prípade nedostatočnej výdatnosti alebo zhoršenej kvality vody týchto vodných zdrojov je skupinový vodovod dotovaný pitnou vodou z privádzacieho potrubia DN 500 mm skupinového vodovodu Turček - Handlová – Prievidza, cez prepojovacie potrubie v obci Ráztočno. Trasa privádzacieho potrubia DN 500 z vodnej nádrže Turček do Prievidze vedie severným okrajom k.ú. Veľká Čausa. Vodovod obce Veľká Čausa nemá vlastnú akumuláciu pitnej vody vo vodojeme.

Jestvujúci systém zásobovania pitnou vodou s chýbajúcou akumuláciou je pre súčasný stav a pre rozvojové zámery postačujúci, ale náročný na prevádzkovanie.

Obec Veľká Čausa sa navrhuje zásobovať pitnou vodou z existujúcej vodovodnej siete v jednom tlakovom pásme s reguláciou tlaku redukčným ventilom. Pitná voda je privádzaná do spotrebiska gravitačným spôsobom zo skupinového vodovodu vodovodu Ráztočno – Prievidza, ktorý dodáva pitnú vodu pre obec Ráztočno, Jalovec, Chrenovec – Brusno, Lipník a Veľká Čausa. V rámci rozvoja obce sa navrhuje postupné rozširovanie vodovodnej siete a zároveň rekonštrukcia potrubia. Vodovod bude smerovo sledovať existujúce a navrhované komunikácie, v rámci rozvojových lokalít. Vnútna štruktúra sa určí v súlade navrhovanou urbanistickou koncepciou v následnej územnoplánovacej príprave, v rámci spracovania územnoplánovacích podkladov a nadväzujúcich ďalších stupňov projektovej prípravy. Podrobný návrh riešenia, dimenzie a ďalšie technické údaje v riešenom území sa určia v rámci podrobnejších stupňov projektovej prípravy.

Potrubnú sieť sa navrhuje rekonštruovať DN80 a DN2“ za potrubie DN100 s prednostným riešením hlavných privádzačov a rozvody do nových lokalít zástavby vybudovať v dimenzii DN 100. V obci sa navrhuje dobudovať sieť vonkajších požiarnych hydrantov v zmysle platnej STN 73 0873 v navrhovaných lokalitách, s umiestnením v sieti vo vzdialenosti 80 až 120 m.

Pásma ochrany verejných vodovodov a verejných kanalizácií sú vymedzené zákonom č. 442/2002 Z. z. nasledovne: 1,5 m od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného a kanalizačného potrubia do priemeru 500 mm, 2,5 m pri vodovode a kanalizácii s priemerom nad 500 mm pre navrhované potrubia.

V metóde výpočtu podľa prílohy č. 1 Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 zo 14. novembra 2006 sa uvažovalo so špecifickou potrebou vody zníženou v rozsahu 13 % v zmysle ustanovení vyhlášky, vzhľadom na prevažujúce samostatné merania odberu v rodinných domoch

Zásady :

- a) zabezpečiť 100 % - né zásobovanie obyvateľov a domácností z vodovodného systému,
- b) riešiť návrh modernizácie a postupnej rekonštrukcie a obnovy vodovodnej siete,
- c) chrániť vodné zdroje a kontrolovať dodržiavanie podmienok využívania a dodržiavanie povolených činností v ochranných pásmach vodných zdrojov,
- d) kontrolovať kvalitu dodávanej vody vo vodovodnom systéme,
- e) vykonávať rekonštrukcie, výmeny a opravy potrubí a armatúr za účelom znižovania vysokých strát vody
- f) vymedziť manipulačný pás pre zabudovanie nového potrubia – v nezastavanom území v šírke cca 15 m, v zastavanom území cca 4 m v súlade so zákonom č. 442/2002 Z.z.
- g) navrhovaný vodovod trasovať na verejnom priestranstve vrátane pásma ochrany v súlade s príslušnou legislatívou a normami,

- h) križovania inžinierskych sietí s vodným tokom riešiť v súlade s normou (STN 736822)
- i) rešpektovať pásмо ochrany verejného vodovodu v rozsahu vymedzenom §19 zákona č.442/2002 Z.z.

Koncepcia riešenia odpadových a dažďových vôd

V obci Veľká Čausa nie je vybudovaná verejná kanalizácia. Odpadové vody sú odvádzané do domových žump s odvozom na ČOV Handlová a čistené v domových čistiach staniciach. Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Banská Bystrica, uvažuje v budúcnosti s realizáciou stavby „Sústava na odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v okrese Prievidza“, súčasťou ktorej je aj odkanalizovanie obce Veľká Čausa. Na stavbu je vydané územné rozhodnutie č. 2.4.3-05-4432-2007 a je vydané stavebné povolenie Obvodným úradom životného prostredia v Prievidzi dňa 05. 10. 2009 pod číslom OÚŽP/2009/01305. Pôvodný projekt, ktorý vypracoval HYCO Projekt a.s., Bratislava bol priebežne aktualizovaný. Jeho cieľom je zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomerácii Chrenovec - Brusno, ktorú tvoria obce Ráztočno, Jalovec, Chrenovec - Brusno, Lipník a Veľká Čausa v okrese Prievidza. Celková dĺžka novovybudovanej stokovej siete bude 34,141 km. Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych vôd bude po realizovaní projektu 3695 EO. Rešpektovaný je zákon č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení neskorších predpisov a vyjadrenie prevádzkovateľa StVPS, a.s., Z 03 Prievidza. Z hľadiska prevádzkovania siete verejného vodovodu a verejnej kanalizácie sú siete verejného vodovodu a verejnej kanalizácie navrhované vo verejných priestranstvách.

StVS, a.s. v súvislosti s prípravou územnoplánovacou dokumentáciou obce zaslalo dňa 20.11.2019 stanovisko: „Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. nemá v investičnom pláne zaradenú žiadnu plánovanú investíciu v k.ú. Veľká Čausa.“

Odvádzanie dažďových vôd je riešené v jednotlivých uliciach a úsekoch prostredníctvom otvorených rigolov a potrubí do recipientu Handlovka.

Odpadové vody v obci sú v súčasnosti likvidované živelne, zaústením do žump, potokov, prípadne sú čistené lokálne v malých ČOV. V obci sú vybudované dve malé domové ČOV pre areál školy a pre bytovky. Dažďové vody z prevažnej časti obce sú odvádzané povrchovými rigolmi a v čiastkových úsekoch aj vybudovanou dažďovou kanalizáciou.

Výpočet množstva splaškových vôd

$$\begin{aligned} \text{Max. denná potreba vody} \quad Q_m &= 1,26 \text{ l.s}^{-1} \\ \text{Max. prietok splaškových vôd} \quad Q_s \text{ max} &= 1,26 \times 2,13 = 2,68 \text{ l.s}^{-1} \end{aligned}$$

Zhodnotenie :

Pre dosiahnutie zlepšenia kvality životného prostredia a ekológie je potrebné v obci realizovať stavbu kanalizačnej siete, podľa schválenej projektovej dokumentácie. Podľa vypracovanej projektovej dokumentácie je plánovaná koncepcia splaškovej kanalizácie s čistením odpadových vôd na ČOV Prievidza. Výstavbou delenej kanalizácie sa zamedzí živelnému vypúšťaniu odpadových vôd do vodných tokov povodia rieky Handlovka.

Návrh riešenia

Návrh odvedenia a likvidácie splaškových odpadových vôd v obci Veľká Čausa je riešený v súlade s využitím jestvujúceho systému splaškovej kanalizácie. Kanalizačná sieť pre jednotlivé lokality bývania, vybavenosti, rekreácie a výroby sa navrhuje systémom delenej gravitačnej kanalizácie. Presnejšie posúdenie a dimenzovanie kanalizačného systému pre návrhové a výhľadové obdobie bude potrebné preveriť v procese následnej projektovej prípravy. Odporúčaná je dimenzia DN 300 mm pre navrhovanú kanalizačnú sieť. V prípade križovania navrhovanej kanalizácie s vodnými tokmi, musí byť riešená podľa STN 73 68 22 – križovanie a súbeh vedení a komunikácií s vodnými tokmi.

V odľahlých miestach zástavby obce a miestach kde nie je racionálne a ekonomické vybudovať kanalizáciu sa budovy a zariadenia navrhujú odkanalizovať do žump, alebo do malých domových čistiarní.

Odvádzanie dažďových vôd v rámci zastavaného územia obce a z navrhovaných rozvojových lokalít je navrhnuté dažďovou kanalizáciou na konci s lapačom olejov a výustným objektom do najbližšieho vodného toku.

Na základe predpokladanej potreby vody v NO a VO sa predpokladá nasledovná bilancia množstva odpadových vôd.

Tab. č. A.2.11.2.4.1. Bilancia množstva splaškových vôd

Obdobie (k roku)	Priem denná (Qp)		Max. denná (Qm)	
	l.d ⁻¹	l.s ⁻¹	l.d ⁻¹	l.s ⁻¹
1	2	3	4	5
STAV (2016)	67 900,0	0,79	108 640,0	1,26
STAV+NO (2035)	72 229,9	0,84	115 567,8	1,34

Kanalizácia v obci Veľká Čausa bude gravitačná aj tlaková. Tlaková kanalizácia bude splaškové vody prečerpávať z nižšie situovaných častí obce do gravitačnej kanalizácie a na ČOV Prievidza.

Dažďové vody z prevažnej časti obce sú odvádzané povrchovými rigolmi a v čiastkových úsekoch aj vybudovanou dažďovou kanalizáciou.

Výpočet množstva splaškových vôd:

Max. denná potreba vody $Q_m = 1,26 \text{ l.s}^{-1}$

Max. prietok splaškových vôd $Q_s \text{ max} = 1,26 \times 2,13 = 2,68 \text{ l.s}^{-1}$

Záver :

Podľa dostupných informácií je projektová dokumentácia a stavba kanalizácie pripravená. Zatiaľ nie je známy termín realizácie.

Návrh zásad pre realizáciu zámerov odvedenia a čistenia odpadových vôd:

- rešpektovať v riešení koncepcie odvádzania a čistenia odpadových vôd z rozvojových lokalít požiadavky na čistenie vôd v zmysle platnej legislatívy (zákona č. 364/2004 Z.z o vodách. a NV SR č. 269/2010, ktorým sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov),
- rešpektovať a uplatniť v riešení verejnej vodovodnej a kanalizačnej siete „Vodný plán Slovenska“ a „Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií“,
- riešiť koncepciu rozvoja obce v nadväznosti na stavbu Sústava na odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v okrese Prievidza, Aglomerácia Chrenovec Brusno,
- návrh rozšírenia verejnej kanalizácie riešiť v súlade s platnou legislatívou (vyhláškou MŽP SR 684/2006 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií),
- uplatniť podmienky ochrany verejných kanalizácií a rešpektovať ich v zmysle platnej legislatívy (§ 19 zákona č. 442/2002 Z.z.),
- riešiť koncepciu dobudovania verejnej dažďovej kanalizácie,
- navrhnuť opatrenia a regulatívy pre odvádzanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku na zadržanie prípadného odtoku v území tak, aby odtok z územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby (retenciou dažďovej vody a jej využitie, infiltráciou dažďových vôd a pod.),
- navrhnuť opatrenia a regulatívy pre odvádzanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku, aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente a vody majú byť pred odvedením do recipientu zbavené ropných látok, ako aj plávajúcich a unášaných väčších častíc,
- v rámci využitia a spravovania riešeného územia obce v súvislosti s koncepčným rozvojom nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových aj podzemných vôd, vodných tokov a technických diel na nich.
- vytvárať podmienky pre zvyšovanie podielu napojenia producentov odpadových vôd na verejnú kanalizáciu,
- pre nové kanalizačné zberače vytvoriť územné podmienky vo verejnom priestranstve (manipulačný pás v š = 10 až 15 m v nezastavanom území a cca 4 m v zastavanom území a

- výhľadové pásmo ochrany kanalizácie v š=1,5 m od okrajov potrubia na obe strany v súlade s platnou legislatívou (zákonom č. 442/2002 Z.z.),
- l) pre nové rozvojové lokality bývania, vybavenosti, rekreácie a priemyslu riešiť koncepciu odvádzania a nakladania so splaškovými a dažďovými vodami v súlade s predpismi a na základe koncepčného urbanistického riešenia územnoplánovacím podkladom (ÚPP),
 - m) projekt kanalizácie riešiť aj s kanalizačnými prípojkami ukončenými revíznou šachtou umiestnenou na hranici pozemku producenta, (zdroja odpadových vôd)
 - n) rešpektovať pásmo ochrany verejnej kanalizácie v zmysle platnej legislatívy (§ 19 zákona č. 442/2002 Z.z.),
 - o) v urbánnom prostredí obce je potrebné rešpektovať, zachovať a vytvárať pásmo ochrany jestvujúcich a navrhovaných vodohospodárskych zariadení (pre kanalizáciu DN do 500 mm - 1,5 m, DN nad 500 mm - 2,5 m od okrajov potrubia)

3. Surovinový druh, spôsob získavania.

V riešenom území k.ú. Veľká Čausa sa nenachádza ložisko nevyhradeného nerastu. Území na južnom okraji katastra sa nachádza dobývací priestor a chránené ložiskové územie hnedého uhlia, ktoré je ťažené hlbinným spôsobom. Nenavrhuje sa žiadna ťažba ani využívanie surovinových zdrojov v rámci existujúceho zastavaného územia obce.

4. Energetické zdroje druh, spotreba.

Zásobovanie elektrickou energiou

Zdrojom elektrickej energie v okrese Prievidza je tepelná elektrárňa v Zemianskych Kostolčanoch (ENO). Elektrická stanica v Bystričanoch rozvádza elektrinu vyrobenú v ENO diaľkovými linkami 220 kV (Križovany, Sučany, Považská Bystrica), linky 110 kV slúžia pre zásobovanie územia Hornej Nitry.

Trasy vedení boli zakreslené na základe stanoviska SSE_D a.s. (technikom rozvoja VN/NN, odbor Rozvoj aktív VN/NN- juh, Stredoslovenská Distribučná, a. s. Pri Rajčianke 2927/8, 010 47 Žilina)

Rozvodné vedenia VN

Územie obce je zásobované elektrickou energiou z rozvodnej stanice 110/22 kV – Handlová vzdušnými linkami VN – 22 kV, ktoré napájajú distribučnú sieť trafostaníc 22/0,4/0, 231 kV.

Tab. A.2.11.3.1.1 Vzdušné vedenia 22 kV

Číslo vedenia	k V	Zásobovaná lokalita	Správca	Prevedenie	Poznámka
1	2	3	4	5	6
Linka č. 776	22	Prievidza - Chrenovec	SSE a.s.	vzdušné	smer Prievidza

Distribučné trafostanice

V súčasnosti sa na vymedzenom území nachádzajú trafostanice murované, stĺpové a stožiarové. Nakoľko údaje o ich inštalovanom výkone nie sú k dispozícii, nie je možné ani stanoviť celkový inštalovaný výkon v transformátoroch, ani určiť, či je uvedený počet transformačných staníc 22/0,4 kV na zabezpečenie súčasného príkonu dostačujúci.

Tab. A.2.11.3.1.2 Zoznam trafostaníc na území obce Ráztočno

Por. čís.	Číslo TS	Názov TS, umiestnenie	Typ	Zásobovanie z 110 kV ved.č.	Prívod
1	2	3	4	5	6
1.	TS 1	PACHO (súkromná)	murov. vežová	776	vzdušný
2.	TS 1	Hospodársky dvor	murov. vežová	776	vzdušný
3.	TS 2	Obecný úrad stred	stožiarová	776	vzdušný
4.	TS 3	IBV	stožiarová	776	vzdušný

Všetky uvedené transformátorové stanice sú napájané ako koncové, vzdušnými odbočkami z vedení (pre TS IBV a TS Obecný úrad sú použité izolované vzdušné vedenia). Väčšina transformátorových staníc je stožiarového typu. Transformátorová stanica TS IBV je v kioskovom prevedení.

Vzhľadom k tomu, že 110 kV distribučný rozvod prechádza v blízkom okolí zastavaného územia obce, nie je dispozičný problém s doplnením ďalších trafostaníc pre rozvojové územia. Nové prípojné miesta - prípojky na trafostanice v zastavenej časti riešiť ako zemné káblové v zmysle §4 ods.5 vyhl. č. 532/2002 Z.z.

Posúdenie potreby zahustenia novej distribučnej trafostanice, respektíve zvyšovania transformáčného výkonu existujúcich trafostaníc je výlučne na posúdení SSD, podľa skutočne požadovaného výkonu.

NN Rozvody 0,4 kV

Sekundárna NN sieť 0,4 kV je v súčasnosti v celom riešenom území veľmi rôznorodá. Hlavná napájacia NN sieť v obci pozostáva zo vzdušných vedení na betónových stĺpoch. Z tejto vzdušnej siete sú jednotlivé prípojky realizované prevažne vzduchom, v menšej miere aj káblovými NN vedeniami. Existujúce vedenia sú rôznych dimenzií, rôzneho druhu, veku a v rôznom technickom stave.

Verejné osvetlenie (VO)

Verejné osvetlenie obce je zabezpečované žiarivkovými a výbojkovými svietidlami na stĺpoch spolu s NN vzdušnými vedeniami. Použité svietidlá sú od rôznych výrobcov s rôznymi typmi svetelných zdrojov. Osvetľovacia sústava by mala mať vykonaný svetlo-technický a ekonomický audit. Technicky a morálne zastarané svietidlá by mali byť nahradené novými svietidlami s elektronickými predradníkmi a vyššou účinnosťou a nižšou spotrebou.

NÁVRH RIEŠENIA - BILANCIA POTREBY ELEKTRICKEJ ENERGIE

Bilancia nárastu potreby elektrickej energie je spracovaná pre návrhové obdobie (NO) k roku 2035 a pre výhľadové obdobie (VO) k roku 2050, údaje nižšie uvedených kapacitných nápočtov pre navrhované rozvojové zámery podľa bilancie potreby elektrickej energie pre rozvojové zámery uvedený v kapitole C. Dopĺňujúce údaje – príloha – tabuľka č. 4. Bilancia potreby elektrickej energie - rozvojové lokality (NO, VO)

Tabuľka č. 4 Bilancia potreby elektrickej energie - rozvojové lokality (NO, VO)

FPB	Funkčné využitie územia	Obdobie	Merná jednotka		NO	VO
			Bytová a ubytovacia jednotka	Priemerná podlažná plocha (m ²)	Pp (KW)	Pp (kW)
2	3	4	5	6	10	11
1	OÚ / IBV	NO	21	0	54	0
2	OÚ / IBV	NO	18	0	48	0
3	OÚ / IBV	NO	3	0	13	0
4	VÚ / PDTZ	NO	0	2 632	84	0
5	VÚ / PRV	NO	0	4 917	157	0
6	POH	NO	0	0	0	0
7	OÚ / IBV	VO	18			49
8	POH	VO	0	0	0	0
Celková potreba elektrickej energie v kW (NO)					356	49
Celkom (NO+VO) výpočtové zaťaženie, P _{POS} :						406

Potreba elektrickej energie pre navrhované rozvojové zámery t.j. pre občiansku vybavenosť, služby, priemysel a rekreáciu je prepočítaná pomerným príkonom na jednotlivé merné jednotky na základe navrhovanej podlahovej plochy, s prihliadnutím na druh a charakter zariadenia.

Potreba elektrickej energie pre bývanie t.j. bytovú výstavbu je navrhnutá podľa STN 33 2130. Maximálny súčasný príkon pre bytovú jednotku - Pb je určený stupňom elektrifikácie v priemere na veľkostnú skupinu bytov, alebo rodinných domov.

Návrh distribučných transformačných staníc pre zabezpečenie dodávky elektrickej energie bude vychádzať z výpočtového zaťaženia nárastu potreby, hospodárnej jednotky priemerného výkonu jedného DTS 630 kVA a koeficientu prídavného zaťaženia.

Posúdenie potreby zahustenia novej distribučnej trafostanice, respektíve zvyšovania transformačného výkonu existujúcich trafostaníc je výlučne na posúdení SSD, podľa skutočne požadovaného výkonu.

Distribučné TS bude predmetom návrhu SSD vrátane výkonov transformátorov (od 100 kVA až do 1000 kVA), podľa výpočtového zaťaženia v riešenom území vrátane rozvojových lokalít – funkčno-priestorových blokov (FPB), pre pokrytie nárastu potreby elektrickej energie. Pre zabezpečenie potrebného výkonu v sieti, pri výpadku časti transformátorov, je potrebné počítať so vyšším výpočtovým zaťažením upravou koeficientom prídavného zaťaženia $Z_p = 1,34$.

Bilancie potreby elektrickej energie sú uvedené v prílohe, v kapitole C. Doplňujúce údaje, v tabuľke č. 4. Bilancia potreby elektrickej energie - rozvojové lokality obce Veľká Čausa (NO, VO)

V koncepcii návrhu riešenia zásobovania elektrickou energiou pre funkciu občianskej vybavenosti a bývania rozvojových lokalítach sa navrhuje napojenie na existujúce trafostanice, ich rekonštrukcia alebo výmena transformátorov a umiestnenie nových distribučných transformačných staníc vrátane VN a NN rozvodov.

Pre potreby doplnenia existujúcej štruktúry zástavby funkčných území, ich intenzifikácii (napr. existujúcich plôch obytného územia, vybavenosti, výroby), sa navrhuje rekonštrukcia existujúcich transformačných staníc formou výmeny transformátorov za výkonnejšie, prestavbou na kioskové, alebo murované transformačné stanice s vyšším výkonom a z nových DTS.

VN rozvody :

V návrhu sa riešia VN rozvody napojením nových kioskových (murovaných) trafostaníc káblovými prípojkami výhradne vedených v zemi z existujúcich vzdušných rozvodov a trafostaníc.

V území, kde trasa existujúcich vzdušných VN vedení vedie zastavaným územím - stav a rozvojovým územím, t.j. navrhovaným zastavaným územím sa navrhuje vzdušné vedenie nahradiť káblovými rozvodmi uloženými pod povrchom zeme. V súvislosti so zmenou vedenia bude nevyhnutné jestvujúce trafostanice rekonštruovať na kioskové s VN prívodom a jedným, dvoma vývodmi alebo nevyhovujúce zrušiť. Nové trafostanice sa navrhujú so vzájomným prepojením a zokruhovaním vo VN sieti.

V zmysle vyhlášky č. 532/2002 Z.z. je potrebné pri obnove alebo zmenách systému počítať s postupnou náhradou existujúcich vzdušných liniek VN, uložením rozvodov pod povrch zeme, v spoločných koridoroch s ostatnými inžinierskymi sieťami. V rámci novej zástavby sa navrhuje umiestnenie vedenia výhradne pod povrch zeme.

NN rozvody :

Sekundárne (NN) rozvody v rámci rozvojových lokalít sa navrhuje riešiť systémom zjednodušenej mrežovej siete s napájaním z dvoch strán (zokruhovaním) z rozvádzačov distribučných trafostaníc. Rozvody v rámci rozvojových lokalít budú káblové, uložené v zemi, a budú napájané cez hlavné rozvodné a istiacie skrine RIS, s možnosťou prepojenia s jestvujúcimi sekundárnymi vzdušnými rozvodmi. (nie je predmetom grafického zobrazenia)

Napojenie odberateľov sa navrhuje samostatnými prívodmi, alebo slučkovaním z rozvodných a istiacich skriň RIS. Pri rekonštrukciách nevyhovujúcich zariadení a rozvodov NN, ich rozširovaní, je potrebné postupne tieto riešiť s uplatnením vyhlášky č. 532/2002 Z.z., § 4, s ich umiestnením pod povrch zeme. Pre nové zariadenia a rozvody elektrickej energie platí § 4 vyhlášky č. 532/2002 Z.z.

Verejné osvetlenie :

Verejné osvetlenie súčasného zastavaného územia a rozvojových území sa navrhuje v rámci novostavby a rekonštrukcií úspornými LED svietidlami osadenými na osvetľovacích stožiaroch. Navrhuje sa okrem osvetlenia cestných komunikácií aj osvetlenie všetkých peších komunikácií,

zhromažďovacích plôch a parkov. Rozvod verejného osvetlenia sa navrhuje káblový, uložený v zemi, napájaný z typových rozvádzačov RVO a ovládaný pomocou HDO.

Požiadavky pre riešenie - rozvojové ciele :

- v procese návrhu rozvoja obce riešiť v nadväznosti na plánovaný rozvoj všetkých funkčných území, t.j. obytných plôch, plôch občianskej vybavenosti, výrobných plôch, rekreačných plôch a iných aj spôsob ich zásobovania elektrickou energiou,
- riešiť koordináciu návrhu verejnej rozvodnej siete s neverejnou rozvodnou sieťou VN a NN zariadení a zosúladiť zámerov v riešenom území. Využívať ekonomicky výhodné druhotné a obnoviteľné zdroje energie na ekologickej báze pre zásobovanie elektrickou energiou,
- riešiť podmienky lokalizácie nových trafostaníc najmä pre zásobovanie rozvojových lokalít formou murovaných (kioskových) objektov a ich napojenie na sústavu VN riešiť káblovými rozvodmi uloženými v zemi (podľa § 4 ods.(5) vyhlášky č. 532/2002 Z. z.) s napäťovou úrovňou VN 22/0,4 kV so zhodnotením a riešením možnosti ich vzájomného prepojenia,
- vytvoriť podmienky pre nové sekundárne rozvodné siete a verejné osvetlenie systémom vedení pod povrchom zeme v zmysle platnej legislatívy (§ 4 ods.(5) vyhlášky č. 532/2002 Z.z.) s riešením vhodného prepojenia na jestvujúce vzdušné sekundárne rozvody.
- v procese uplatnenia rozvojových zámerov v riešenom území rešpektovať ochranné pásma elektrizačnej sústavy v súlade s platnou legislatívou (§ 36 zákona č.656/2004 Z.z. o energetike v znení neskorších predpisov)
- trafostanice riešiť ako kioskové do 630 kVA, napojenie odberných miest je možné len z TS vo vlastníctve SSE-D,
- NN rozvody riešiť ako zemné káblové, dĺžka výbežkov od zdroja max. 350 m,
- v prípade požiadavky na prekládku energetických zariadení je potrebné tieto riešiť v zmysle § 45 zákona č. 251/2012 Z. z.

Zásobovanie plynom

Zemný plyn je dôležitou časťou palivovej a energetickej základne obce Veľká Čausa. Zásobovanie plynom v území obce je riešené využívaním vybudovaných plynárenských zariadení SPP a.s. Dodávku plynu zabezpečujú nasledovné vybudované plynárenské zariadenia :

V riešenom území sa nenachádzajú žiadne zariadenia na výrobu vykurovacích plynov ani ich žiadne zásobníky. Veľká Čausa je zásobovaná zemným plynom zo sústavy VTL plynovodov SR. Hlavným zdrojom zemného plynu pre riešené územie je medzištátny plynovod Bratstvo z ktorého je zásobovaný VTL distribučný plynovod:

Prievidza – Žiar nad Hronom – Banská Bystrica – Brezno DN 300, PN 25

Jednotlivé odberateľské skupiny obyvateľstvo, maloodber, veľkoodber sú zásobované zemným plynom z RS 3000 v k.ú. Ráztočno, ktorá slúži aj pre obce Ráztočno, Jalovec, Lipník, Chrenovec-Brusno. V katastrálnom území Veľká Čausa je vybudovaná distribučná sieť STL (PE) s max. pretlakom do 300 kPa prevádzkovaná SPP-D.

Regulačná stanica	Výkon – m ³ /h	Prevádzkový tlak – kPa
RS Ráztočno - Železničná	3000	300

Výpočet potreby plynu

Stanovenie orientačných max. hod. potreby plynu pre rozvojové plochy jednotlivých FPB sa určia z tab. T1, pri predpokladanej plynifikácii 80% a potreby plynu pre vykurovanie, prípravu TÚV, varenie a technologické účely.

Návrh koncepcie zásobovania plynom a nových plynárenských zariadení

Návrh koncepcie vychádza z predpokladu, že v návrhových obdobiach bude v sústave DZT hlavnou palivovou základňou zemný plyn.

Efektívne využitie plynu sa navrhuje vo všetkých navrhovaných lokalitách obce Veľká Čausa.

Ako náhradu za zemný plyn sa odporúča využívať elektrickú energiu, LPG a obnoviteľné zdroje

energií. Dodávka zemného plynu pre rozvojové lokality bude zabezpečovaná z existujúcej regulačnej stanice RS Ráztočno-Železničná, existujúcou a novou STL rozvodnou sieťou s pretlakom do 0,3 MPa.

Zásobovanie propánom a propán-butánom (LPG) ako perspektívnymi palivami pre výrobu tepla a technologické účely sa navrhuje využívať v lokalitách, kde nie je dostupný zemný plyn, alebo náklady na realizáciu rozvodov neefektívne.

Rozvoj plynifikácie obce je potrebné riešiť a zabezpečovať komplexne s rozvojom elektrifikácie a využívaním obnoviteľných zdrojov palív a energií.

Orientačné maximálne a redukované hod. a roč. potreby plynu pre rozvojové lokality (FPB), sú v tab. P1

Tab. A.2.11.3.2.1. Orientačné hodnoty potreby plynu pre rozvojové lokality (FPB),

FPB (rozvojová lokalita)	Počet b.j.	Forma využitia	Potreba plynu (m ³ /h)	Potreba plynu (kWh/rok)
1	2	3	4	5
NO k r. 2030				
1.	21	IBV	20	414745
2.	18	IBV	17	358835
3.	3	IBV	3	56285
4.		PDTZ	11	216700
5.		PRV	27	586140
6.		POH	0	0
Celkom			78	1632705
Celkom redukované *			51	1067540
VO k r. 2045				
7.	17	IBV	12	251595
8.		POH	0	0
Celkom			12	251595

IBV - individuálna bytová výstavba

b.j. - bytová jednotka

OV - občianska vybavenosť

POH - pohrebisko

PRV - priemyselná výroba

PDTZ - prevádzkové dopravné-technické zariadenia

Poznámka : * Súčet uvedených hodnôt nedáva hodnotu zaťaženia RS, je potrebné použiť realizačný koeficient k_r , ktorý sa stanoví na základe predpokladaného reálneho využitia rozvojových plôch vď kap. Zásobovanie teplom.

Zásobovanie teplom

Zásobovanie teplom je dôležitou časťou energetickej výrobné-zásobovacej sústavy, ovplyvňujúcej územný rozvoj obce a a jeho environmentálnu hodnotu.

Zásobovanie teplom v obci Veľká Čausa je riešené :

- decentralizovaným zásobovaním teplom (DZT) s prevažnou palivovou základňou zemný plyn, elektrická energia, pevné a ostatné druhy palív a energií
- s blokovými a domovými zdrojmi tepla
- s lokálnymi zdrojmi tepla

Návrh koncepcie zásobovania teplom

Orientačný tepelný príkon a ročná potreba tepla pre jednotlivé navrhované rozvojové lokality (FPB) v členení podľa navrhovaných rozvojových funkčných plôch pre bývanie, vybavenosť, rekreáciu a priemysel sú uvedené v tab. T1 pre návrhové obdobie rok 2035 a pre výhľadové obdobie rok 2050

Tab. A.2.11.3.2.1. Tepelný príkon a potreba tepla pre NO k r. 2035 a VO k r. 2050

FPB (rozvoj. lokalita)	Rozvojové funkčné plochy								
	Počet b.j. IBV,HBV OV,RV, OVP	Bývanie		Vybavenosť a rekreácia		Výroba - priemysel		Celkom	
		Tepelný príkon	Potreba a tepla	Tepelný príkon	Potreba tepla	Tepelný príkon	Potreba tepla	Tepelný príkon	Potreba tepla
		MW	GJ/rok	MW	GJ/rok	MW	GJ/rok	MW	GJ/rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	NO k r. 2035								
1	IBV 21 b.j.	0,190	1365					0,190	1365
2	IBV 18 b.j.	0,160	1170					0,160	1170
3	IBV 3 b.j.	0,030	195					0,030	195
4	PDTZ					0,105	735	0,105	735
5	PRV					0,265	1990	0,265	1990
6	POH			0	0				
	Celkom IBV 42 b.j.								
	Celkom	0,380	2730	0	0	0,370	2725	0,750	5455
	Celkom redukované	0,305	2185			0,185	1365	0,490	3550
	VO k r. 2050								
7	IBV 17 b.j.	0,110	800					0,110	800
8	POH			0	0			0	0
	Celkom	0,110	800					0,110	800

IBV - individuálna bytová výstavba

b.j. - bytová jednotka

OV - občianska vybavenosť

POH - pohrebisko

PRV - priemyselná výroba

PDTZ - prevádzkové dopravné a technické zariadenia

Orientačné hodnoty uvedené v tab. Tab. A.2.11.3.2.1. boli stanovené podľa platnej legislatívy v oblasti energetickej hospodárnosti budov a technických noriem pre tepelnú ochranu budov.

V bilanciách je uvažované aj s potrebou tepla pre prípravu TÚV. V potrebe tepla pre priemyselnú výrobu sa uvažovalo aj s malou určitou spotrebou tepla pre technologické účely z dôvodu neurčenia podrobnejšieho charakteru výrobných procesov na navrhovaných rozvojových plochách.

Súčet orientačných tepelných príkonov a ročných potrieb tepla stanovených pre jednotlivé FPB nemôže vyjadrovať celkový prírastok potrieb tepla v návrhových obdobiach, pretože navrhované funkčné plochy predstavujú maximálny možný územný rozvoj riešeného územia obce. Preto je uvedená aj redukovaná orientačná hodnota potreby tepla, ktorá vyjadruje prírastok potrieb tepla k NO 2035 po korekcii realizačnými koeficientami k_{rb}, k_{rv} a k_{rp}.

Orientačná hodnota korekčných koeficientov bola stanovená nasledovne :

- pre byty k_{rb} = 0,8

- pre vybavenosť a rekreáciu krv = 0,6
- pre priemyselnú výrobu krp = 0,5

Zásady rozvoja zásobovania teplom a návrh výroby a dodávky tepla

Zásobovanie teplom je dôležitou časťou energetického hospodárstva obce Veľká Čausa, na ktorom sa podieľajú výrobné a zásobovacie energetické sústavy (el. energia, plyn a doprava ostatných palív). Zásobovanie teplom má tiež značný vplyv na životné prostredie a stupeň znečistenia prostredia.

Rozvoj zásobovania teplom obce Veľká Čausa musí vychádzať z hodnotenia súčasného stavu, Konceptie územného rozvoja Slovenska, energetickej konceptie SR, z ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, z konceptie územného rozvoja obce Veľká Čausa a tiež z hodnotenia prínosu pre životné prostredie.

Sústava DZT

Rozvoj sústavy DZT sa navrhuje realizovať predovšetkým rozvojom plynifikácie obce Veľká Čausa kde zemný plyn bude tvoriť hlavnú palivovú základňu tam, kde z hľadiska dodávky a ekonomickej efektívnosti je plynifikácia lokálnych zdrojov tepla ekonomicky aj ekologicky výhodnejšia. Je potrebné znižovať spotrebu tuhých palív. Kde je privedenie zemného plynu neefektívne je možné využívať na výrobu tepla technologické účely propán-bután (LPG).

Územno-technické aspekty

Sústava DZT nevyžaduje ochranné pásma tepelných zariadení v zmysle platnej legislatívy.

Ostatné druhy energie

Okrem hlavných druhov využívanej energie (elektrická energia, zemný plyn a tuhé palivá) je možné reálne využiť na území obce aj ostatné netradičné druhy energie. Slnecnú energiu ako doplnkový zdroj a biomasu /drevená hmota/ ako hlavný zdroj tepla. Využívanie obnoviteľných zdrojov je veľmi nízke a sporadické. Závisí na ochote a potrebách investorov. Ako alternatívu je možné ich využiť ako náhradu primárnych palív zemného plynu a uhlia. Obec môže v zmysle platnej legislatívy (zákona č.657/2004 Z.z.) o tepelnej energetike iniciovať vypracovanie projektov na získanie podporných finančných fondov (napr. z EU) na účinnejšie a efektívnejšie využívanie netradičných, obnoviteľných zdrojov energie v sústave DZT.

5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru.

Nadradenú dopravnú sieť na území obce tvorí tranzitná cestná a železničná dopravná infraštruktúra :

Cestná sieť okresu Prievidza prepájajúca historicky tvorenú sídelnú štruktúru regiónu Hornej Nitry v smere juh - sever pozdĺž rieky Nitra a v smere západ - východ v smere toku Handlovky. Sídelná štruktúra je lineárna, pozdĺž ciest I. triedy cestnej siete SR.

Dopravnú kostru regiónu tvoria hlavné cesty, východo-západná trasa cesty I/9 a severo-južná trasa cesty I/64, ktoré sa v území križujú.

- východo-západná hospodárska tepna cesty I/9, v európskej sieti ciest aj ako ťah E572 od hranice s ČR cez Trenčín s napojením na D1, ďalej smerom východným na Prievidzu a Handlovú do Žiaru nad Hronom, kde sa napája na vybudovaný rýchlostný ťah R1 smerom Zvolen a Košice.

- Koridor pre výhľadovú trasu rýchlostnej cesty R2, ktorá vedie južne od zastavaného územia obce a variant severne od zastavaného územia a má sa podľa Technicko-ekonomickej štúdie NDS alternatívne prepojiť v katastri obce Ráztočno na koridor R3 v koridore Turčianskej kotliny, spojkou Ráztočno – Horná Štubňa.

Ťažiskovou prevádzkovou dopravnou osou obce je prieťah cesty I/9 v smere Prievidza- Handlová. Trasa cesty I/9 vedie mimo zastavaného územia obce.

- Cesta III/1781 – spojovacia cesta obce s cestou I. triedy, mimo zastavaného územia je vedená v kategórii C 6,5/50, v zastavanom území vo funkčnej triede B3 – kategórie MZ 8,0/50 v extravilánovom usporiadaní bez systémového odvodnenia a bez chodníka s obojstranne nespevnenou krajnicou šírky 0,5 m Táto cesta sa kolmo napája na cestu III/1785 v zastavanom území, ktorá je historicky nosnou komunikáciou tzv. „cestnej dediny“, trasou pôvodnej cesty I/50 až do

výstavby súčasnej trasy cesty I/9. Má rovnaké parametre, v zastavanom území vo funkčnej triede B3 – kategórie MZ 8,0/50 v extravilánovom usporiadaní bez systémového odvodnenia a v prevažnej časti zastavaného územia bez chodníka s obojstranne nespevnenou krajinou šírky 0,5 m

- Miestne komunikácie zaradené do funkčnej triedy C3 (D1) kategórie MO 6,5/40 – obslužné komunikácie sprístupňujúce zástavbu. Komunikácie majú extravilánovú úpravu bez chodníkov a povrchové vody z komunikácie sú odvádzané do zelených pásov medzi jestvujúcim oplotením a komunikáciou. Povrch komunikácii je živičný s rôznou kvalitou obrusnej vrstvy.

- Miestne komunikácie zaradené do funkčnej triedy C3 a kategórie MO 6,5 (6,0)(4,5)/30 – obslužné komunikácie sprístupňujúce objekty a územia. Do kategórie C3 sú zaradené všetky miestne komunikácie, ktoré sú dopravne napojené priamo na cestu III. triedy Hlavný dopravný priestor je maximálnej šírky 6,5m. Komunikácie sú bez chodníkov a povrchové vody z komunikácii sú odvádzané do zelených pásov medzi jestvujúcim oplotením a komunikáciou. Povrch komunikácii je živičný s rôznou kvalitou obrusnej vrstvy

Trasy miestnych komunikácii v okrajových polohách zástavby obce prechádzajú do poľných ciest, ktoré sú prevažne len so štrkovou, nevyhovujúcou úpravou povrchu bez odvodnenia.

Dopravné vzťahy vo vnútri sídla a ich pridelenie na príslušnú sieť neboli snímané dopravným či iným prieskumom, na základe ktorého by bolo možné určiť veľkosť dopravnej práce, špičkové zaťaženie a ostatné dopravno-inžinierske charakteristiky súčasného stavu. Takéto údaje počas prieskumov a rozborov neboli k dispozícii. Obdobne nie je k dispozícii ani prieskum hlučnosti na hlavnom cestnom prietahu cez obec. Dopravno-inžinierske charakteristiky a predpokladanú hlučnosť trás je možné čiastočne popísať na základe prieskumov SSC z roku 2015 a prognózovaných koeficientov rastu intenzity automobilovej dopravy.

Návrh koncepcie riešenia

Rozvoj cestnej siete miestnych obslužných a zberných komunikácií sa navrhuje sieťou systému obslužno-prístupových komunikácií vo funkčných triedach C3, ktoré sú navrhované využitím existujúcej cestnej siete a navrhovaným rozšírením cestnej siete.

Cestná sieť v súčasnom zastavanom území a v rámci navrhovaných funkčných území rozvojových lokalít predstavuje cestnú sieť, ktorá bola založená čiastočne bez celkovej koncepcnej prípravy, uplatňuje sa na nich princíp zaradenia do nižších funkčných tried. Odporúča sa riešiť ich vo funkčnej triede C3 a formou obytných ulíc vo funkčnej triede D1 riešením v následnej územnoplánovacej, urbanistickej a dopravnej koncepcii na nižšom, podrobnejšom stupni koncepcného riešenia. Navrhuje sa zriadenie obrátisk na zaslepených komunikáciách.

V rámci koncepcie riešenia sa navrhuje využitie existujúceho dopravného napojenia na cestu I/9 miestnou komunikáciou C3 (C2) v úseku východne od areálu poľnohospodárskeho úpravou križovatky výhradne vjazdom a výjazdom zo smeru jazdy bez odbočovania vľavo z oboch smerov z dôvodu odľahčenia jadra obce od nákladnej dopravy.

Funkčné členenie a kategorizácia ciest

Mimo zastavaného územia v súlade s navrhovanou koncepciou rozvoja cestnej siete rešpektovať šírkové usporiadanie cesty I. triedy č. 9 v kategórii C 11,5/80 a ciest III. triedy 1781 a 1785 v kategórii C 7,5/70 (v zmysle STN 73 61 10)

V zastavanom území obce v súlade s navrhovanou koncepciou rozvoja cestnej siete rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy (III/1785) vo funkčnej triede B3 v kategórii MZ 8,5(8,0)/50 (v zmysle STN 73 61 10).

Dopravnú kostru zástavby obce dotvára prevádzková sieť miestnych komunikácií s funkciou obslužnou prístupovou vo funkčných triedach C3 (D1) a účelové lesné a poľné cesty.

Súčasný stav povrchu zberných komunikácií a šírkové usporiadanie je na niektorých úsekoch v nevyhovujúcom stave. Trasy miestnych komunikácií v okrajových polohách zástavby obce prechádzajú do poľných ciest, ktoré sú prevažne len so štrkovou úpravou v šírke cca 3 až 3,5 m.

V rámci cestnej siete obce sa navrhuje rekonštrukcia existujúcich ciest, rozvoj základnej kostry navrhovaných ciest (stanovených vo výkrese dopravných systémov) a rozvojových lokalít sa odporúča navrhovať obslužné komunikácie v nasledovných kategóriách :

MO 8.0/40 – obslužná obojsmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 3,25 m, , návrhová rýchlosť 40 km/h,

MO 7,5/30 – obslužná obojsmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 2,75 m, návrhová rýchlosť 30 km/h

MO 5,5/30 – obslužná obojsmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 2,75 m, návrhová rýchlosť 30 km/h

MO 6,5/30 – obslužná jednosmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 2,75 m, jednostranný parkovací pruh šírky 2,25 m návrhová rýchlosť 30 km/h.

Zásady :

- a) koncepčne riešiť rozvoj cestnej siete do obce v súlade s koncepciou verejnej dopravnej vybavenosti v príslušných navrhovaných kategóriách a triedach v kontexte s miestnymi komunikáciami na nižšej úrovni a vrátane dopravne nedoriešených plôch,
- b) riešiť zriadenie obrátisk na zaslepených komunikáciách.
- c) riešiť koncepciu dopravného usporiadania rozvojových lokalít overovacím územnoplánovacím podkladom vo väzbe na navrhovaný dopravný systém obce,
- d) v súvislosti s realizáciou rozvojových lokalít, riešiť úpravu a podľa potreby optimalizáciu umiestnenia premiestnením zastávok HD, pre dostupnosť a obsluhu navrhovaných lokalít v súlade s reálnym vývojom

Hromadná autobusová doprava

Z analýzy vyplýva, že dochádzka za prácou do okolitých sídiel je vzhľadom k nízkemu počtu pracovných príležitostí v obci vysoká. Súčasná situácia vytvára podmienky pre zmeny v del'be dopravnej práce z MHD v prospech IAD, tento trend je nežiaduci a je potrebné riešiť podporou a skvalitnením služieb SAD.

Územie katastra obce je obsluhované prímestskou hromadnou dopravou autobusmi SAD Prievidza a.s. na trase Partizánske – Handlová. Počet autobusových spojov je rovnomerne rozložený v priebehu celého dňa (základný časový odstup je cca 60 minút). V čase rannej a poobednej špičky sú doplnené ďalšie spoje. Priemerný počet spojov v jednom smere je 16 autobusov za 24 hodín.

Zastávky SAD :

- zastávky na ceste I. triedy mimo zastavaného územia (obojsmerné) sú dve vo vzájomnej vzdialenosti cca 800 m, zastávky slúžia pre prímestské spoje :

Funkčne sú vyhovujúce, nájazdové plochy k zastávkam sú mimo cestného telesa Prístrešky zastávok sú situované po oboch stranách cesty I/9. Funkčne sú vyhovujúce, architektonicky by ich bolo potrebné modernizovať. Nevyhovujúce sú pešie chodníky k zastávkam, nakoľko chodníky v súbehu s cestou I/9 nie sú vybudované v plnom rozsahu a chodci sa pohybujú medzi jedným pruhom a zvodidlami a chýbajú aj priechody pre chodcov medzi obojsmernými zastávkami.. Verejná a dopravná informatika na zastávkach je nevyhovujúca a cestovné poriadky sú značne poškodené.

- zastávky na ceste III. triedy v rámci zastavaného územia (obojsmerné) sú dve vo vzdialenosti cca 400 m, zastávky slúžia pre niektoré prímestské spoje :

Nájazdové plochy k zastávkam nie sú mimo cestného telesa. Prístrešky zastávok sú situované po oboch stranách cesty. Funkčne sú relatívne vyhovujúce, architektonicky by ich bolo potrebné modernizovať. Pešie chodníky pozdĺž cesty III. triedy nie sú vybudované, navrhuje sa vybudovanie min. jednostranného chodníka. Verejná a dopravná informatika na zastávkach je nevyhovujúca, cestovné poriadky sú značne poškodené.

Niektoré zastávky sú len čiastočne vybavené prístreškom, cestovnými poriadkami, sedením, odpadkovým košom. Štandardný stav je potrebné podporovať a zastávky bez adekvátneho vybavenia, označených len označnikom zastávky je potrebné vybaviť prístreškom, cestovnými poriadkami, sedením, smetným košom.

Dochádzka za prácou do okolitých sídiel predstavuje značnú hybnosť obyvateľstva.

V koncepcii riešenia je navrhnutá podpora a skvalitnenie služieb hromadnej dopravy s prípadnou optimalizáciou rozmiestnenia zastávok HD v obci vzhľadom aj na navrhované rozvojové plochy a územia prípadne zriadenie nových zastávok premiestnením pre lepšie pokrytie okruhu dostupnosti.

Statická doprava, parkovanie a odstavovanie vozidiel

Jestvujúce systémovo riešené plochy pre verejnú statickú dopravu v rámci zastavaného územia obce sú na pred obecným domom (obecným úradom) a pred niektorými budovami verejnej vybavenosti a súkromných firiem a parkovacie plochy pred bytovými domami.

Odstavovanie motorových vozidiel sa uskutočňuje na okrajoch miestnych komunikácií a na spevnených viacúčelových plochách, najmä pred niektorými objektmi občianskej vybavenosti.

Evidentný je nedostatok plôch statickej dopravy v centrálnej časti obce a pri jednotlivých zariadeniach občianskej vybavenosti, čo jednotliví prevádzkovatelia OV riešia vyrovnaním sa provizórnym spevnením plôch pred objektmi a v zeleni pridruženého priestoru MK. Parkovacie plochy sú zatiaľ prevažne charakteru živelného, bez riadneho vymedzenia a povrchovej úpravy. Ostatné parkovacie plochy sú v rámci uličnej siete pred domami na vlastných pozemkoch, v garážach, čiastočne na širších uliciach v hlavnom dopravnom priestore. Problémom je parkovanie na úzkych obslužných prístupových komunikáciách, ktoré blokujú prejazd požiarnej a záchrannej techniky.

Evidenčné údaje o počtoch parkovacích miestach a garážovaných vozidlách v obci nie sú k dispozícii.

Odporúča sa obytné ulice označiť a parkovanie v uličnom koridore vyznačiť vodorovným značením.

Počet parkovacích miest je potrebné stanoviť podľa STN 73 6110. Parkovacie miesta musia byť navrhnuté na vlastnom pozemku. V navrhovaných lokalitách s prevažnou funkciou bývania sa odporúča regulovať počet parkovacích miest nasledovne: 2 až 3 parkovacie miesta musia byť na pozemku vlastníka rodinného domu a 1 parkovacie miesto pre návštevy na verejnom priestore.

Verejné odstavné plochy sa navrhujú v rámci rozvojových území výroby, verejných obecných športovo-rekreačných plôch, pohrebiska a železničnej stanice.

Pri návrhu statickej dopravy sa odporúča myslieť aj na parkovacie plochy pre bicykle s určeným minimálnym percentuálnym počtom miest z kapacity parkoviska pre motorové vozidlá, napr. parkovacie plochy pre bicykle s počtom miest rovnom minimálne 20 % kapacity parkoviska pre motorové vozidlá stanovenej pre príslušné zariadenie podľa STN 736110. (stanovisko MDVaRR SR)

Pešia doprava

Chodníky v súbehu s cestou III/1785 v zastavanom území sú vybudované len v čiastkových úsekoch jednostranné (z južnej strany) so šírkou 1,5 až 1,8 m. V jadre obce a príľahlom území nie sú chodníky vybudované. Chodci využívajú hlavný dopravný priestor aj v rámci miestnych komunikácií.

Chýbajú priechody pre chodcov na ceste I. triedy v miestach obojsmerných zastávok, navrhuje sa ich umiestnenie vrátane ich nasvietenia asymetrickým svetidlom.

Chodníky v rámci zastavaného územia sa navrhujú pozdĺž všetkých zberných komunikácií a významných obslužných komunikácií. Cesta pre chodcov a cyklistov vedená mimo komunikácie nesmie byť užšia ako 4,25 m.

Chodníky v navrhovaných rozvojových lokalitách sa navrhujú o minimálnej voľnej šírke 1,5 m, s bezpečnostným odstupom 0,25 m od pevnej prekážky. Na zberných komunikáciách musia byť oddelené postranným deliacim pásom šírky 1-2 m, alebo musí byť zachovaný bezpečnostný odstup 0,5 m od hrany vozovky. Chodníky pozdĺž komunikácií funkčnej tried C3 nemusí byť oddelený postranným deliacim pásom, ani nemusí byť zachovaný bezpečnostný odstup 0,5 m od hrany vozovky.

Cyklistická doprava

Cyklistická doprava je miestneho charakteru v rámci zástavby obce a v katastri, resp. v medzi sídelnom pohybe v rámci okresu medzi najbližšími sídlami Chrenovec-Brusno a Malá Čausa po cestách III. triedy. Pohyb cyklistov je v rámci zastavaného územia len po miestnych komunikáciách. Medzi sídlami len po cestách a účelových komunikáciách.

Cez riešené územie vedie trasa navrhovanej regionálnej cyklistickej komunikácie :

Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry na Hornej Nitre. K aktivitám TSK pri plnení zámeru vybudovať atraktívne cyklotrasy na území Trenčianskeho kraja patrí spracovanie štúdie realizovateľnosti cyklotrasy na Hornej Nitre. Štúdia spočíva v spracovaní návrhu variantných riešení vedenia cyklotrasy, ktorá bude spájať mestá Handlová, Prievidza, Nováky, Partizánske, až po hranicu s nitrianskym samosprávnym krajom, dĺžky cca 50 km. Štúdia posudzuje smerovanie cyklotrasy z viacerých pohľadov: posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska územnoplánovacej dokumentácie dotknutých obcí a miest, posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska demografického, cieľov a zdrojov, návrh technických opatrení v posudzovaných alternatívach, posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska majetkovoprávných a vlastníckych vzťahov, posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska nárokov na financovanie. Výsledkom štúdie sú opäť viaceré varianty, z ktorých je vybraný jeden ako odporúčaný. Cyklotrasa bude mať cyklo-dopravný charakter, bude slúžiť nielen ako prepojenie turisticky významných lokalít s možnosťou športového využitia pre turistov, či rodiny s deťmi, ale i ako bezpečná alternatívna doprava do zamestnania pre obyvateľov regiónu Horná Nitra.

Navrhujú sa cyklistické trate miestneho charakteru v rámci zastavaného územia a katastrálneho územia, resp. v medzi sídelnom pohybe medzi najbližšími sídlami. Tento systém dopravy je v rámci obce a medzi obcami nevýrazný vzhľadom na podmienky atraktivity. Pohyb cyklistov je v rámci zastavaného územia len po miestnych komunikáciách. Medzi sídlami je realizovaný len po cestách a účelových komunikáciách.

Samostatné cyklotrasy miestneho významu sa navrhujú v smere do Malej Čause a Prievidze. Tiež sa počíta s uplatnením cyklistickej dopravy v rámci miestnych komunikácií.

II. Údaje o výstupoch

1. Ovzdušie hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií.

Dominantný podiel na znečistení ovzdušia v oblasti má energetika nováckeho priemyselného komplexu, menšie množstvá exhalátov emitujú zdroje chemického priemyslu a lokálne kúreniská. Veľký podiel na vysokej úrovni znečistenia v tejto oblasti má nízka kvalita palivovo-energetických zdrojov. Využívané uhlie, okrem síry, obsahuje najmä arzén. Ovzdušie v okrese Prievidza patrí medzi najznečistenejšie v celom trenčianskom kraji.

V poslednom desaťročí sa celková situácia v znečisťovaní zložiek životného prostredia vrátane ovzdušia postupne zlepšuje jednak v dôsledku zvyšujúceho sa tlaku legislatívnych predpisov a tiež realizovaných opatrení na obmedzovanie znečisťujúcich látok. Z opatrení je potrebné spomenúť predovšetkým odsírenie blokov tepelných elektrární, inštalácia elektromagnetických a elektrostatických odlučovačov tuhých látok, náhrada klasických roštových kotlov za fluidné, rekonštrukcia zariadení a pod.

V rámci riešeného územia sú zdrojom znečistenia malé zdroje znečistenia - lokálne kúreniská prakticky výhradne z IBV a čiastočne občianskej vybavenosti a objektov poľnohospodárskej výroby. Z mobilných zdrojov znečistenia sú najvýznamnejším zdrojom emisie z cestnej dopravy. V rámci koncepcie riešenia sa navrhuje plynofikácia obce a použitie alternatívnych, obnoviteľných zdrojov energie čo významne prispeje k zníženiu produkcie exhalátov. Monitoring a meranie emisií sa nenavrhuje.

Kód ZL	Popis ZL	Množstvo ZL (t) za rok 2015	Množstvo ZL (t) za rok 2014	Množstvo ZL (t) za rok 2013	Množstvo ZL (t) za rok 2012	Množstvo ZL (t) za rok 2011	Množstvo ZL (t) za rok 2010	Množstvo ZL (t) za rok 2009
1.3.00	TZL	744,261	534,539	544,098	560,013	591,128	521,151	674,793
3.9.99	SO₂	46 791,469	24 728,958	31 045,919	33 395,816	39 593,158	36 493,342	32 487,822
3.4.02	SO_x	0,05						
3.4.03	NO_x	3 958,058	3 409,744	3 401,642	3 669,402	4 369,803	3 681,111	3 984,140
3.5.01	CO	754,083	771,297	840,283	807,134	890,330	823,770	763,612

(zdroj: www.air.sk).

2. Voda celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (recipient, verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.

Znečistenie povrchových vôd

Vodný tok Handlovka a jej kvalita vody sa sleduje na 2 miestach odberov: Handlovka-pod Handlovou (rkm 23,0) a pred jej zaústením do Nitry v mieste Handlovka-Koš (rkm 1,2). Handlovka je zaťažovaná odpadovými vodami z mesta Handlová a banského priemyslu.

Základným spôsobom hodnotenia kvality povrchových vôd na Slovensku je klasifikácia kvality povrchových vôd podľa STN 75 7221 (platná od januára 1999), podľa ktorej sa zaraďuje kvalita povrchovej vody do 5 tried podľa jednotlivých ukazovateľov, s použitím sústavy medzných hodnôt.

Povrchové vody sú podľa kvality vody zaraďované do 5 tried kvality:

I. trieda - veľmi čistá voda

II. trieda - čistá voda

III. trieda - znečistená voda

IV. trieda - silne znečistená voda

V. trieda - veľmi silne znečistená voda

Medzi najviac znečistené prítoky v povodí rieky Nitry patrí Handlovka v mieste odberu Koš, kde okrem skupiny B, vo všetkých skupinách ukazovateľov je zatriedenie do IV. a V. triedy kvality. V tomto mieste odberu sú namerané vysoké koncentrácie amoniakálneho dusíka, celkového fosforu, ortuti, nepolárnych extrahovateľných látok a koliformných baktérií.

Tab. Kvalita vody vo vodnom toku Handlovka

P.č.	Miesto sledovania NEC Tok	Riečny km	Výsledná trieda kvality povrchových vôd a určujúce ukazovatele pre jednotlivé skupiny ukazovateľov						
			A	B	C	D	E	F	H
69	HANDLOVKA - POD HANDLOVOU N400510D HANDLOVKA	23	III BSK5	II pH RL Mer.vodivost' SO42-	V N-NH4 P celkový	IV SI-bios	V KOLI		
70	HANDLOVKA - KOŠ N410510D HANDLOVKA	1,2	IV O2 BSK5	II pH RL Mer.vodivost' SO42-	V N-NH4 P celkový	IV SI-bios SI-makrozoob	V KOLI	IV NELUV Hg	

(zdroj: Poórová, J. et al. 2003).

Návrh riešenia

Návrh odvedenia a likvidácie splaškových odpadových vôd v obci Veľká Čausa je riešený v súlade s využitím jestvujúceho systému splaškovej kanalizácie. Kanalizačná sieť pre jednotlivé lokality bývania, vybavenosti, rekreácie a výroby sa navrhuje systémom delenej gravitačnej kanalizácie. Presnejšie posúdenie a dimenzovanie kanalizačného systému pre návrhové a výhľadové obdobie bude potrebné preveriť v procese následnej projektovej prípravy. Odporúčaná je dimenzia DN 300 mm pre navrhovanú kanalizačnú sieť. V prípade križovania navrhovanej kanalizácie s vodnými tokmi, musí byť riešená podľa STN 73 68 22 – križovanie a súbeh vedení a komunikácií s vodnými tokmi.

V odľahlých miestach zástavby obce a miestach kde nie je racionálne a ekonomické vybudovať kanalizáciu sa budovy a zariadenia navrhujú odkanalizovať do žump, alebo do malých domových čistiarní.

Odvádzanie dažďových vôd v rámci zastavaného územia obce a z navrhovaných rozvojových lokalít je navrhnuté dažďovou kanalizáciou na konci s lapačom olejov a výustným objektom do najbližšieho vodného toku.

Na základe predpokladanej potreby vody v NO a VO sa predpokladá nasledovná bilancia množstva odpadových vôd.

Tab. č. A.2.11.2.4.1. Bilancia množstva splaškových vôd

Obdobie (k roku)	Priem denná (Qp)		Max. denná (Qm)	
	l.d ⁻¹	l.s ⁻¹	l.d ⁻¹	l.s ⁻¹
1	2	3	4	5
STAV (2016)	67 900,0	0,79	108 640,0	1,26

STAV+NO (2035)	72 229,9	0,84	115 567,8	1,34
----------------	----------	------	-----------	------

Kanalizácia v obci Veľká Čausa bude gravitačná aj tlaková. Tlaková kanalizácia bude splaškové vody prečerpávať z nižšie situovaných častí obce do gravitačnej kanalizácie a na ČOV Prievidza.

Dažďové vody z prevažnej časti obce sú odvádzané povrchovými rigolmi a v čiastkových úsekoch aj vybudovanou dažďovou kanalizáciou.

Výpočet množstva splaškových vôd:

Max. denná potreba vody $Q_m = 1,26 \text{ l.s}^{-1}$

Max. prietok splaškových vôd $Q_s \text{ max} = 1,26 \times 2,13 = 2,68 \text{ l.s}^{-1}$

3. Odpady- celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi.

Obec nemá „Program odpadového hospodárstva obce“. Obec neprevádzkuje zariadenia na zhodnocovanie, úpravu a zneškodňovanie odpadov. Odpad je zneškodňovaný mimo k.ú. obce. Obec má schválené VZN č. 2/206 o nakladaní s komunálnym odpadom. V obci je zavedený separovaný zber.

Zmesový komunálny odpad je nevytriedený komunálny odpad alebo komunálny odpad po vytriedení zložiek komunálneho odpadu. Na území obce pre pôvodcov zmesového komunálneho odpadu, ukladaného do zberných nádob určených VZN č. 2/2016, sa uplatňuje intervalový systém zberu. Obec zabezpečuje zber a prepravu zmesového komunálneho odpadu jedenkrát za dva týždne. O dni zberu a prepravy zmesového komunálneho odpadu obec vopred informuje pôvodcov zmesového komunálneho odpadu v obci miestnym rozhlasom a na úradnej informačnej tabuli, pričom v obci nie je zavedený množstvový zber komunálnych odpadov

Zber, prepravu, zhodnocovanie alebo zneškodňovanie zmesového komunálneho odpadu zabezpečuje oprávnená osoba na nakladanie s odpadmi, s ktorou má obec uzatvorenú zmluvu - odpad / odberateľ:

- separovaný zber, odvoz vytriedeného KO im zabezpečuje HATER-HANDLOVÁ spol. s r.o.,
- mobilný výkup papiera spol. ESTY s.r.o
- kuchynský odpad z MŠ a olej z domácností - INTA s.r.o.
- Nebezpečný odpad - HATER-HANDLOVÁ spol. s r.o.,

Obec nezavádza a nezabezpečuje vykonávanie triedeného zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu a biologicky rozložiteľného odpadu zo záhrad na svojom území pre obyvateľov obce, pretože najmenej 50% obyvateľov obce kompostuje vlastný biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a kuchynský odpad na svojich domácich kompostoviskách.

Na území obce sú na zber šatstva a textílií umiestnené špeciálne zberné nádoby určené na textil a šatstvo. Do zbernej nádoby na zber šatstva a textílií patrí iba čisté a suché šatstvo, prikrývky, deky, topánky, prípadne iné druhy textilu. Interval odvozu zbernej nádoby na šatstvo a textílie je podľa potreby, spravidla 1 x za 2 mesiace.

Tab. A.2.11.4.1 Produkcia odpadov obce za rok 2017 a 2018

Názov	Kód	Množstvo v t/ roku 2017	Množstvo v t/ roku 2018
Papier a lepenka	200 101	11,03	9,593
Sklo	200 102	10,44	9,958
Šatstvo	200 110		0,430
Plasty	200 139	9,72	9,482
Kovy	200 140	1,40	1,359
zásady	200 115	0,02	0,010
Cytotoxické a cytostatické liečivá	200 131	0,01	0,003
Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	200108	0,30	0,260
Jedlé oleje a tuky	002125	-	0,056
Viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky (kompozity na báze lepenky)	200103	-	0,026
Spolu:		32,92	31,177

4. Hluk a vibrácie (zdroje, intenzita).

Hlavným zdrojom hlukového zaťaženia je cestná doprava. Zvýšená hladina hluku je v k.ú. Veľká Čausa najmä v okolí cesty I/9 a v okolí železničnej dráhy. Významným zdrojom hluku sú aj vozidlá a mechanizmy poľnohospodárskej výroby, ktoré sú zároveň aj pôvodcami zvýšenej prašnosti v obhospodarovanom území a pri transportných presunoch po cestnej sieti v zastavanom území obce tiež ako potenciálne zdroje vibrácií.

Zo zmien a doplnkov ÚPN VÚC TSK č.2/2011 vyplýva, že v riešenom území sa navrhuje trasa rýchlostnej cesty R2 mimo zastavané územie obce vo výhľadovom období, ktorej trasa s územnou rezervou je záväzná pre riešenie.

Priame vplyvy hluku a vibrácií na zastavané územie stav a návrh zo železničnej dopravy sa neočakávajú a nebudú vzhľadom na dostatočnú vzdialenosť dráhy od funkčných plôch zastavaného územia obce.

Vplyv hluku a vibrácií z dopravy cesty I/9 ako aj posúdenie hlukových pomerov v zmysle zákona je v kompetencii správcu a prevádzkovateľa komunikácie. Vzhľadom na celkový predpokladaný nárast počtu obyvateľov obce v návrhovom období do roku 2035 sa predpokladá cca 110 obyvateľov pri predpokladanej obľožnosti bytov 3,1 obyvateľa/b.j. a veľkosti cenovej domácnosti cca 1,0 a automobilizácii 2 : 1 sa predpokladá zvýšená intenzita dopravného zaťaženia cestnej siete vnútro-sídlnou dopravou o 10 až 17 % oproti súčasnému stavu. Pri celkovom predpokladanom počte priemernej hybnosti 186 až 258 vozidiel/deň k roku 2035 na území celého sídla pri rozložení dopravnej práce na celú sieť MK zanedbateľný.

Hluková situácia na cestnej sieti miestnych komunikácií je z hľadiska intenzity dopravy a dopravného zaťaženia zanedbateľná.

Nové stacionárne zdroje je potrebné držať pod kontrolou už od procesu EIA a vyžadovať, aby podmienky merania boli stanovené už v podmienkach územného rozhodnutia a stavebného povolenia.

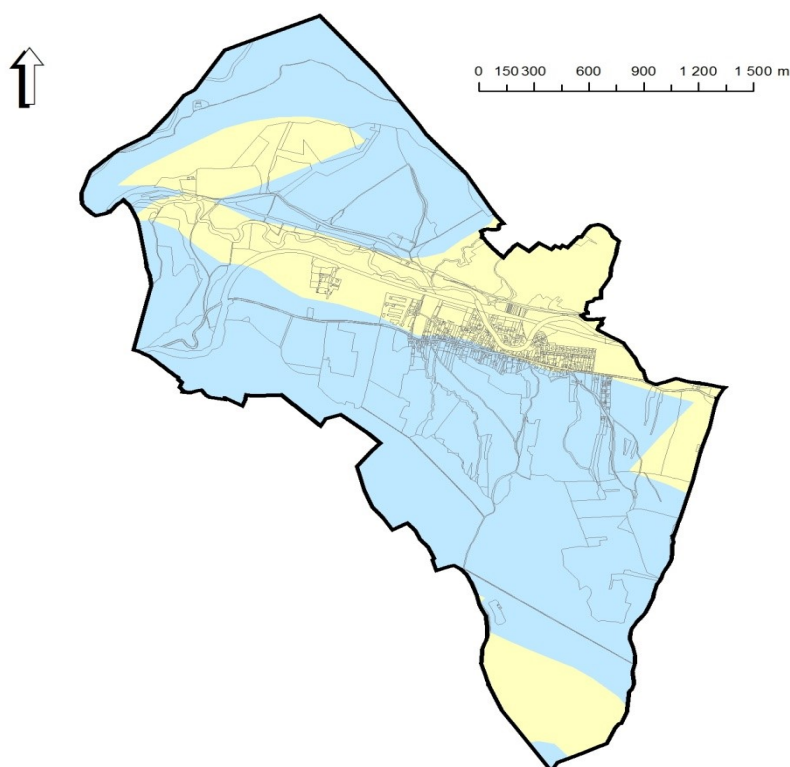
Potenciálnym zdrojom hluku bude hluk počas výstavby rozvojových zón, ktorý je len časovo obmedzený a náhodilý.

Iné zdroje hluku a vibrácií sa v obci nenachádzajú a v rámci rozvoja obce nenavrhujú.

5. Žiarenie a iné fyzikálne polia (tepelné, magnetické a iné - zdroj a intenzita).

Rádioaktivita patrí medzi nepriaznivé geologické faktory životného prostredia. Jej prírodné zložky

sa podieľajú na celkovom radiačnom zaťažení populácie viac ako dvoma tretinami. Z hľadiska ohrozenia zdravia ľudí má zvlášť škodlivé účinky rádioaktívny plyn radón a produkty jeho rádioaktívnej premeny. Z uvedeného dôvodu je potrebné venovať dostatočnú pozornosť pri riešení územných plánov, zakladaní stavieb a pri výstavbe všeobecne.

Izoplochy radonového rizika

■ ÚZEMIE NÍZKEHO RADONOVÉHO RIZIKA
■ ÚZEMIE STREDNÉHO RADONOVÉHO RIZIKA

Obr: 5.1. Izoplochy radonového rizika v k.ú. Veľká Čauša

Zdrojom radónu sú napr. tektonické zlomy, štôlne a šachty. Predstavujú predisponované kanály pre prienik radónu z horninového prostredia a často krát aj z rudných ložísk, kde je zvýšený obsah rádioaktívnych prvkov. V katastrálnom území obce je zaznamenané nízke a stredné radonové riziko. (zdroj: <http://mapserver.geology.sk>)

Ohľadom na možnosti a metodiku spracovania územnoplánovacej dokumentácie obce nie je možné v tejto fáze stanoviť podrobnejšie - konkrétnejšie výstupy. Odporúča sa pre navrhované rozvojové územia a pre jednotlivé individuálne stavby a objekty pozemných stavieb určených pre pobyt ľudí, najmä dlhodobý pobyt, v rámci prieskumov pred následnou predprojektovou prípravou zabezpečiť konkrétne merania, na základe ktorých je potrebné v prípade potreby stanoviť potrebné opatrenia.

Zdroje žiarenia a fyzikálne polia iného charakteru nie sú známe v riešenom území.

6. Doplnujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny).

V rámci koncepcie rozvoja obce v riešenom území sa nepredpokladajú významnejšie terénne úpravy a zásahy do krajiny okrem výhľadovej trasy rýchlostnej cesty R2. Rozvojové funkčné územia sa navrhujú s koncepčným princípom rešpektovania t.j. zachovania a využitia konfigurácie terénu bez významnejších zásahov. Týmto zásadám zodpovedá aj drobná hmotová štruktúra navrhovanej funkčnej zástavby prevažne rodinných domov. Väčšie rozľahlejšie objekty môžu sa vyskytnúť len vo výrobnom území, pre ktoré sa vybrala lokalita s rovinatým územím.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Obec sa nachádza v juhovýchodnej časti Hornonitrianskej kotliny na strednom toku Handlovky, východne od okresného mesta Prievidza v Trenčianskom samosprávnom kraji. Z geomorfologického hľadiska obec leží v handlovskej kotline.

Katastrálne územie obce s rozlohou 6 477,3 ha susedí na severe s k. ú. obce Malá Čausa, na západe s k. ú. mesta Prievidza, na severovýchode s k. ú. obce Lipník, na východe a juhovýchode s k. ú. obce Chrenovec - Brusno.

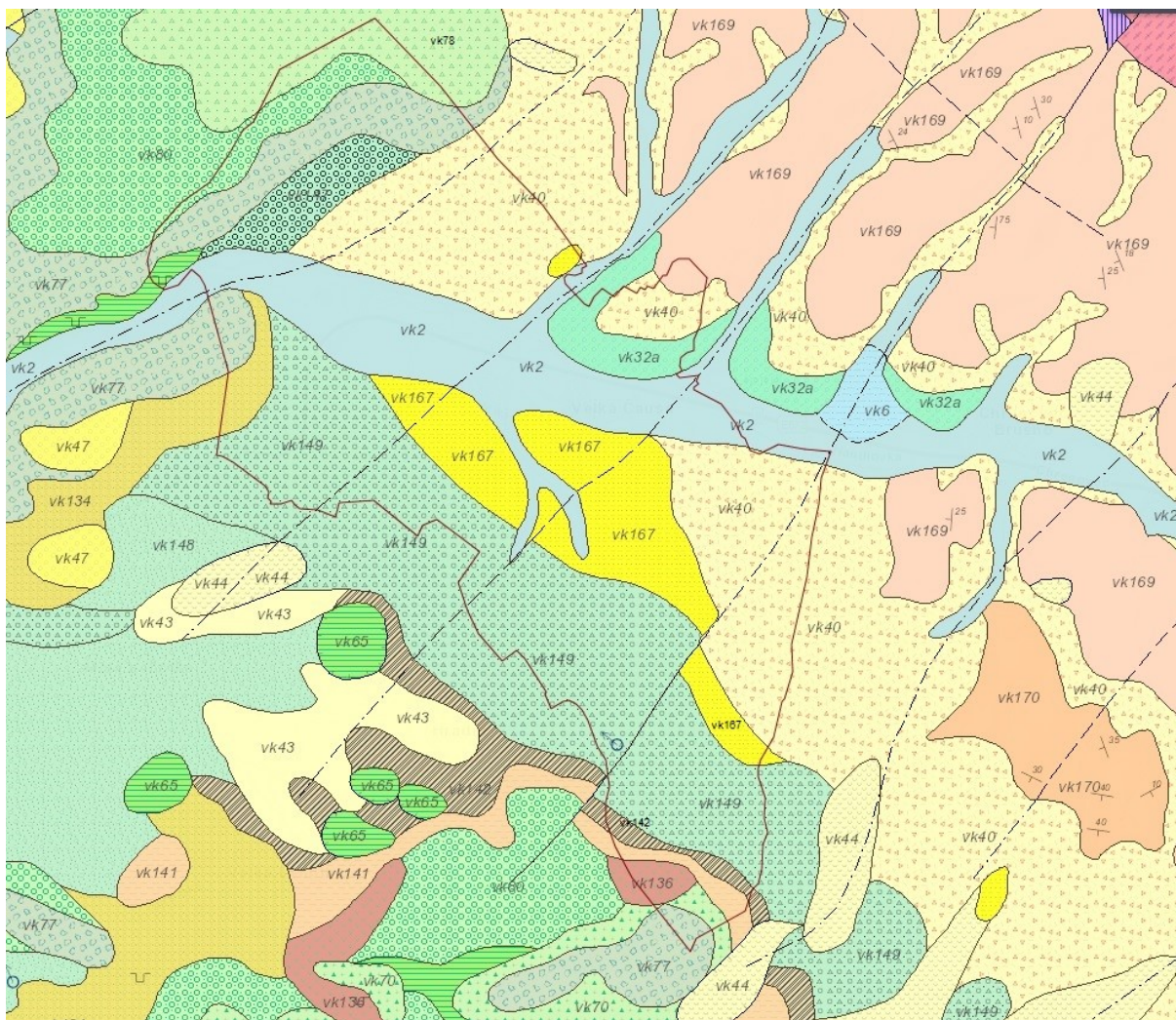
II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Horninové prostredie inžiniersko-geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia.

Horninové prostredie inžiniersko-geologické vlastnosti

Os územia tvorí údolie rieky Handlovka, ktoré sa tiahne v smere východ – západ. Najnižší bod územia obce Veľká Čausa je 290 m n.m., leží v západnej časti, v údolí rieky Handlovka, na hranici katastrálneho územia. Najvyššia časť k.ú. leží v nadmorskej výške 700 m, v južnej časti územia obce. V okolí rieky Handlovky sa nachádzajú fluvialne nivné hliny vcelku (hliny piesčité, ílovité až so štrkami) alebo hlinito-štrkovité nivné sedimenty, južne od fluvialnych sedimentov sa nachádzajú íly, pieskovce, ílovce a ďalej na juh zlepenec, brekcie, pieskovce a autochtónne pyroklastiká. Časťou južného cípu riešeného územia prebieha vrstva uhlia, uhoľné íly, ílovce, a na najjužnejšom mieste sú vulkanické blokové pyroklastické prúdy. Severne od fluvialnych sedimentov sa nachádzajú svahové sutiny a severne od svahových sutín brekcie a zlepenec s polohami pieskovcov.

Geologická stavba pohoria Vtáčnik je výsledkom neogénneho vulkanizmu. Budované je zväčša andezitmi a pyroklastikami. Hornonitrianska kotlina po stránke štruktúry, zloženia a horizontálnej členitosti je zložitým útvarom. Podložie je z geologického hľadiska tvorené kryštalinikom a druhohorami. Bezprostredné podložie neogénnej výplne tvorí eocén, ktorý vychádza na povrch v okrajových častiach kotliny.

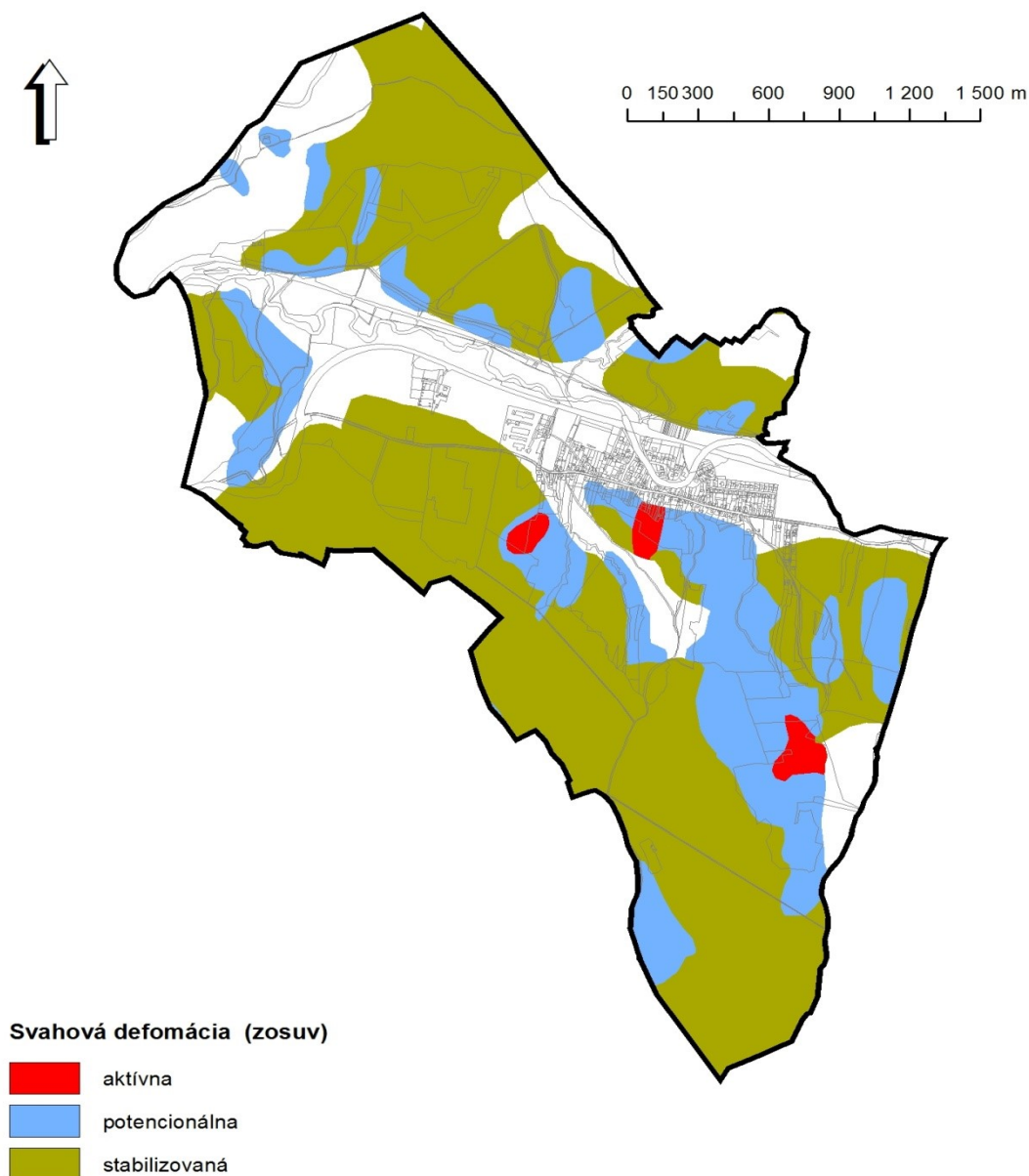
Obr. 1 Výsek geologickej mapy SR M 1:50 000

- vk167 - čausianske súvrstvie: íly, pieskovce, ílovce
- vk2 - fluviálne nívné hliny vcelku (hliny piesčité, ílovité až so štrkami) alebo hlinito-štrkovité nívné sedimenty
- vk32a - proluviálne piesčité zahlinené a zvetrané štrky s úlomkami (náplavový kužeľ); staršie
- vk149 - epiklastické vulkanické zlepence, brekcie, pieskovce a autochtónne pyroklastiká
- q20 - svahové sutiny: kamenité až hlinito-kamenité
- vk167 - čausianske súvrstvie: íly, pieskovce, ílovce
- vk147 - epiklastické vulkanické zlepence a pieskovce s polohami brekcií, redeponovaných pyroklastík, ílovcov a
- uhlia
- vk65 - lávové prúdy pyroxenických andezitov
- vk40 - svahové sutiny: kamenité až hlinito-kamenité
- vk77 - prevažne hrubé brekcie
- vk80 - zlepence s polohami pieskovcov
- vk78 - brekcie s polohami pieskovcov
- vk142 - uhlie, uhoľné íly, ílovce, tenké preplástky redeponovaných vulkanoklastík
- vk141 - íly, slienité íly, diatomity, diatomické íly
- vk70 - blokové pyroklastické prúdy
- vk136 - extrúzívne dómy pyroxenicko-amfibolických andezitov

Podľa Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra sú v k.ú zaregistrované svahové deformácie typu: zosuv so stupňom aktivity, stabilizovaný a potenciálny.

Ostatné územie možno charakterizovať ako územie prevažne stabilné a územia s minimálnym rizikom aktivácie svahových pohybov – v územiach s nedostatočnou preskúmanosťou sa sporadická existencia svahových deformácií nedá vylúčiť.

Katastrálne územie Veľkej Čausy patrí k územiám s evidovaným veľkým počtom svahových deformácií / zosuvov (43), pričom 3 sú aktívne. Všetky tri sa nachádzajú v južnej časti katastra, dva zosuvy bezprostredne nad intravilánom.

Obr. 2 Svahové deformácie v k.ú. Veľká Čausa

Ložiská nerastných surovín

V riešenom území v južnej časti katastra obce sa nachádza chránené ložisko hnedého uhlia ID 26 Cigeľ a ID 27 Handlová

Geomorfologické pomery

Podľa platného geomorfologického členenia je územie okresu Prievidza súčasťou Vnútrotných Západných Karpát a zasahuje do jeho dvoch oblastí: Fatransko-tatranská oblasť (celok Hornonitrianska kotlina) a Slovenské stredohorie (celok Vtáčnik).

V rámci Hornonitrianskej kotliny sa vyčleňuje Handlovská kotlina. Jadrom kotliny preteká rieka Handlovka. Územie sa vyznačuje pestrosťou prírodných štruktúr, ktoré sú výsledkom zložitých geologických pomerov, neotektonických pohybov a geomorfologických procesov. Tieto sa najdôležitejšou mierou podieľajú na hlavných mezoformách a makroformách prírodného prostredia. Juh územia je zaradený do geomorfologického podcelku Vysoký Vtáčnik.

V zmysle geomorfologických jednotiek Slovenska (Kočícký & Ivanič 2011 podľa Mazúr & Lukniš 1986) je riešené územie tvorené nasledovne:

Sústava:	Alpsko-Himalájska
Podsústava:	Karpaty
Provincia:	Západné Karpaty
Subprovincia:	Vnútrotné západné Karpaty
Oblasť:	Fatransko - tatranská oblasť
Celok:	Hornonitrianska kotlina
Podcelky:	Handlovská kotlina
Oblasť:	Slovenské stredohorie
Celok:	Vtáčnik
Podcelky:	Vysoký Vtáčnik

Podľa regionálneho geomorfologického členenia Slovenska sa záujmové územie nachádza na rozhraní Fatransko-tatranskej oblasti a oblasti Slovenské stredohorie. K Fatransko-tatranskej oblasti patrí časť územia spadajúca pod geomorfologický celok Hornonitrianskej kotliny s podcelkom Handlovská kotlina. K oblasti Slovenské stredohorie časť spadajúca pod geomorfologický celok Vtáčnik s podcelkom Vysoký Vtáčnik.

2. Klimatické pomery zrážky (napr. priemerný ročný úhrn a časový priebeh), teplota (napr. priemerná ročná a časový priebeh), veternosť (napr. smer a sila prevládajúcich vetrov).

Klíma

Z hľadiska teplotných pomerov možno územie charakterizovať ako mierne teplé v centrálnej severnej časti katastra (priemerná ročná teplota je 8-9 °C, priemerná teplota v mesiaci január -2 až -3 °C, v mesiaci júl 18-19 °C). Južná časť katastra patrí k mierne chladnej klimatickej oblasti s priemernými ročnými teplotami vzduchu okolo 5-6 °C (január -4 až -6 °C, júl 12-14 °C). S nárastom nadmorskej výšky klesá aj priemerná teplota vzduchu.

Všeobecne platí rast hodnôt vlhkosti a naopak pokles atmosférického tlaku s nadmorskou výškou, čomu zodpovedá aj priestorové rozloženie týchto hodnôt v k.ú. Priemerná relatívna vlhkosť vzduchu je 76 %, pričom najväčšia je v zimných mesiacoch (80-85 %), najmenšia v lete a na jar (68-72 %). Tlak vodných pár je najväčší v lete (13-15 hPa), najmenší v zime (4,4-5,2 hPa), ročný priemer je 9,2 hPa. Sýtosťný doplnok je rovnako najväčší v lete (6-7 hPa) a najmenší v zime (1-1,5 hPa), priemer je 3,7 hPa.

Oblačnosť je v priemere 62 %, najmenšia je koncom leta (50-55 %) a najväčšia koncom jesene a v zime (70-77 %). V horskej časti katastra je ročný chod oblačnosti iný – minimum pripadá na zimné mesiace. Významným javom v kotline je častý výskyt zimných teplotných inverzií. Hmly sa v danej oblasti vytvárajú predovšetkým v jesennom a zimnom období. V jarných mesiacoch sa takmer nevyskytujú. K tvorbe hmiel dochádza najčastejšie v priebehu noci a k ich rozrušovaniu zväčša v skorých dopoludňajších hodinách.

Priemerná dĺžka slnečného svitu je okolo 1400-1700 hodín, pričom so stúpajúcou nadmorskou výškou je dĺžka slnečného svitu menšia.

Najsuchšou časťou územia je oblasť kotliny s priemerným ročným úhrnom zrážok 650-700 mm (na vegetačné obdobie pripadá 350-400 mm). Zrážok pribúda približne o 60-80 mm na výškových 100 m,

preto najvyššie polohy pohoria majú ročný úhrn zrážok 950-1050 mm (500-600 mm za vegetačné obdobie).

Snehová pokrývka v území sa vyskytuje v nižších polohách priemerne 40-50 dní v roku, v pohorí až 70-100 dní v roku. Jej priemerná výška je v nízkych polohách do 10 cm, vo vysokých polohách nad 50 cm.

3. Ovzdušie stav znečistenia ovzdušia.

Sledovaná oblasť zahŕňa časť Hornonitrianskej kotliny. Prúdenie vzduchu je značne ovplyvnené orografiou a orientáciou kotliny. Na nevhodné podmienky pre rozptyl a prenos exhalátov poukazuje nízka hodnota priemernej ročnej rýchlosti vetra 2,3 m.s-1. Na základe koncentračných ružíc uvedených v Správe o kvalite ovzdušia za rok 2004 (SHMÚ 2005) je možné skonštatovať, že v roku 2004 pochádzali emisie (SO₂, NO_x, prach) rovnomerne zo všetkých smerov s miernou prevahou zo smeru juh-juhovýchod (v prípade prachu a SO₂).

Dominantný podiel na znečistení ovzdušia v oblasti má energetika, menšie množstvá exhalátov emitujú zdroje chemického priemyslu a lokálne kúreniská. Veľký podiel na vysokej úrovni znečistenia v tejto oblasti má nízka kvalita palivovo-energetických zdrojov. Využívané uhlie okrem síry obsahuje najmä arzén. Ovzdušie v okrese Prievidza patrí medzi najznečistenejšie v celom Trenčianskom kraji.

Tab. č. 6: Emisie znečisťujúcich látok (ZL) zo stacionárnych zdrojov v okrese Prievidza v tonách

Kód	ZL	rok 2015	rok 2014	rok 2013	rok 2012	rok 2011	rok 2010	rok 2009
1.3.00	TZL	744,261	534,539	544,098	560,013	591,128	521,151	674,793
3.9.99	SO₂	46 791,469	24 728,958	31 045,919	33 395,816	39 593,158	36 493,342	32 487,822
3.4.02	SO_x	0,05						
3.4.03	NO_x	3 958,058	3 409,744	3 401,642	3 669,402	4 369,803	3 681,111	3 984,140
3.5.01	CO	754,083	771,297	840,283	807,134	890,330	823,770	763,612

4. Vodné pomery povrchové vody (napr. vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd.

Vodné pomery povrchové vody

Povrchové vody

Sledované a riešené územie je odvodňované niekoľkými vodnými tokmi. Hlavným vodným tokom je rieka Handlovka, ktorá preteká z časti cez zastavané územie obce. Sieť povrchových tokov dopĺňajú toky nižšieho rádu. V zastavanom území obce má rieka Handlovka regulované koryto. Jej pravostrannými prítokmi sú na východe potok Lipníček, ktorý preteká v k.ú. Veľká Čausa len niekoľko desiatok metrov. Zo severu priteká do Handlovky Čausiansky potok a zo severozápadu pritekajú v časti mimo zastavaného územia dva bezmenné potoky. Ľavostranným prítokom Handlovky je bezmenný potok pretekajúci medzi poľnohospodárskym družstvom a na západe obytným územím obce.

Režim väčšiny tokov na území okresu Prievidza je typický stredohorský snehovo-dažďový, s akumuláciou vody a nízkymi stavmi v decembri až februári, vysokou vodnosťou v marci až máji (max. stavmi prevažne v apríli) a nízkymi stavmi v septembri až októbri.

Rieka Handlovka je zaradená medzi vodohospodársky významné vodné toky podľa Vyhlášky MŽP SR č. 211/2005 Z.z. – s číslom hydrologického poradia 4-21-11-036.

Podzemné vody

Podzemná voda je definovaná ako voda vyplňujúca dutiny zvodnených hornín. Základnou jednotkou pre hodnotenie podzemných vôd je hydrogeologický región. Hranice hydrogeologických regiónov sa nekryjú s hranicami povodí povrchových tokov. Podľa poslednej hydrogeologickej rajonizácie (1984) bolo územie Slovenska rozdelené na 142 hydrogeologických regiónov určujúceho typu priepustnosti (medzizrnová, puklinová a krasová). Prevažná väčšina k. ú. Veľká Čausa patrí do hydrogeologického regiónu neovulkanity pohoria Vtáčnik a Pohronský Inovec, iba východný okraj k. ú. zasahuje do

hydrogeologického regiónu kryštalinikum, mezozoikum a paleogén juhozápadnej časti pohoria Žiar a Handlovskej kotliny

Minerálne a termálne vody

V riešenom území sa pramene ani ochranné pásma minerálnych a termálnych vôd nenachádzajú. Vodné zdroje

V riešenom území nie sú vodárenské nádrže. V južnej časti riešeného územia, podľa mapy Hydrogeologická mapa SR 1:50 000 je registrovaných 5 prameňov pod č. 278, 279 280, 306 a 307 z toho dva (279, 280) sú vodárensky využívané pramene

Vodohospodársky chránené územia

V juhozápadom výbežku k.ú. obce je pásmo hygienickej ochrany vôd - hranica PHO II. stupňa.

5. Pôdne pomery kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd.

Pôdny typ v riešenom území:

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfofenetickej i agronomickej kategorizácie pôd. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou (zdroj: www.vupop.sk).

V riešenom území sa nachádzajú prevažne nasledovné pôdne typy na poľnohospodárskej pôde:

- Fluvizeme: výskyt v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo boli donedávna ovplyvnené záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. V riešenom území prevládajú subtypy typické – v okolí vodného toku Handlovka, okrem východnej časti k.ú., kde v okolí vodného toku prevládajú fluvizeme karbonátové.
- Kambizeme: sú pôdy s rôzne hrubým svetlým humusovým horizontom, pod ktorým je horizont zvetrávania skeletnatých substrátov. V riešenom území sa vyskytujú: subtyp kambizeme pseudoglejové, typické; južne a juhovýchodne od zastavaného územia kambizeme glejové. Len v malej časti severne od zastavaného územia kambizeme luvizemné.

V riešenom území sa nachádzajú nasledovné pôdne typy na lesnej pôde:

- hnedá lesná pôda mezotrofná typická slabohumózna,
- ilimerizovaná pôda mierne skeletnatá humózna,
- ilimerizovaná pôda mierne typická slabohumózna,
- ilimerizovaná pôda výrazne typická slabohumózna,
- ilimerizovaná pôda zglejená skeletnatá slabohumózna,
- rankrová pôda hnedá kamenitá mullová,
- hnedá lesná pôda mezotrofná typická humózna.

V riešenom území sa nachádzajú pôdy bez skeletu, prevažne v okolí vodného toku, k svahom sa skeletnosť zvyšuje až na silne skeletovité pôdy. Vyskytujú sa prevažne hlboké pôdy, len ojedinele na štyroch miestach plytké pôdy. Prevažujú stredne ťažké pôdy.

6. Fauna, flóra kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov.

Reálna vegetácia

Reálna vegetácia riešeného územia sa od rekonštruovanej pôvodnej vegetácie líši. Krajina bola postupne pretváraná človekom, takže v súčasnosti je veľká časť územia odlesnená a tvorí ju najmä poľnohospodársky využívaná pôda. Pozitívom je mozaikovitosť biotopov – striedanie lúčnopasienkových porastov, vrátane podmáčaných lúk, s nelesnou drevinovou vegetáciou. Menšiu diverzitu ponúkajú veľkoblokové polia a intenzívne využívané veľkoblokové pasienky.

Lesné porasty sa nachádzajú v severnej a južnej až juhozápadnej časti katastra a oproti potenciálnym majú čiastočne zmenené drevinové zloženie. Drevinovú vegetáciu územia dopĺňa nelesná drevinová vegetácia (NDV). Je tvorená brehovými porastami rieky Handlovka a menších, často periodických tokov, ktorými steká voda zo svahov do údolia, ako aj ďalšími líniovými a plošnými porastami NDV, miestami solitérmi. Zvyšnú časť extravilánu zaberajú prevažne poľnohospodárske pozemky, z ktorých

najväčšiu rozlohu majú trvalo trávne porasty (TTP), ostatné pozemky sú využívané ako orná pôda. Hodnotnou časťou vegetácie sú mokradné biotopy, ktoré sa v území vyskytujú pomerne často, najmä vo forme podmáčaných lúčok okolo toku Handlovky a menších tokov. Viaceré však zarastajú ruderalnými a inváznymi druhmi a vyžadujú si primerané manažmentové opatrenia. Vegetáciu územia dopĺňa sídelná vegetácia, ktorú tvorí prevažne výsadba v súkromných záhradách, ale aj verejná zeleň. Výrazným prvkom sú mohutné dreviny obecného cintorína, medzi ktorými sa nachádzajú aj 2 chránené stromy. Na nevyužívaných plochách extravilánu aj intravilánu sa šíria náletové dreviny, ale aj synantropná vegetácia, ktorá postupne obsadzuje aj plochy s narušeným vegetačným krytom. V týchto spoločenstvách je hojný výskyt invázných druhov, ktoré sa šíria aj pozdĺž vodných tokov.

Drevinová vegetácia

Porasty drevín plnia mnohé funkcie. Okrem produkčnej a estetickej funkcie napríklad chránia pôdu pred eróziou, pozitívne ovplyvňujú čistotu ovzdušia, zlepšujú mikroklimu, zadržiavajú vodu v krajine a v horúcich dňoch slúžia ako ochrana pred slnečnou páľavou, čím výrazne prispievajú k skvalitneniu života obyvateľov. Líniové porasty drevín popri ceste majú v životnom prostredí človeka aj ochrannú funkciu – redukovú hlučnosť a prašnosť. V neposlednom rade sú však porasty drevín veľkým prínosom aj pre zachovanie biodiverzity. Vytvárajú priestor na život, úkryty, hniezdiská aj zdroj potravy pre viaceré druhy živočíchov a sú biotopom aj pre množstvo ďalších druhov organizmov.

Lesné porasty pokrývajú vrchné a vrcholové časti svahov. Tiahnu sa od juhu do juhozápadnej časti katastra a pokrývajú aj jeho severnú časť. Oproti prirodzeným lesom je ich drevinové zloženie čiastočne zmenené. Z charakteristických drevín prirodzených lesov je v porastoch zastúpený dub zimný (*Quercus petraea*), v menšej miere ešte hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). Lipa malolistá (*Tilia cordata*) a javor poľný (*Acer campestre*) sa vyskytujú len veľmi ojedinele a bolo by vhodné zvýšiť ich podiel. Výraznejšie zastúpenie v súčasných porastoch majú ešte buk lesný (*Fagus sylvatica*) (skôr v južnej časti katastra, kde bol podľa rekonštruovanej vegetácie hojnejší aj v minulosti) a ihličnaté dreviny smrek obyčajný (*Picea abies*) a borovica lesná (*Pinus sylvestris*), menej smrekovec opadavý (*Larix decidua*) a rôzne listnaté dreviny. Ako prípravné dreviny sa uplatňujú najmä topoľ osikový (*Populus tremula*), či breza previsnutá (*Betula pendula*)... V lesoch v južnej časti katastra sme zaznamenali druh ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*), ktorý je zaradený do červeného zoznamu IUCN v kategórii LC. Za zmienku stojí aj hviezdnoteč čemerícový (*Hacquetia epipactis*), ktorý síce na Slovensku nie je zaradený medzi chránené alebo ohrozené druhy, ale územím Slovenska prechádza časť východnej hranice jeho areálu a v stredoeurópskom regióne je pomerne vzácný. V lesoch na severe katastra sme zaznamenali zákonom chránený druh prilbovka dlholistá (*Cephalanthera longifolia*), ktorý je zaradený aj do červeného zoznamu IUCN v kategórii NT.

Hodnotnou zložkou nelesnej drevinovej vegetácie sú brehové porasty. Tie zároveň patria aj k výrazným prvkom mokradnej vegetácie (ktorú podrobnejšie popisujeme nižšie). Súvislejšie brehové porasty rieky Handlovky sa vyskytujú pozdĺž približne dvoch tretín toku v západnej časti katastra. Vo východnej časti katastra je tok zregulovaný a až po koniec intravilánu je buď bez brehových porastov alebo len s ich fragmentami, zväčša vo forme mladých, náletových drevín.

Ďalším výrazným prvkom nelesnej drevinovej vegetácie sú plošné porasty a línie drevín oddeľujúce poľnohospodárske pozemky (viaceré lemujú trvalé alebo periodické toky), skupinky drevín, prípadne solitérne stromy uprostred lúk a pasienkov, ako i náletové dreviny, ktorými postupne zarastajú neobrábané TTP. Naopak v niektorých častiach sú náletové dreviny za účelom hospodárenia odstraňované, čo je v prípade zarastajúcich lúk a pasienkov vhodná forma manažmentu. Z hľadiska zachovania ekologickej stability a biodiverzity je však potrebné ponechať v krajine dostatočné množstvo drevín, vrátane starších jedincov (líniové a plošné porasty, skupinky drevín, solitéry), aby nevznikali veľké súvislé plochy bez drevín. Ponechávanie časti náletových drevín je teda žiaduce aj v prípade aktívne využívaných TTP.

Drevinovú vegetáciu územia dopĺňajú dreviny intravilánu - vysadené okrasné a ovocné dreviny, ako aj dreviny v rámci verejnej zelene, z ktorých najvýraznejšie sú stromy obecného cintorína. Nachádzajú sa medzi nimi aj 2 chránené stromy - jedná sa o mohutné lipy malolisté. Pozitívom sú však aj drevinové lemy izolujúce areál poľnohospodárskeho podniku a podobne.

Okolo cestných komunikácií sa dreviny vyskytujú skôr sporadickejšie, tvoria ich zväčša náletové dreviny. Významnejší líniový porast drevín sa nachádza pod cestou prvej triedy v západnej časti katastra, kde dreviny vytvárajú ochrannú aj estetickú bariéru. Podobne porasty stromov a krov, lemujúce cestu tretej triedy na východ od intravilánu. Náletové dreviny sa nachádzajú pozdĺž železničnej trate.

Porasty NDV tvoria duby z okruhu duba zimného (*Quercus petraea* agg.), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), miestami borovica lesná (*Pinus sylvestris*), topoľ osikový (*Populus tremula*), buk lesný (*Fagus sylvatica*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), javor poľný (*Acer campestre*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), menej vrba rakytová (*Salix caprea*), breza previsnutá (*Betula pendula*) a iné. Na vlhších stanovištiach pribúdajú vrby z okruhu vrby krehkej (*Salix fragilis* agg.), či jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*). V krovitej vrstve dominuje slivka trnková (*Prunus spinosa*), ďalej sa tu vyskytujú hlohy (*Crataegus* sp.), menej ruža (*Rosa* sp.), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), baza čierna (*Sambucus nigra*), pri tokoch ojedinele aj kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), či lieska obyčajná (*Corylus avellana*). Miestami sa v podraсте nachádzajú ostružiny (*Rubus* sp.).

Na viacerých miestach v riešenom území sme zaznamenali prítomnosť invázneho agáta bieleho (*Robinia pseudoacacia*), ktorý postupne zaberá celé plochy na úkor inej vegetácie. Pri toku Handlovky sa vyskytuje aj ďalšia invázna drevina javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*).

Lúčna a pasienková vegetácia

V k.ú. Veľká Čausa majú výrazné zastúpenie trvalo trávne porasty, prevažne pasienky. V riešenom území sa vyskytujú TTP v celej škále - od maloblokových po veľkoblokové, od druhovo pestrých, esteticky zaujímavých, cez lokality s riedkym vegetačným krytom a chudobným druhovým zložením, až po zarastajúce. Sú využívané miestami intenzívne, polointenzívne, niekde extenzívne, niektoré z dôvodu opustenia hospodárenia zarastajú náletovými drevinami alebo ruderalnou (miestami aj inváznou) vegetáciou.

V katastri obce je pasený prevažne hovädzí dobytok, sčasti ovce. Biodiverzita a ekologická stabilita pasienkov úzko súvisí so spôsobom pastvy. Negatívny vplyv na spoločenstvá má nadmerná koncentrácia dobytka, pri ktorej dochádza k zdupávaniu a odkryvom pôdy, ovplyvneniu chemizmu pôdy exkrementmi a následnej degradácii spoločenstiev. Je potrebné dbať na to, aby nebolo prekročené maximálne zaťaženie pasienkov dobytčiami jednotkami vzhľadom na ich úrodnosť. Na niektorých TTP v katastrálnom území k degradácii prispieva aj nadmerná koncentrácia lesnej zveri (vysoká zver, diviaky) prilákaná na určité lokality prikrmovaním a/alebo vnadením. Na pasienkové spoločenstvá negatívne pôsobí aj nerovnomerné vypásanie, ktoré umožňuje rast a šírenie pasienkových burín a zarastanie pasienkov náletovými drevinami. Na TTP priosiatych krmovínarskymi miešankami klesá diverzita a dominujú priosiate druhy tráv. Z hľadiska vegetácie je najvhodnejším spôsobom pastvy celosezónne alebo celoročné oplôtkové pasenie (kontinuálne alebo rotačné), pričom je potrebné pravidelné kosenie nedopaskov. K rovnomernému vypásaniu môže napomôcť aj pasenie zmiešaných stád alebo rôznych druhov zvierat po sebe (kravy, ovce, kozy). Dodržanie primeraných spôsobov hospodárenia a primeraného počtu zvierat vzhľadom na úrodnosť pasienku sa prejaví na úrodnosti, väčšej druhovej pestrosti aj estetickom vzhľade pasienkov. Druhovo bohatšie pasienky sú biotopom národného významu Lk3 mezofilné pasienky a spásané lúky.

Charakteristickými druhmi pasienkov v riešenom území sú krátkosteblové trávy psinček tenučký (*Agrostis capillaris*), kostravy (*Festuca* sp.), menej hrebienka obyčajná (*Cynosurus cristatus*), chlpaňa poľná (*Luzula campestris*), vyskytoval sa tu aj ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatius*), z ďalších druhov sú to skorocely (*Plantago lanceolata*, *P. media*, *P. major*), púpavy (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*), repík lekársky (*Agrimonia eupatoria*), krížavka jarná (*Cruciata glabra*), lipkavec syridlový (*Galium verum*), mrkva obyčajná (*Daucus carota*), nevädzovce (*Jacea* sp.), ďatelina plazivá (*Trifolium repens*), ľan prečistiťujúci (*Linum catharticum*), fialky (*Viola* sp.) a iné. Na intenzívnejšie obhospodarovovaných pasienkoch sa výraznejšie uplatňujú aj reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), paštrnák siaty (*Pastinaca sativa*), vratič obyčajný (*Tanacetum vulgare*), čakanka obyčajná (*Cichorium intybus*), boľševník borščový (*Heracleum sphondylium*), palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*), pichliač roľný (*Cirsium arvense*), nátržník husí (*Potentilla anserina*) a iné.

Vegetácia kosných lúk tvorí biotop Lk 1 Nížinné a podhorské kosné lúky. Sú to druhovo bohaté jedno- až dvojkosné lúky s prevahou vysokosteblových krmovínarsky hodnotných tráv a ďalších bylín. Typický ráz biotopu určujú tráv - ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatius*), lipnica lúčna (*Poa pratensis*), psiarka lúčna (*Alopecurus pratensis*), psinček tenučký (*Agrostis capillaris*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), tomka voňavá (*Anthoxanthum odoratum*), miestami trojštet žltkastý (*Trisetum flavescens*), medúnok vlnatý (*Holcus lanatus*) a kvitnúce byliny - rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*), zvonček konárstý (*Campanula patula*), nevädzovce (*Jacea* sp.), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), kukučka lúčna (*Lychnis flos-cuculi*), margaréta biela (*Leucanthemum vulgare*), lipkavec mäkký a lipkavec syridlový (*Galium mollugo*, *G. verum*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), ďatelina pochybná (*T. dubium*), kozobrada východná (*Tragopogon orientalis*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*), ďalej paštrnák siaty (*Pastinaca sativa*), bolševník borščový (*Heracleum sphondylium*), chrastavec roľný (*Knautia arvensis*), skorocel kopijovitý (*Plantago lanceolata*), mrkva obyčajná (*Daucus carota*), púpavy (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*.), čakanka obyčajná (*Cichorium intybus*), žerušnica lúčna (*Cardamine pratensis*), mliečnik chvojkový (*Tithymalus cyparissias*), štiav lúčny (*Acetosa pratensis*), miestami jesienka obyčajná (*Colchicum autumnale*), a ďalšie...

Zachované, druhovo pestré spoločenstvá možno klasifikovať ako cenný biotop európskeho významu 6510, ktoré už na pohľad zaujmú svojou pestrosťou a estetickým vzhľadom. Nekosené lúčne spoločenstvá naopak postupne degradujú, zarastajú náletovými drevinami, expanzívnymi taxónmi a ruderalizujú, prípadne sa do spoločenstiev šíria invázne rastliny ako napríklad slnečnica hluznatá (*Helianthus tuberosus*), ktorá miestami vytvára celé porasty, hviezdnik ročný (*Stenactis annua*), po okraji niektorých TTP pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*), zlatobyl kanadská (*Solidago canadensis*), astry z okruhu astry novobelgickej (*Aster novi-belgii* agg.). Takéto porasty potrebujú vhodný manažment, ktorý zahŕňa dôsledné odstránenie inváznych druhov a obnovenie vhodného typu hospodárenia, aby sa znova obnovila biodiverzita lúčnych spoločenstiev.

Mokraďná vegetácia

V katastrálnom území sa vyskytujú viaceré podmáčané lokality, viazané na vodné toky, prípadne periodické jarky, ktorými steká voda zo svahov. Mokraďnú vegetáciu tvoria brehové porasty a bylinné lemy tokov a podmáčané lúky v ich okolí.

Najväčším tokom v území je rieka Handlovka. Jej brehový porast je zapojený pozdĺž približne dvoch tretín toku (v západnej časti k.ú., od miesta, kde tok vyteká z intravilánu). Vo východnej časti je tok zregulovaný, staršie, zapojené brehové porasty chýbajú, väčšina toku je bez brehových porastov alebo s ich fragmentami, zväčša vo forme mladých, náletových drevín. Regulovaný tok bez brehových porastov má viacero nevýhod (zvyšuje sa rýchlosť prúdenia a vzniká riziko záplav a vyšších povodňových vln v nižších častiach toku, taktiež dochádza k nahradeniu laterálnej erózie vertikálnou, znižuje sa hladina podzemných vôd a celkove dochádza k vysychaniu nivy, klesá samočistiaca schopnosť vody, bez zatienenia brehovými porastami sa zvyšuje teplota vody aj výpar, dochádza k zníženiu biodiverzity od najmenších organizmov až po najväčšie predátory v potravnom reťazci, čo má za následok úbytok hospodársky významných rýb, naopak môže dochádzať k premnoženiu niektorých organizmov...). V obytnej zóne je v určitých podmienkach regulácia toku jedným z riešení problematických situácií, bolo by však vhodné zvýšok koryta vodného toku v záujme zmiernenia vyššie spomenutých negatív, ako aj ochrany biodiverzity neregulovať. K zmierneniu negatív by tiež pomohlo umožnenie rozšírenia brehových porastov prirodzených, stanovištne vhodných drevín do časti, kde momentálne súvislé brehové porasty absentujú.

V brehových porastoch Handlovky sa v súčasnosti vyskytujú jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), vrby z okruhu vrby krehkej a vrby bielej (*Salix fragilis* agg., *Salix alba* agg.), ďalej sa tu nachádzajú javor poľný (*Acer campestre*), miestami brest vŕzový (*Ulmus laevis*), ojedinele jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) a iné dreviny. Z krovín sa v podraсте vyskytujú hlohy (*Crataegus* sp.), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), sporadicky baza čierna (*Sambucus nigra*).

Z nepôvodných drevín sme v poraste zaznamenali pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), ktorý sa na území Slovenska vyskytuje iba ako pestovaný druh a má tendenciu splaňovať. Na viacerých miestach sa v brehových porastoch a susediacich lúčnych biotopoch začal šíriť invázny agát biely (*Robinia pseudoacacia*), ktorý už zaberá pomerne veľké plochy. Z inváznych drevín sme zaznamenali

aj výskyt javorovca jaseňolistého (*Negundo aceroides*). Príbrežnej bylinnej vegetácii výrazne dominujú invázne druhy najmä slnečnica hluznatá (*Helianthus tuberosus*), ďalej pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) a hviezdnik ročný (*Stenactis annua*). Bylinné fytoocenózy dopĺňajú nitrofilné aj ruderalne druhy najmä pŕhlava dvojdomá (*Urtica dioica*), či alergénna palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*)... Z bylinnej mokradnej vegetácie sa pozdĺž veľkej časti toku zachovali len nepatrné fragmenty. Charakter príbrežných fytoocenóz miestami dokresľujú popínavé rastliny ako chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*), povoja plotná (*Calystegia sepium*), plamienok plotný (*Clematis vitalba*).

Významným negatívnym faktorom je, že sa pozdĺž toku výrazne rozšírili invázne druhy bylín i drevín, ktoré na veľkej časti vytlačili pôvodné brehovú spoločnosť a miestami sa šíria ďalej aj do priľahlých lúčnych a mokradných biotopov. Invázne rastliny spôsobujú postupnú likvidáciu pestrých spoločenstiev, nahrádzajú ich a vytvárajú monokultúrne porasty.

Drevinovú vegetáciu pozdĺž menších trvalých i periodických tokov tvoria vŕby, prevažne z okruhu vŕby krehkej a vŕby bielej (*Salix fragilis* agg., *Salix alba* agg.), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), topoľ osikový (*Populus tremula*), javor poľný (*Acer campestre*), breza previsnutá (*Betula pendula*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), v krovitom podraсте hloh (*Crataegus* sp.), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža (*Rosa* sp.), lieska obyčajná (*Corylus avellana*)...

Priestor pre vznik hodnotných mokradných biotopov vytvárajú v krajine podmáčané lokality pri vodných tokoch. Pozdĺž toku Handlovky sú zachované len sčasti. Okolo toku sa veľmi šíria invázne rastliny, ktoré vytlačujú pôvodné spoločenstvá. Časť lúk je ovplyvnená prítomnosťou veľkej koncentrácie lesnej zveri, ktorá je sem lákaná vnaďením - dochádza k zdupávaniu pôdy, rozrývaniu pôdy diviakmi, aj zmene chemizmu vody a pôdy exkrementami zvierat. Degradácia nastáva aj v neobhospodarovných častiach, ktoré zarastajú náletovými drevinami a ruderalnou vegetáciou, najmä inváznymi druhmi. Na viacerých miestach sa však zachovala aj mokradná vegetácia a pri vhodnom manažmente sa môže ešte rozšíriť aj na v súčasnosti degradované plochy. Nachádza sa tu pestrá škála druhov svedčiacia o potenciálnom výskyte rôznych typov mokradných biotopov, od vlhkomilných druhov obohacujúcich biodiverzitu kosných lúk a mezofilných pasienkov, cez druhy vytvárajúce vzácné vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach, pichliačové lúky až po porasty deväťsilov. V období terénneho prieskumu však dlhodobé sucho, ale i degradácia vplyvom vyššie spomenutých faktorov a vo veľmi veľkej miere aj šírenie invázných rastlín spôsobili, že z daných biotopov bol zaznamenaný naplno rozvinutý len biotop Br6 Brehové porasty deväťsilov 6430. V prípade optimálnych podmienok však podmáčané biotopy v okolí Handlovky vytvárajú potenciál na existenciu biotopu európskeho významu Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach 6430, biotopu európskeho významu Br6 Brehové porasty deväťsilov 6430, ako i ďalších zaujímavých biotopov národného významu. Preto rozhodne stojí za to venovať ich manažmentu pozornosť.

Na vlhkých lúkach pri Handlovke rastú napr. kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*), pichliač zelinový (*Cirsium oleraceum*), pakost močiarny (*Geranium palustre*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), rôzne druhy ostríc (*Carex* sp.), pichliač sivý (*Cirsium canum*), pichliač potočný (*Cirsium rivulare*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), škripina lesná (*Scirpus silvaticus*), krkoška voňavá (*Chaerophyllum aromaticum*), deväťsily (*Petasites* sp.), záružlie močiarné (*Caltha palustris*), ďalej psiarka lúčna (*Alopecurus pratensis*), trebulka lesná (*Anthriscus sylvestris*), boľševník borščový (*Heracleum sphondylium*), kostihoj lekársky (*Symphytum officinale*), menej krvavec lekársky (*Sanguisorba officinalis*), sitina rozložitá (*Juncus effusus*), jesienka obyčajná (*Colchicum autumnale*), z lúčnych druhov ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatius*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), skorocela (*Plantago media*, *P. lanceolata*), rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*), pakost lúčny (*Geranium pratense*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), časti lokalít porastajú ostružiny (*Rubus* sp.), prípadne sa na ne šíria ruderalne druhy, či druhy s expanzívnymi a inváznymi vlastnosťami ako palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*), vratič obyčajný (*Tanacetum vulgare*), paštrnák siaty (*Pastinaca sativa*), pichliač roľný (*Cirsium arvense*), pŕhlava dvojdomá (*Urtica dioica*), chren dedinský (*Armoracia rusticana*) svedčiacie o ruderalizácii biotopov. V niektorých častiach lokality zarastajú náletovými drevinami. Zaznamenali sme tu aj výskyt invázných druhov hviezdnik ročný (*Stenactis annua*) a slnečnica hluznatá (*Helianthus tuberosus*), ktorá na niektorých miestach vytvára husté porasty a vytlačuje pôvodné spoločenstvá, na jednom mieste sa vyskytovala aj zlatobyľ (*Solidago* sp.), ktorú nebolo v čase nálezu možné určiť do druhu.

Menšie podmáčané lokality sa miestami nachádzajú aj v okolí menších vodných tokov. Z hľadiska bylinnej vegetácie najvýznamnejšiu sme zaznamenali v spodnej časti menšieho toku na juhozápade katastra. Jedná sa o súčasť prepásaného, elektrickým oplôtom ohradeného pasienku, ktorý z tohto dôvodu nebolo možné podrobnejšie preskúmať. Aj v čase sucha sa tu nachádzala stojatá voda. Pomedzi dreviny, ktoré prevažne tvorili výby z okruhu výby krehkej (*Salix fragilis* agg.) tu v bylinnom podraze rástli sitina rozložitá (*Juncus effusus*), túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), škripina lesná (*Scirpus silvaticus*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), kozonoha hostcova (*Aegopodium podagraria*), metlica trsnatá (*Deschampsia caespitosa*), cesnačka lekárska (*Alliaria petiolata*), kostihoj lekárska (*Symphytum officinale*), chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*), ostružiny (*Rubus* sp.) a iné. Táto lokalita vytvára biotop pre zaujímavé mokradné spoločenstvo.

Stav a hodnotenie vegetácie, zistenej pri terénnom prieskume, bol vo výraznej miere ovplyvnený dlhodobým suchom, kvôli ktorému sa viaceré spoločenstvá nemohli naplno rozvinúť. Predpokladáme, že v menej extrémnom suchu je možný výskyt viacerých vzácných mokradných spoločenstiev a druhov na podmáčaných lokalitách.

Sídlná vegetácia

V intraviláne obce sa vyskytuje vegetácia vo forme súkromných záhrad, trávnikov, ako i dreviny v rámci verejnej zelene. Impozantné stromy rastú na miestnom cintoríne, kde sa nachádzajú aj 2 lipy malolisté, vyhlásené za chránené stromy. Na plochách, kde následkom výstavby došlo k pôdnym odkryvom sa šíri ruderalná vegetácia, zaznamenali sme aj výskyt viacerých inváznych druhov (slnečnica hlúznatá, pohánkovec japonský, astra z okruhu astrý novobelgickej...). Pozitívom sú zelené izolačné bariéry vo forme línii drevín na niektorých miestach v obci, napr. dreviny lemujúce areál poľnohospodárskeho podniku.

Synantropná vegetácia

Synantropná vegetácia sa vyvíja na miestach, kde človek svojou činnosťou narušil vegetačný kryt. Patrí k nej jednak segetálna vegetácia (vegetácia poľných burín), ako i ruderalná vegetácia.

Pri intenzívne obhospodarovaniach poliach, ošetrovaných herbicídmi sa na veľkých plochách vyskytujú len pestované plodiny, prípadne len málo, výrazne odolných druhov burín, zvyčajne koncentrovaných na okrajoch polí. U menej intenzívne ošetrovaných polí sa vyskytujú bežné segetálne druhy.

Na miestach, kde vplyvom ľudskej činnosti došlo k narušeniu alebo degradácii pestrých pôvodných lúčnych spoločenstiev sa vyvíja ruderalná vegetácia, typická výskytom druhov ako prhláva dvojdomá (*Urtica dioica*), vratič obyčajný (*Tanacetum vulgare*), pichliač roľný (*Cirsium arvense*), chren dedinský (*Armoracia rusticana*), miestami sa vyskytuje stoklas jalový (*Bromus sterilis*), štetka lesná (*Dipsacus fullonum*), na násype cesty pribúdali podbeľ liečivý (*Tussilago farfara*), mydlica lekárska (*Saponaria officinalis*), ostružiny (*Rubus* sp.)... Súčasťou ruderalnej vegetácie často bývajú aj druhy vyvolávajúce alergie ako napríklad palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*), ktorá sa vyskytuje aj v riešenom území. V katastrálnom území Veľkej Čausy sa ruderalná vegetácia šíri na trávne porasty, na ktorých sa prestalo hospodáriť alebo na TTP s nesprávnou intenzitou hospodárenia (napr. nadmerná prítomnosť exkrementov, nerovnomerná pastva a pod.). Rovnako zaberá lokality, na ktorých došlo následkom stavebnej činnosti k odkryvu pôdy a odstráneniu pôvodného vegetačného krytu. V najväčšom rozsahu sa synantropná vegetácia šíri pozdĺž tokov, najmä toku Handlovky, kde prevažujú druhy s inváznyimi vlastnosťami.

Bolo by vhodné primeraným manažmentom ruderalné spoločenstvá potláčať (extenzívne kosenie; citlivá pastva; v prípade úzkych pásov popri poliach, cestách vysadenie NDV...) a podporiť tak biodiverzitu umožnením vývoja druhovo pestrých lúčnych, či mokradných bylinných spoločenstiev, ako i porastov nelesnej drevinovej vegetácie.

V ruderalnej vegetácii často nachádzajú vhodné prostredie na rast a šírenie aj invázne druhy. Nakoľko sa jedná o druhy, ktoré výrazne ohrozujú biodiverzitu a v skúmanom území sa vyskytovali v pomerne hojnom počte (vrátane druhov s legislatívnou povinnosťou odstránenia), rozhodli sme sa im podrobnejšie venovať v osobitnej podkapitole (1.2.2.1).

Katastrálne územie obce Veľká Čausa tvorí pomerne pestrá mozaika biotopov. Nachádzajú sa tu lesné porasty, tvorené prevažne hospodárskymi lesmi, ako aj trvalo trávne porasty, prípadne polia. Pozitívom je relatívne hojné zastúpenie prvkov nelesnej drevinovej vegetácie, ktorá dokresľuje mozaiku biotopov, len miestami narušenú veľkoblokovými poľnohospodárskymi pozemkami. Pozitívom sú tiež pomerne súvislé brehovú porasty Handlovky v západnej časti územia a okolo menších tokov. K negatívnym javom patrí časť rieky, kde staršie, zapojené brehovú porasty absentujú, šírenie ruderalnej vegetácie a zarastanie niektorých TTP, predovšetkým však výrazne rozšírené invázne rastliny, ktoré v súčasnosti zaberajú pomerne veľké plochy a majú tendenciu sa naďalej veľmi rýchlo šíriť. Je potrebné invázne druhy v čo najskoršom čase odstrániť, ako i vhodným manažmentom dosiahnuť revitalizáciu ruderalizovaných plôch. Je tiež žiadúce umožniť rast brehovú porastov na miestach, kde chýbajú, čím by sa ešte zvýšila ekologická stabilita a biodiverzita riešeného územia.

Fauna - výskyt druhov

Zaznamenávané boli všetky druhy cicavcov, vtákov, plazov a obojživelníkov – vyskytujúcich sa vo voľnej prírode aj v zastavanej časti obce. Z fauny boli zaznamenaní nasledovní zástupcovia spomínaných živočíšnych tried:

a) Cicavce (*Mammalia*)

Počas hore uvedeného obdobia boli zaznamenané, resp. boli zistené pobytové znaky, týchto cicavcov (hrubo označené sú európsky významné chránené druhy):

Jeleň obyčajný (*Cervus elaphus*)

Srniec lesný (*Capreolus capreolus*)

Diviak obyčajný (*Sus scrofa*)

Líška obyčajná (*Vulpes vulpes*)

Medveď hnedý (*Ursus arctos*)

Mačka divá (*Felis silvestris*)

Rys ostrovid (*Lynx lynx*) – nepravidelný výskyt

Jazvec obyčajný (*Meles meles*)

Kuna lesná (*Martes martes*)

Kuna skalná (*Martes foina*)

Veverica obyčajná (*Sciurus vulgaris*)

Píšík lieskový (*Musccardinus avellanarius*)

b) Vtáky (*Aves*)

Vtáky boli zaznamenané najmä v období hniezdenia. Toto obdobie je nosným obdobím pre rozmnožovanie vtákov a tým aj pre prítomnosť tejto skupiny fauny v krajine. V období odchovu mláďat je totiž nutnosťou zabezpečiť pre mláďatá niekoľkonásobne väčší objem potravy, ako v iných častiach roka. A to viaceré druhy hniezdia aj 2-krát. Zaznamenané boli nasledovné druhy vtákov:

Kačica divá (*Anas platyrhynchos*)

Jariabok hôrny (*Tetrastes bonasia*)

Hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*)

Hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*)

Holub hrivnák (*Columba palumbus*)

Holub plúžik (*Columba oenas*)

Kukučka obyčajná (*Cuculus canorus*)

Bocian biely (*Ciconia ciconia*) – nepravidelný výskyt počas migrácie

Volavka popolavá (*Ardea cinerea*)

Sluka hôrna (*Scolopax rusticola*)

Orol krikľavý (*Aquila pomarina*)

Jastrab veľký (*Accipiter gentilis*)

Jastrab krahulec (*Accipiter nisus*)

Myšiak hôrny (*Buteo buteo*)

Sokol myšiár (*Falco tinnunculus*)

Kuvik obyčajný (*Athene noctua*) – vzácny výskyt v čase hniezdenia

Kuvičok vrbčí (*Glaucidium passerinum*)

Myšiarka ušatá (*Asio otus*)

Sova obyčajná (*Strix aluco*)

Sova dlhochvostá (*Strix uralensis*)

Rybárik riečny (*Alcedo atthis*) – vzácny výskyt v čase hniezdenia

Krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*)

Žlna sivá (*Picus canus*)

Žlna zelená (*Picus viridis*)

Ďateľ veľký (*Dendrocopos major*)

Ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*)

Ďateľ malý (*Dendrocopos minor*)

Ďubník trojprstý (*Picoides tridactylus*)

Tesár čierny (*Dryocopus martius*)

Vlha obyčajná (*Oriolus oriolus*)

Strakoš obyčajný (*Lanius collurio*)

Sojka obyčajná (*Garrulus glandarius*)

Straka obyčajná (*Pica pica*)

Orešnica perlavá (*Nucifraga caryocatactes*)

Krkavec čierny (*Corvus corax*)

Sýkorka veľká (*Parus major*)

Sýkorka belasá (*Cyanistes caeruleus*)

Sýkorka hôrna (*Parus palustris*)

Sýkorka uhliarka (*Periparus ater*)

Sýkorka chochlatá (*Lophophanes cristatus*)

Mlynárka dlhochvostá (*Aegithalos caudatus*)

Škovránok poľný (*Alauda arvensis*)

Lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*)

Belorítka obyčajná (*Delichon urbicum*)

Sedmohlások obyčajný (*Hippolais icterina*)

Svrčiak riečny (*Locustella fluviatilis*)

Kolibiarik sykavý (*Phylloscopus sybilatrix*)

Kolibiarik čipčavý (*Phylloscopus collybita*)

Kolibiarik spevavý (*Phylloscopus trochilus*)

Penica čiernohlavá (*Sylvia atricapilla*)

Penica obyčajná (*Sylvia communis*)

Penica popolavá (*Sylvia curruca*)

Penica jarabá (*Sylvia nisoria*)

Brhlík obyčajný (*Sitta europaea*)

Kôrovník dlhoprstý (*Certhia familiaris*)

Oriešok obyčajný (*Troglodytes troglodytes*)

Králik zlatohlavý (*Regulus regulus*)

Králik ohnivohlavý (*Regulus ignicapillus*)

Škorec obyčajný (*Sturnus vulgaris*)

Vodnár potočný (*Cinclus cinclus*)

Drozd čierny (*Turdus merula*)

Drozd plavý (*Turdus philomelos*)

Drozd čvíkota (*Turdus pilaris*)

Drozd trskota (*Turdus viscivorus*)

Červienka obyčajná (*Erithacus rubecula*)

Vrchárka modrá (*Prunella modularis*)

Slávik obyčajný (*Luscinia megarhynchos*)

Žltouchvost domový (*Phoenicurus ochruros*)

Píhl'aviar čiernohlavý (*Saxicola rubicola*)

Vrabec poľný (*Passer montanus*)

Vrabec domový (*Passer domesticus*)

Trasochvost biely (*Motacilla alba*)

Trasochvost horský (*Motacilla cinerea*)

Ľabtuška hôrna (*Anthus trivialis*)

Muchár sivý (*Muscicapa striolata*)

Muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*)

Glezg obyčajný (*Coccothraustes coccothraustes*)

Hýľ obyčajný (*Pyrrhula pyrrhula*)

Krivosnos smrekový (*Loxia curvirostra*)
Pinka obyčajná (*Fringilla coelebs*)
Zelienka obyčajná (*Chloris chloris*)
Stehlík čížik (*Spinus spinus*)
Stehlík obyčajný (*Carduelis carduelis*)
Stehlík konôpka (*Carduelis cannabina*)
Kanárik poľný (*Serinus serinus*)
Strnádka obyčajná (*Emberiza citrinella*)

c) Plazy (*Reptilia*)

Zaznamenané boli 3 druhy s pravidelným výskytom: v kríkových porastoch so skalami jašterica bystrá (*Lacerta agilis*), v nive Handlovky užovka obojková (*Natrix natrix*) a v lesoch užovka stromová (*Elaphe longissima*). Jeden druh s nepravidelným výskytom v rieke Handlovke – užovka fľkaná (*Natrix tessellata*).

d) Obojživelníky (*Amphibia*)

Vzhľadom na nedostatok vhodných podmáčaných plôch v k. ú. Veľká Čausa, obojživelníky majú najťažšiu situáciu v prežívaní v danom území. Zaznamenané boli minimálne počty nasledovných lesných druhov: salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), **kunka žltobruchá** (*Bombina variegata*) – chránený druh európskeho významu, skokan hnedý (*Rana temporaria*). A vzhľadom na klimatickú zmenu, horúčavy od jarých mesiacov – je potrebné uvažovať o vytvorení (hoci maloplošných) vodných lokalít v hodnotenom území.

Kladným faktorom zvyšujúcim biodiverzitu hodnoteného územia sú chovatelia hospodárskych zvierat (hovädzieho dobytku, oviec) v areáli bývalého roľníckeho družstva. Chov hospodárskych zvierat zabezpečuje existenciu a prítomnosť lastovičiek obyčajných (*Hirundo rustica*) v hodnotenom území.

V k.ú. sa nachádza niekoľko pramenísk a lesných periodických potôčikov. Sú významné z hľadiska potenciálnych generačných lokalít pre salamandru škvrnitú (*Salamandra salamandra*) a kunku žltobruchú (*Bombina variegata*).

Regulácia rieky Handlovka zamedzuje výskytu širšieho spektra živočíchov (vydra riečna, rybárík riečny). Negatívami na TTP je odstraňovanie kríkov, ktoré sú v danom území zastúpené najmenej.

Významné biotopy

Biotopy európskeho a národného významu

V katastrálnom území obce Veľká Čausa neboli zatiaľ identifikované lesné i nelesné biotopy národného a európskeho významu podľa Prílohy č. 1 k Vyhláške MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Významné migračné koridory živočíchov

Rieka Handlovka ako hlavný hydrický migračný koridor ichtyofauny a avifauny s prilahlými brehovými porastmi v katastrálnom území. Medzi ďalšie biokoridory patria miestne potoky ktoré pretekajú cez obec.

Medzi migračné koridory patria nelesná drevinová vegetácia v katastrálnom území a lesné komplexy.

7. Krajina štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana.

Štruktúra, typ

Kataster obce sa nachádza v Handlovskej kotline, vytvorenej riekou Handlovka. V údolí leží zastavaná časť obce, s individuálnou a hromadou bytovou výstavbou, pomerne dostatkom zelene v záhradách a na okrajoch intravilánu. Najhodnotnejšími drevinami v obci sú staré lipy v areáli cintorína vo východnej časti obce. K stavbám zastavaného územia patrí aj areál reštauračného a ubytovacieho zariadenia PACHO, ktorý sa nachádza v západnej časti katastra a je oddelený od zastavanej časti obce ornou pôdou. Súčasťou areálu sú aj zelené plochy s drevinovou výsadbou.

Súčasná krajinná štruktúra je v širšom ponímaní charakterizovaná druhmi pozemkov:

- Lesné pozemky: hospodárske lesy, ochranné lesy,

- Nelesná drevinová vegetácia: brehové porasty, lesíky a remízky, skupinky drevín, medze a líniová drevinová vegetácia, aleje,
- Poľnohospodárska pôda: orná pôda (veľkobloková, malobloková), trvalé trávne porasty (lúky a pasienky, lúčne a pasienkové úhory, úhory s drevinami), záhrady a ovocné sady,
- Mokrade, vodné plochy a toky: prirodzené vodné toky, upravené toky,
- Zastavané plochy a nádvorja: dopravné prvky (štátne cesty, účelové cesty spevnené, účelové cesty nespevnené) technické a poľnohospodárske objekty a areály, areály bývania a vybavenosti,
- Ruderálne plochy a plochy s inváznymi rastlinami,
- Pozemky verejnej zelene: plochy verejnej zelene s bylinnou a drevinovou vegetáciou, cintorín.

Scenéria

K rušivo pôsobiacim prvkom v riešenom území patria najmä cesta prvej triedy ako i ostatné cestné komunikácie bez vegetačnej bariéry; plochy s narušeným vegetačným krytom po stavebnej činnosti, postupne obsadzované synantropnou (často inváznou vegetáciou), koľaje vyjazdené motorovými vozidlami v prírodnej krajine mimo oficiálnych ciest, intenzívne využívané poľné cesty, skládky odpadu, línia železnice, monotónne porasty invázných rastlín v niektorých častiach katastra, lúky so zdupanými a obnaženými veľkými úsekmi pôdneho krytu z dôvodu prítomnosti nadmernej koncentrácie zveri a s rozhádzanou potravou za účelom jej vnadenia; obnažená pôda na intenzívnejšie využívaných pasienkoch, svahové zosuvy, plochy s opusteným hospodárením zarastajúce ruderalnou a inváznou vegetáciou a podobne.

Harmonicky pôsobí mozaikovitá štruktúra krajiny ako celok, z prvkov sú to najmä porasty drevín - lesné porasty, brehové porasty meandrujúcej Handlovky ako i ďalšie porasty nelesnej drevinovej vegetácie, niektoré mohutné stromy impozantných rozmerov, či tie lúky a pasienky, ktoré si vďaka extenzívnemu hospodáreniu zachovali pestré druhové zloženie.

Riešené územie je charakterizované kotlinovým rázom Handlovskej kotliny, vytvorenej riekou Handlovka. Jeho kolorit dotvára mozaikovitá krajina so striedajúcimi sa lúčnopasienkárskymi štruktúrami, poliami a nelesnou drevinovou vegetáciou, vrátane brehových porastov. Vrchné časti svahov kotliny sú porastené lesmi. K podporeniu harmonického vnímania krajiny by prispelo vysadenie alejí stromov, ktoré by izolovali cestné komunikácie (obzvlášť rušnú cestu prvej triedy), doplnenie brehových porastov v častiach, kde chýbajú, podpora extenzívneho využívania trvalo trávnych porastov. Významným prínosom by bola likvidácia invázných a ruderalných rastlín, revitalizácia plôch bezprostredne po ukončení stavebnej činnosti (prirodzenými a stanovištné vhodnými semenami bylín alebo výsadbou drevín), eliminácia voľného jazdenia motorovými vozidlami mimo oficiálnych ciest. Intravilán obce v časti okolo cesty tretej triedy by skrášlila prítomnosť esteticky pôsobiacej, dekoratívnej verejnej zelene. Mozaikovitá, vizuálne zaujímavá, členená krajina riešeného územia pôsobí príjemným, estetickým dojmom a poskytuje priestor na turistiku, agroturistiku a rekreáciu.

Ochrana

Pre riešené územie t.j. katastrálne územie obce Veľká Čausa platí 1. stupeň ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov [napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti], územný systém ekologickej stability (miestny, regionálny, nadregionálny).

Chránené územia

Najjužnejšia časť k. ú. patrí do chráneného ložiskového územia hnedého uhlia ID 26 Cigel' a ID 27 Hnadlová. Iné osobitne chránené územia podľa zákona o ochrane prírody a krajiny nie sú v katastru evidované.

Chránené stromy

V riešenom území sú evidované chránené stromy - 2 lipy na cintoríne vo Veľkej Čause s evidenčným číslom S64, chránené v zmysle § 49 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

NATURA 2000

V riešenom území sa nenachádzajú územia sústavy chránených území NATURA 2000.

Prvky ÚSES

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre obec Veľká Čausa je Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Trenčianskeho kraja (AŽ projekt, 1998). Závazný dokument ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja vrátane všetkých jeho platných zmien a doplnkov pre riešené územie uvádza ako prvky ÚSES dva regionálne biokoridory. Je nutné rešpektovať tieto prvky a dbať na to, aby bola ochránená ich funkcia regionálnych biokoridorov

MUSES

Najvýznamnejšou hierarchickou úrovňou ÚSES z hľadiska priameho vplyvu na krajinu je miestny ÚSES. Vychádzajúc z terénneho prieskumu, prírodných podmienok a využívania územia navrhujeme v riešenom území v lokalitách s vysokou krajinnoekologickou hodnotou tieto prvky:

- 5 biocentier miestneho významu,
- 8 biokoridorov miestneho významu,
- 11 interakčných prvkov miestneho významu.

Navrhované biocentrá miestneho významu (MBc)

MBc 1: Les na severozápade katastra. Biocentrum je tvorené uceleným súborom starších lesných porastov vo veku približne 100 až 110 rokov.

MBc 2: Lesné porasty na západe katastra. Kompaktný súbor približne 90-ročných lesných porastov v západnej časti k.ú., rozprestierajúci sa od hrebienka po dolinku časti s miestnym názvom „Čertolia“. Jedná sa o komplex lesa ešte nerozpracovaný obnovou a s relatívne vysokým podielom pôvodných listnatých drevín – najmä duba.

MBc 3: Les na juhu katastra. Kompaktný celok lesa ohraničený cestou vedúcou z Hradca a na severe a západe hranicou lesných pozemkov alebo kompaktnjšími časťami lesa s prevahou ihličnatých drevín

MBc 4: Lesný porast v skalnatom teréne v južnom cípe k.ú. Jedná sa o malý lesný porast v strednom veku, ležiaci na severnom svahu Jelenieho vrchu.

MBc 5: Podmáčaná plocha medzi meandrami rieky Handlovky v západnej časti katastra. Jedná sa o lokalitu ohraničenú meandrom Handlovky, kde spontánnym náletom drevín brehového porastu (hlavne jelša lepkavá) samovoľne na väčšej ploche vzniká sekundárny lužný les.

Navrhované biokoridory miestneho významu (MBk)

MBk 1: Terestricko-hydrický biokoridor, ktorý je tvorený tokom rieky Handlovky a jej brehovými porastmi. Rieka Handlovka funguje ako biokoridor v širšom regióne a je priamo prepojená na rieku Nitru, do ktorej vteká.

MBk 2: Terestricko-hydrický biokoridor, v severozápadnej časti katastra, ktorý prepája MBc1 s MBk1. Jedná sa o menší bezmenný tok s pomerne širokým lemom nelesnej drevinovej vegetácie.

MBk 3: Terestricko-hydrický biokoridor v severovýchodnej časti k.ú. Biokoridor prepája MBc1 s MBk1. Biokoridor je s MBc1 prepojený 80-ročným lesným porastom zmiešaného lesa, v ktorom dominuje dub zimný, výrazné zastúpenie má ešte borovica lesná

MBk 4 Terestricko-hydrický biokoridor pri východnej hranici k.ú. Ako potok pretekajúci cez dva katastre funguje ako biokoridor v širšom okolí

MBk 5: Terestrický biokoridor v západnej časti katastra, tvorený sčasti lesným porastom, sčasti sukcesne zarastajúcimi svahmi, ktorý by prepájal lesné porasty v južnej časti katastra s tokom Handlovky a tým v podstate umožnil prepojenie južnej časti katastra prostredníctvom prvkov MUSES so severnou časťou.

MBk 6: Terestricko-hydrický biokoridor v južnej časti k.ú. Biokoridor prepája MBc3 s MBk1. Biokoridor je tvorený bezmenným tokom, ktorý ústí do Handlovky a jeho príbrežnou drevinovou a bylinnou vegetáciou

MBk 7: Terestricko-hydrický biokoridor, tiahnucci sa na juhovýchode riešeného územia, prepájajúci MBc1, MIP9 a MIP10. Jedná sa o menší periodický tok, ktorého brehy sú lemované nelesnou drevinovou vegetáciou, vrátane mohutných, hodnotných jedincov; v hornej časti s charakterom staršieho, zapojeného lesného porastu.

Navrhované interakčné prvky miestneho významu (MIP)

MIP 1: Pás drevinovej vegetácie okolo periodického toku v severozápadnej časti katastra, medzi MBc1 a MBk1. Menší lesný porast okolo jarku, ktorým steká voda z južného svahu do doliny. Prevláda v ňom hrab, primiešaný je dub cerový a dub zimný.

MIP 2a-d: Väčšie či menšie skupinky až porasty drevín na pasienku v severnej časti katastra.
MIP 3: Porast drevín vo východnej časti katastra.
MIP 4: TTP v bezprostrednom susedstve vodného toku Handlovky, ležiaca na jej pravom brehu.
MIP 5: Podmáčaná lokalita s bylinnými fytoocenózami v bezprostrednom susedstve vodného toku Handlovky, na jej ľavom brehu.
MIP 6: Líniový porast drevín v západnej časti katastra, porastajúci menší svah pod hlavnou cestou.
MIP 7: interakčný prvok je tvorený porastom vegetácie okolo bezmenného jarku v juhozápadnej časti katastra, v svahu nad cestou tretej triedy.
MIP 8: Porast drevín, tiahnuci sa okolo menšieho toku medzi lesom na juhu územia a MBk4.
MIP 9: Mozaikovitý komplex biotopov na svahu v južnej časti katastra medzi MBk4 a MBk6.
MIP 10: Líniový porast drevín, tiahnuci sa popri poľnej ceste od obecného cintorína, čiastočne susediaci s obytnými domami.
MIP 11 a, b: Porasty NDV v TTP na východe riešeného územia.

Ochranné lesy

Ochranné lesy sa vyhlasujú rozhodnutím orgánu štátnej správy lesného hospodárstva podľa zákona o lesoch, v súčasnosti zákon č. 326/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov, na základe návrhu vyhotovovateľa plánu na dobu platnosti programu starostlivosti o les, v predchádzajúcom období lesného hospodárskeho plánu (LHP).

Lesy, ktorých funkčné zameranie vyplýva z prírodných podmienok. V týchto lesoch sa musí hospodáriť tak, aby plnili účel, na ktorý boli vyhlásené.

Za ochranné lesy možno vyhlásiť :

- lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, ako sú najmä sutiny, strže, strmé svahy so súvislo vystupujúcou materskou horninou, nespevnené štrkové nánosy, rašeliniská, mokrade a inundačné územia vodných tokov,
- vysokohorské lesy pod hornou hranicou stromovej vegetácie, ktoré plnia funkciu ochrany nižšie položených lesov a pozemkov, lesy na exponovaných horských svahoch pod silným nepriaznivým klimatickým vplyvom a lesy znižujúce nebezpečenstvo lavín,
- lesy nad hornou hranicou stromovej vegetácie s prevládajúcim zastúpením kosodreviny,
- ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy.

V ochranných lesoch možno schváliť osobitný režim hospodárenia, len ak tým nedôjde k obmedzeniu a ohrozeniu účelu, na ktorý boli vyhlásené.

V k.ú. sa vyskytujú ochranné lesy o výmere 3,05 ha.

9. Obyvateľstvo demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).

Vývoj počtu obyvateľov

Obec bolo k sčítaniu v roku 1970 ... 463 obyvateľov v roku 1980 ... 467 obyvateľov.

V obci ku dňu sčítania ľudu, domov a bytov k 26.5.2001 bývalo 402 obyvateľov, čo predstavovalo 0,286 % z celkového počtu 140 444 obyvateľov okresu. Z celkového počtu obyvateľov bolo 199 mužov (49,50 %) a 203 žien (50,50 %).

V obci ku dňu sčítania obyvateľov, domov a bytov k 21.05.2011 bývalo 452 obyvateľov, čo činilo 0,328 % z celkového počtu 137 894 obyvateľov okresu. Z celkového počtu obyvateľov bolo 219 mužov (48,45 %) a 233 žien (51,55 %).

Na základe retrospektívneho vývoja obyvateľov za obdobie 18 rokov t.j. v období rokov 2000 až 2018 sa zvýšil počet obyvateľov o 82 čo činí cca 20,86 % nárastu.

Na základe predpokladaných potrieb a požiadaviek obce na rozvoj sa predpokladá nasledovný progresívny vývoj počtu obyvateľov prírastkami obyvateľov prirodzenou menou a migráciou.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľov – prognóza, tab. č. A.2.4.1.1.1

obdobie / rok	počet obyvateľov	Index rastu (%)	Prírastok - úbytok
1	2	3	4
NO / 2035	515 až 535	107 - 110	+40 až +60
VO / 2050	560 až 582	106 - 109	+25 až +47

Na základe predpokladaných potrieb a požiadaviek na rozvoj sa predpokladá progresívny vývoj počtu obyvateľov prírastkami obyvateľov prirodzenou menou a migráciou.

Obyvateľstvo

Vývoj počtu obyvateľov obce (údaje SŠÚ z SODB), tab. č.: A.2.4.1.1.2:

SODB/dátum	Počet obyv.	Prírastok (+) úbytok (-)	Index rastu	Podiel obyv. na celkovom počte obyvateľov okresu v %
1	2	3	4	5
1970	463	nezistené	nezistené	0,404
1.11.1980	467	+ 4	100,86	0,363
31.3.1991	416	-51	89,85	0,300
26.5.2001	402	-14	86,82	0,286
21.5.2011	452	+50	90,62	0,328

Zo sledovaných údajov je v období rokov 1970 až 1980 mierny nárast obyvateľov a v období od roku 1980 do r. 2011 zjavný výraznejší nárast počtu obyvateľstva obce a to celkovo o 411 obyvateľov čo činilo 20,87 % nárastu. Príčinou bol v období rokov 1989-91a 1991 až 2011 návrat obyvateľstva na vidiek vplyvom spoločenských zmien a v období 2001 až 2011 aj výstavba nájomných bytov.

Vývoj počtu obyvateľov prirodzenou menou a migráciou v obci (údaje z evidencie obce k 31.12.), tab. č. A.2.4.1.1.3 :

K 31.12. príslušného roka	Počet obyvateľov	Vývoj prirodzenou menou			Vývoj migráciou			Spolu
		Živo narodení	Zomrelí	Prírastok / úbytok	Pristahovaní	Vystahovaní	Prírastok / úbytok	Prírastok - úbytok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2000	393	5	4	1	4	0	4	5
2001	403	0	0	0	0	0	0	0
2002	408	0	4	-4	0	2	-2	-6
2003	414	6	16	-10	1	8	-7	-17
2004	428	1	5	-4	0	0	0	-4
2005	433	1	11	-10	4	14	-10	-20
2006	434	6	6	0	5	9	-4	-4
2007	446	1	1	0	5	12	-7	-7
2008	454	3	4	-1	5	6	-1	-2
2009	454	4	5	-1	2	8	-6	-7
2010	454	3	6	-3	14	1	13	10
2011	456	10	8	2	1	3	-2	0
2012	469	5	5	0	7	8	-1	-1
2013	463	5	8	-3	5	14	-9	-12
2014	480	2	5	-3	30	10	20	17

2015	478	5	4	1	10	13	-3	-2
2016	489	5	6	-1	26	14	12	11
2017	480	6	11	-5	20	23	-3	-8
2018	475	3	7	-4	11	12	-1	-5
Celkom za sledované obdobie		71	116	-45	150	157	-7	-52

Zo sledovaných údajov v medziročnom zhodnotení došlo k výraznejším úbytkom nad 10 osôb v rokoch 2003, 2005 a 2013. a došlo k celkovému nárastu 266 obyvateľov, pričom až do roku 2012 prevažuje tendencia priaznivá, stúpajúca. Najvyšší počet obyvateľov po období nežnej revolúcie obec dosiahla, v roku 2016. Od roku 2016 došlo k miernemu poklesu počtu obyvateľov. Najvýraznejší nárast bol zaznamenaný v roku 2010, 2014 a v roku 2016, ktorý súvisel s výstavbou nájomných bytov.

Demografický vývoj - index vitality

Základnou demografickou charakteristikou je index vitality populácie, ktorá je ukazovateľom vnútornej demografickej kvality a vitality obyvateľstva. Index vitality je pomer obyvateľov predproduktívneho veku a obyvateľov poproduktívneho veku x 100.

Veková štruktúra obyvateľstva podľa vekových skupín, tab. č. A.2.4.1.2.1 :

Veková skupina	Veľká Čausa	Prievidza	Okres PDA	SR
1	2	3	4	5
K 31.03.1991	Podiel v %			
predproduktívny vek	21,6	28,7	25,1	25,7
produktívny vek	51,5	61,3	59,2	57,3
poproduktívny vek	26,9	10,0	15,7	17,0
Index vitality	80,3	287,0	159,9	151,2
K 26.05.2001	Podiel v %			
predproduktívny vek	14,4	18,1	18,0	18,9
produktívny vek	64,7	67,0	63,6	62,3
poproduktívny vek	20,9	14,0	17,9	18,0
Index vitality	68,89	129,3	100,6	105,0
* K 21.05.2011	Podiel v %			
predproduktívny vek	15,5	11,6	13,3	15,3
* produktívny vek	70,6	75,9	72,9	72,0
* poproduktívny vek	13,9	12,5	13,8	12,7
*Index vitality	111,5	93,3	96,4	121,0

Obec mala stav vitality obyvateľstva k roku 1991, 2001 výrazne nižší ako okresný a slovenský priemer, v roku 2011 sa dosiahol index vitality vyšší oproti okresnému avšak nedosiahol úroveň slovenského. Táto skutočnosť poukazuje na možný vývoj nepriaznivých podmienok vývoja na základe vlastných prírastkov, t.j. prirodzenou menou ak sa nevytvoria optimálne podmienky pre vývoj a migráciu napríklad vplyvom prisťahovania sa mladých obyvateľov do nových nájomných obecných bytov.

Obec dosiahla k roku 2011 oproti roku 2001 výrazne vyšší index vitality z nepriaznivého stavu relatívne priaznivý s hodnotou nad sto. Príčinou tohto javu bolo zvýšenie podielu predproduktívneho veku obyvateľov prisťahovaním mladých rodín a tiež zmena vekovej hranice poproduktívneho veku zo 60 rokov na 65 rokov. Do tejto doby dlhodobo bol podiel obyvateľov v predproduktívnom veku

a výrazne vyšší podiel v poproduktívnom veku v porovnaní s okresným mestom, okresom a SR. V porovnaní s mestom PD, okresom a SR je takýto podiel alarmujúco nepriaznivý pre vývoj počtu obyvateľstva. V porovnaní so Slovenskom má obec síce približne rovnaký podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku a avšak vyšší podiel obyvateľstva v produktívnom veku, čo znamená predpoklad možného budúceho nepriaznivého budúceho vývoja prirodzenými prírastkami.

Predpokladá sa, že súčasným znižovaním životnej úrovne, neujasnenosťou hospodárskej základne a tým aj menšími možnosťami zamestnania, zdražením bytov, absenciou výstavby bytov, teda z ekonomických a sociálnych dôvodov sa zníži migrácia do miest vyššieho významu, najmä miest Prievidza a Nováky, očakáva sa pokračovanie návratu obyvateľov do obce.

Súčasná tendencia úbytku obyvateľstva Slovenska prirodzenou menou bude mať za následok zvyšujúci sa podiel poproduktívneho obyvateľstva ak sa nevytvoria celkové ekonomické, sociálne a vôbec priaznivé životné podmienky pre zastavenie, prípadne zvrátenia tohto trendu.

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľov je vypracovaný na základe analýzy definitívnych výsledkov celoštátneho sčítania obyvateľov, domov, bytov k 03.03.1991, k 26.05.2001 a 21.05.2011.

Vývoj reprodukčného procesu je ukazovateľom vývoja vekového zloženia obyvateľstva. Vývoj bude odrazom súčasného vekového zloženia a predpokladaného vývoja prirodzených prírastkov, ktorý má celoštátne postupne klesajúcu tendenciu tak v absolútnych ako aj relatívnych hodnotách.

Podľa Projekcie vývoja obyvateľstva je tendencia vekovej štruktúry populácie v celookresnom priemere klesajúca a jej priemet je zohľadnený aj vo vývoji vekového zloženia obyvateľov obce Veľká Čausa.

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľov obce Veľká Čausa, podľa vekových skupín, tab. č. 2.4.1.3.1:

Základná veková skupina	Počet obyvateľov (SOBD) v roku			Podiel vekových skupín v %		
	1991	2001	*2011	1991	2001	*2011
1	2	3	4	5	6	7
Obyvateľstvo celkom	416	402	452	100	100	100
Predproduktívny vek (0–14)	90	58	70	21,6	14,4	15,5
Produktívny vek (15-54, resp. 59r.)(*64r.)	214	260	319	51,5	64,7	70,6
Poproduktívny vek (55+, 60+)(*65+)	112	84	63	26,9	20,9	13,9

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľov okresu Prievidza k sčítaniu SOBD 1991-2011, tab. č. 2.4.1.3.2 :

Základná veková skupina	podiel vekových skupín v %		
	1991	2001	*2011
1	5	6	7
predproduktívny vek (0–14)	23,30	17,95	13,30
Produktívny vek (15-54 resp. 59r.)	60,20	63,57	72,90
Poproduktívny vek (55+, 60+)(*65+)	16,50	17,87	13,80

* pozn. k sčítaniu v roku 2011 došlo k zmene poproduktívneho veku, čo malo za následok, že údaje zo SOBD za PV a PPV nie sú štatisticky porovnateľné s predchádzajúcim obdobím.

Z uvedených údajov vyplýva, že obec v porovnaní s okresným priemerom mala v roku 1991 výrazne nepriaznivejší podiel všetkých troch skupín obyvateľstva, v roku 2001 predproduktívnu a poproduktívnu vekovú skupinu o cca 3 % nepriaznivejšiu a v roku 2011 už podiel predproduktívnej vekovej skupiny bol priaznivejšiu cca o 2% ako celookresný priemer, podiel produktívnej nepriaznivejšiu cca o 2% a poproduktívnej skupiny v úrovni celookresného priemeru. Z uvedených údajov vzhľadom na zmeny vo vekových hraniciach medzi produktívnym vekom a poproduktívnym vekom od roku 2011 nie je možné hodnotiť vývoj, avšak predpokladá sa, že celookresný vývoj v roku 2011 bol menej priaznivý a dosiahol nepriaznivý vývoj okresu podiely s úrovňou vekovej štruktúry obce Veľká Čausa.

Prognóza vekovej skladby obyvateľstva

Prognóza vývoja počtu obyvateľov obce Veľká Čausa, vekovej štruktúry v obce tab. č.2.4.1.4.1 :

Základná veková skupina	Počet obyvateľov k príslušnému roku a podiel vekových skupín					
	21.05.2011*		K roku 2035		K roku 2050	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
predproduktívny vek	70	15,5	83	15,5	91	15,6
produktívny vek	319	70,6	379	70,8	413	71,0
poproduktívny vek	63	13,9	73	13,70	78	13,4
Celkom obyvateľov	452	100,00	536	100,00	582	100,00

* údaje zo SOBD štatistického úradu SR (www.statistic.sk)

Pre predpokladaný nárast bude potrebné zabezpečiť okrem funkčných plôch bývania aj dostatočné kapacitné rezervy funkčných plôch a zariadení v oblasti primeranej vybavenosti obce najmä v oblasti predškolských a školských zariadení, výroby a služieb pre nové pracovné príležitosti a aj kapacity pohrebísk.

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Ku dňu sčítania 26.5.2001 bolo v obci 245 ekonomicky aktívnych obyvateľov, (EAO aj s pracujúcimi dôchodcami) čo predstavovalo 60,95 % z celkového počtu obyvateľov a 81,8 % z počtu obyvateľov v produktívnom veku. Z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bolo 120 žien (49,0%) a 125 mužov (51,0%).

Ku dňu sčítania 21.5.2011 bolo v obci 206 ekonomicky aktívnych obyvateľov, (EAO aj s pracujúcimi dôchodcami) čo predstavovalo 45,58 % z celkového počtu obyvateľov a 70,58 % z počtu obyvateľov v produktívnom veku.

Rozsah a štruktúra poskytovaných pracovných príležitostí na území sídla vo vzťahu k počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva a jeho štruktúre, je determinujúcim faktorom pohybu za prácou. Odchádzka a dochádzka za prácou mimo obec trvalého bydliska je jedným z faktorov vyrovnávajúcich bilanciu zdrojov a potrieb pracovných síl.

Ku dňu sčítania ľudu 26.5.2001 odchádzalo za prácou mimo územia obce 169 obyvateľov, t.j. 68,98 % z celkového počtu 245 ekonomicky aktívnych obyvateľov.

Ku dňu sčítania ľudu 21.5.2011 odchádzalo za prácou mimo územia obce 168 obyvateľov, t.j. 81,55 % z celkového počtu 206 ekonomicky aktívnych obyvateľov.

Rozsah odchádzky za prácou mimo územie obce je relatívne vysoký a vyšší v roku 2011 oproti roku 2001, čo poukazuje na neuspokojujúci stupeň saturácie zdrojov pracovných síl pracovnými príležitosťami vo vlastnom sídle.

Prevažná časť odchádzajúcich za prácou, smeruje do sídla obvodného významu Prievidze a jeho záujmového územia sídla Nováky.

Hospodárska základňa samotného sídla v rámci riešeného územia je orientovaná prevažne na oblasť poľnohospodárstva, priemyslu, stavebníctva, obchodu a služieb.

Štruktúra ekonomicky aktívnych obyvateľov obce k SOBD podľa sektorov, tab. č. A 2.4.1.5.1

sektor	K roku					
	1991 (sčít.)		2001 (sčít.)		2011 (sčít.)	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	40	21,6	28	11,5	28	11,5
Priemysel *	54	29,2	68	27,8	68	27,8
Stavebníctvo*	24	13,0	17	6,9	17	6,9
Obchod a služby	-	-	88	36,0	88	36,0
Ostatné odvetvia bez udania	67	36,2	44	17,7	44	17,7
Spolu ekonomicky aktívne obyv.	185	100,0	245	100,0	245	100,0
Z toho muži	101	54,6	125	51,0	125	51,0
Z toho ženy	84	45,4	120	49,0	120	49,0

Z toho počet EAO s vlastným zdrojom obživy	nezistené	-	nezistené	-	nezistené	-
--	-----------	---	-----------	---	-----------	---

Pracovné príležitosti

Rozvoj pracovných príležitostí, rozvoj hospodárstva obce je závislá od budúcej stratégie rozvoja obce a od hospodárskej situácie v regióne, Slovenskej republike a EU, od podmienok vytvorených pre ďalší rozvoj hospodárskej základne. Týka sa to najmä smerovania stratégie vývoja obce a v podpore podnikateľských aktivít.

Hospodárska základňa obce poskytovala pracovné príležitosti v nasledovnom členení podľa sektorov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (trvale bývajúce) obce (SOBD 2001), tab. č.2.4.1.5.2

Sektor	Ekonomická oblasť	EAO celkom	podiel (%)	z toho EAO v obci	podiel z celkového o počtu EAO (%)	z toho EAO dochádzajúca	podiel z celkového počtu EAO (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Primárny	poľnohospodárstvo a lesníctvo	28	11,5	11	4,5	17	6,9
II. Sekundárny	priemysel, stavebníctvo, výrobné služby	85	34,8	7	2,9	78	31,8
III. Terciárny	doprava, spoje, obchod, školstvo a ostatné nevýrobné činnosti	88	36,0	18	7,3	70	28,6
	EA bez udania odvetví	44	17,7	40	16,3	4	1,6
EAO spolu :		245	100,0	76	31,0	165	68,9

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (trvale bývajúce) obce (SOBD 2011), tab. č.2.4.1.5.3

Sektor	Ekonomická oblasť	EAO celkom	podiel (%)
1	2	3	4
I. Primárny	poľnohospodárstvo a lesníctvo	14	6,8
II. Sekundárny	priemysel, stavebníctvo, výrobné služby	73	35,4
III. Terciárny	doprava, spoje, obchod, školstvo a ostatné nevýrobné činnosti	91	44,8
	EA bez udania odvetví	28	13,6
EAO spolu :		206	100,0

Mieru pokrytia ekonomicky aktívneho obyvateľstva pracovnými príležitosťami vyjadruje podiel počtu pracovných príležitostí na 100 ekonomicky aktívnych osôb. Tento ukazovateľ vyjadruje závislosť obce na hospodárskej základni záujmového územia, príp. záujmového územia regionálneho centra.

Hospodárska základňa obce poskytovala v roku 2011 ... 38 pracovných príležitostí z ekonomicky aktívnych osôb, čo je nedostačujúcim pre potreby pokrytia vlastných pracovných zdrojov a to ovplyvňuje odchádzku za prácou mimo bydliska.

Na základe výsledkov sčítania SOBD v roku 2011 odchádzalo za prácou mimo územia obce 168 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo činí 81,82 % z EAO, čo je vysokým podielom a závislosťou obce na záujmovom území.

Z dôvodov predpokladaného znižovania počtu pracovných príležitostí najmä v palivovo-energetickom sektore a pre dosiahnutie vyššej miery sebestačnosti je potrebné vytvoriť priaznivé podmienky a nové rozvojové predpoklady pre vznik nových výrobných programov, podnikateľských aktivít a teda aj nových pracovných príležitostí.

Podporením týchto predpokladov, bude možné v rámci sekundárnej, terciárnej sféry i kvartérnej sféry, rozvojom základnej občianskej vybavenosti, služieb v oblasti turizmu a rekreácie, sociálnej infraštruktúry a vo výrobnej sfére vytvoriť predpoklady pre vznik nových pracovných príležitostí.

Funkčné územie obce tvorí prevažne funkcia bývania, čiastočne vybavenosti a poľnohospodárskej výroby a športu a rekreácie. Funkcia výroby priemyselnej je zastúpená v neadekvátnom pomere voči územnému potenciálu v rámci existujúcich funkčných území výroby a skladov.

Pre uplatnenie stratégie rozvoja obce bude potrebné vytvoriť podmienky pre rozvoj nenáročného priemyslu, remesiel ale najmä turistického priemyslu, služieb a rekreácie, kde sú významné možnosti využitia súčasného potenciálu a vytvorenie nových pracovných príležitostí.

Poľnohospodárstvo

V rámci riešeného územia je areál poľnohospodárskej výroby, bývalý areál Roľníckeho družstva, dnes vo vlastníctve a užívaní spoločnosti FORBART s.r.o. Areál sa nachádza na západnom okraji zastavaného územia obce. V areáli hospodári SHR Vladimír Švejda SPEKTRUM.

V procese prípravných prác bol obstarávateľom oslovený žiadosťou a dotazníkom o potrebné základné údaje pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie z ktorých sa uvádzajú nasledovné údaje o hospodárení.

V areáli sa nachádzajú zariadenia a budovy pre chov hospodárskych zvierat (hovädzieho dobytku a ošípaných, podľa údajov poskytnutých V. Švejdcom citujem „približne 700 = VDJ 700 dospelých ks hovädzieho dobytku a 1200 ks ošípaných“) a budovy a zariadenia pre rastlinnú výrobu.

Rastlinná výroba je zameraná na výrobu krmovín, ďatelínových, jačmennú a ovsenú produkciu a lúky a trávnaté porasty pre pasenie dobytku. Súčasný stav chovu hospodárskych zvierat (HZ) nebol uvedený v dodaných podkladoch, nebolo dokladované ani povolenie (rozhodnutie) na užívanie, kapacity a limity pre chov HZ.

V katastri obce obhospodaruje pôdu aj AGROPRODUKT SLOVAKIA a.s. Hlavným zameraním spoločnosti na území obce je rastlinná výroba : obilniny, (raž siata, kukurica, tráv na ornej pôde). Výmera poľnohospodárskej pôdy v obhospodarovaní v roku 2019 činila254,08 ha, z toho orná pôda 75,48 ha, TTP 178,60 ha.

Návrh koncepcie rozvoja - rozvojové zámery :

Rozvojové zámery jednotlivé hospodáriace subjekty nedeclarovali.v oslovení. Na základe potreby stanovenia základných záväzných regulatívov z dôvodu potenciálnej kolízie chovu HZ s obytným územím vzhľadom na vzájomnú vzdialenosť 150 m sa stanovuje v rámci koncepcie funkčného využitia územia a limitov v súlade so Zásadami chovu hospodárskych zvierat v intraviláne a extraviláne obcí Slovenskej republiky (Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Bratislava, október 1992) limitné kapacitné množstvá pre chov HZ o počte 300 ks VDJ (veľkých dobytčích jednotiek) v rámci poľnohospodárskeho areálu (FORBART s.r.o.) vzhľadom na stanovený rozsah minimálneho ochranného pásma 150 m od obojstranného chovu HZ. Zároveň sa stanovuje – vymedzuje plocha určená pre objekty a zariadenia chovu hospodárskych zvierat v zmysle grafickej časti.

Ochranné pásma objektov živočíšnej výroby sú stanovené v kapitole A.2.9.1. z v dieli „B“ kap. 8.1. Objekty chovu hospodárskych zvierat a živočíšnej výroby sú vymedzené v časti areálu hospodárskeho dvora v grafickej časti vo výkresoch 2A a 2B.

Priemysel

Priemyselná výroba prakticky nie je zastúpená a nemá významný podiel na hospodárskej základni obce. Hlavným dôvodom a príčinami tohto stavu je skutočnosť, že obec bola a aj v súčasnosti je závislá na hospodárskej základni miest Prievidza, Handlová a Nováky (najmä banský priemysel) a nemá geograficky a urbanisticky vhodné podmienky pre významnejší rozvoj priemyslu, hospodárskou základňou obce bola a je poľnohospodárstvo a drobná remeselná výroba, neskôr po roku 1992 bol založený a vybudovaný areál spoločnosti S:T:R: spol. s.r.o. ktorá sa zaoberá stavebnou činnosťou a časť svojho areálu prenajíma, v rámci ktorého pôsobí SI.TO.RO, s.r.o.

Návrh rozvoja :

Strategickým cieľom je dosiahnutie vyššej sebestačnosti zdrojov pracovných príležitostí ktorá sa navrhuje aj orientáciou na rozvoj terciárnej a kvartérnej sféry a to sféru rozvoja turizmu a cestovného ruchu, tzv. „turistický priemysel“ a na vedu a výskum.

Návrh ekonomickej aktivity a vývoj pracovných príležitostí je predmetom kapitoly A 2.4.1.5 Ekonomická aktivita obyvateľstva.

Pre vývoj obce v období k roku 2035 bude potrebné pre dosiahnutie vyššej sebestačnosti na území obce vytvoriť celkom cca 30 až 50 pracovných príležitostí, z toho sa navrhuje cca 30 – 50 % v oblasti výroby priemyselnej v oblasti terciárnej sféry a remeselnej..

Pre vývoj obce v období k roku 2050 bude potrebné pre dosiahnutie vyššej sebestačnosti na území obce vytvoriť celkom ďalších cca 40 až 70 pracovných príležitostí.

Zásadná stratégia obce je postupne vytvárať podmienky pre dosiahnutie vyššej sebestačnosti vo sfére zdrojov pracovných príležitostí k roku 2035 k čomu jednou zo strategických záujmov bude vytvorenie územných podmienok pre rozvoj nového funkčného územia pre výrobné aktivity. V rámci návrhu sa rieši plocha rozvojovej lokality pre funkciu výroby umiestnenej v kontexte s existujúcim areálom hospodárskeho dvora, novými plochami FPB 4 a 5 na Z a JZ okraji k.ú. sídla v území dopravne optimálne prístupnom riešeným využitím existujúceho napojenia z tranzitnej komunikačnej väzby vo väzbe na trasu cesty I/9. Okrem toho je možné riešiť čiastkovú transformáciu areálu a zariadení slúžiacich pre poľnohospodársku výrobu najmä vo vzťahu výroby zameranej na spracovanie poľnohospodárskych produktov, prípadne intenzifikáciou súčasných plôch.

Priemyselná výroba sa navrhuje prevažne v rozsahu ľahkého priemyslu, obchodu a skladového hospodárstva bez negatívnych vplyvov na životné prostredie a hygienu okolitého prostredia prevažne s uzatvorenými technologickými cyklami, s nenáročnými, primeranými nárokmi na energie a dopravné zaťaženie a s ohľadom na citlivé a nenásilné urbanistické a architektonické začlenenie do prostredia a na prioritnú funkciu bývania a rekreácie v obci.

Lesné hospodárstvo

Pre katastrálne územie obce je charakteristická vysoká lesnatosť. Podľa kategórií lesov z LPF sa v riešenom území nachádzajú lesy hospodárske, ochranné a osobitného určenia. Lesy tvoria takmer 39 % plochy katastrálneho územia, nachádzajú sa na ploche 302,22 ha z celkovej plochy k.ú. 781,42 ha.

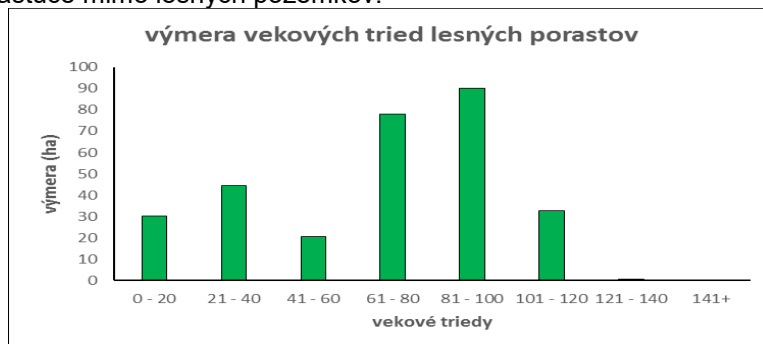
Lesné pozemky v k.ú. Veľká Čausa zaberajú 297,41 ha a sú rozložené v severnej, južnej a juhozápadnej časti územia. Z hľadiska kategorizácie lesov sa tu nachádzajú takmer výlučne hospodárske lesy. Do kategórie ochranných lesov spadá iba 3,05 ha lesných pozemkov, z čoho 1,37 ha v subkategórii a) – lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach a 1,39 ha v subkategórii d) – Ostatné lesy s prevažujúcou funkciou pôdy 1,66 ha.

V drevinovej skladbe mierne prevládajú listnaté dreviny. Najvyššie zastúpenie majú duby, za nimi nasleduje smrek, borovica a buk (viď. tabuľka 3). V severnej časti prevažujú dubovo-hrabové porasty s primiešanou borovicou lesnou a v malej miere aj inými drevinami. Lesné porasty na juhozápade územia majú viac pozmenené drevinové zloženie – významné zastúpenie tu má stanovištné nepôvodný smrek a vyskytuje sa tu aj buk. Lesné porasty v tejto časti, najmä v južnom cípe k.ú. sú už vo veľkej miere rozpracované obnovou.

Lesné porasty obhospodarujú dva subjekty Lesy Slovenskej Republiky š.p. OZ Prievidza a Urbársky spolok pozemkové spoločenstvo Veľká Čausa. Pestovateľská, ťažobná, obnovná a ostatná činnosť sa vykonáva v súlade a na základe Programu starostlivosti o les (predchádzajúcom období Lesných hospodárskych plánov (LHP)).

Z hľadiska vekovej štruktúry prevládajú porasty v predrubnom veku 61 – 100 rokov, mladšie vekové triedy sú zastúpené v menšej miere a porasty staršie ako 120 rokov sa tu takmer nenachádzajú (viď. obrázok 10).

Toto zastúpenie reprezentuje iba lesné porasty na lesných pozemkoch a nezohľadňuje dreviny rastúce mimo lesných pozemkov.

Obrázok 10: Veková štruktúra lesných porastov v k.ú. Veľká Čausa (zdroj: <http://gis.nlc.sk.org/igis/>)

V oblasti lesného hospodárstva je potrebné vykonať opatrenia spojené s ochranou LP - smerovať k zachovaniu a využívaniu lesa ako prírodného prostredia. Základnou zásadou ochrany lesov a využitia lesných pozemkov je uplatnenie koncepčných opatrení v koncepcii riešenia a využívania územia obce v súlade s platnou legislatívou a dodržiavanie zásad cv procese uplatňovania, implementácie a realizácie.

Obchod a služby

Obchodná sieť v súčasnosti permanentne prechádza výraznými transformačnými zmenami. Navrhovaný nárast obyvateľstva nie je významný, a v súčasnosti v obci sú relatívne optimálne podmienky v rámci existujúcich obchodných zariadení a nárastom spotrebiteľskej sféry sa zlepšia podmienky ich prosperity a tiež sa vytvorí lepšie podmienky pre konkurenčné prostredie.

Lokalizácia a druhovosť zariadení sa riadia trhovým mechanizmom, nie sú definované špecifické potreby pre tieto zariadenia. Táto sféra vybavenosti oproti spôsobu chápania a riešenia v minulosti, bude výhradne regulovaná trhovým mechanizmom. Formovanie, preskupovanie a druhovosť vybavenosti sa bude rozvíjať na základe dopytu. V tejto sfére sa očakáva rozvoj malého a stredného podnikania, so sociálnym a ekonomickým efektom.

V obci sú v súčasnosti nasledovné zariadenia obchodu a služieb.

- Anton Hraňo TEBOT, - ostatný maloobchod v nešpecializovaných predajniach
- Party koliba s. r. o., ostatný maloobchod v nešpecializovaných predajniach
- SOVILO, s.r.o., ostatný maloobchod v nešpecializovaných predajniach
- Emtech-PD s.r.o., ostatný maloobchod s novým tovarom v špecializovaných predajniach i. n.
- 4A s.r.o., maloobchod so športovými potrebami v špecializovaných predajniach

Pre navrhovaný nárast obyvateľstva budú optimálne podmienky existencie a prosperity obchodných zariadení a tiež pre podmienky konkurenčného prostredia. Lokalizácia a druhovosť zariadení sa riadia trhovým mechanizmom, nie sú definované špecifické potreby pre tieto zariadenia. Táto sféra vybavenosti oproti spôsobu chápania a riešenia v minulosti, bude výhradne regulovaná trhovým mechanizmom. Formovanie, preskupovanie a druhovosť vybavenosti sa bude rozvíjať na základe dopytu. V tejto sfére sa očakáva rozvoj malého a stredného podnikania, so sociálnym a ekonomickým efektom.

Verejné ubytovanie a verejné stravovanie

Rozvoj a vznik nových ubytovacích zariadení bude závislý od charakteru ďalšieho štrukturálneho a funkčného rozvoja sídla. Pre perspektívy potrieb sa predpokladá možnosť rozvoja atraktívnych ubytovaní na súkromí, zariadení penziónového typu, prípadne aj malokapacitných hotelových zariadení, napr. formou motelového typu. Prevažne tieto zariadenia sa formujú ako polyfunkčné objekty s kumulovanými funkciami, napr. službami motoristom, verejným stravovaním, obchodnou funkciou, službami, agroturistikou a pod.

V rámci rôznych foriem penziónového ubytovania bude atraktívna i forma agroturistických zariadení, využívaných pre rekreáciu i ubytovanie.

Stravovacie a reštauračné služby sú poskytované v reštauráciách a miestnych pohostinstvách:

- SAVEA - hostinec
- PACHO Slovakia s.r.o., služby pohostinské - reštauračné zariadenie a služby PACHO camping
- Zábojník č.d. 89 ubytovanie
- Pizzeria MiRa

Návrh rozvoja :

V rámci návrhu územného plánu sú vytvorené podmienky pre lokalizáciu občianskej vybavenosti v oblasti maloobchodu a služieb vo všetkých FPB s funkčným vymedzením pre bývanie, vybavenosť, a rekreáciu primerane, ako aj intezifikáciou využitia existujúcich zariadení a funkčných území stabilizovaných - stav.

Vymedzenie potrieb verejných služieb (kapacity pohrebísk)

Medzi vybavenosť služieb patria aj pohrebiská a pohrebné služby. Vzhľadom k príprave a zabezpečeniu dostatočných kapacitných rezervných plôch pre pochovávanie a životnosť cintorínov sa

predpokladá kapacitná rezerva minimálne na obdobie min. 30 až 45 rokov už v návrhovom období. Toto obdobie sa považuje za návrhové, pre výpočet potrebných kapacitných rezervných plôch.

Pre predpokladaný vývoj a teda aj prognózovanie kapacitných potrieb cintorína bude ako je už vyššie spomenuté smerodajný predpokladaný spomalený proces – stagnácia vo vývoji počtu obyvateľstva a jeho pokračujúca tendencia starnutia v NO do roku 2035 a VO do r. 2050. Pre tieto obdobia sa v prognostických údajoch počíta s potrebou územnej rezervy t.j. pokrytia potrieb pre obe etapy t.j. NO, VO, najmä z dôvodu vytvorenia dostatočnej kapacitnej rezervy cintorína už v predstihu vzhľadom na časovú náročnosť prípravy a majetkovoprávného usporiadania územia.

Celkom za sledované obdobie od 2000 až 2018 zomrelo 116 osôb, ročná priemerná úmrtnosť činí 6,1 osôb/rok. Na základe priemernej potrebnej plochy na jedno hrobové miesto, predpokladaného vývoja počtu úmrtí a spôsobu pochovávaní je možné prognózovať potrebné plochy pre NO a VO.

Predpokladaná priemerná úmrtnosť 6,1 až 7,5 (v NO)

Predpokladaná priemerná úmrtnosť 7,5 až 8,5 (vo VO)

Pohrebisko Veľká Čausa : plocha pohrebiska 3 486 m²

Predpokladaný vývoj úmrtnosti a minimálna plošná potreba, tab. č. 2.4.2.1.2:

Obdobie - NO / VO	Predpokladaný počet obyvateľov	Potreba hrobových miest	Plošná potreba v m ² *
1	2	4	3
NO - 2 020 – 2 035	495 až 560	cca 98	Cca 1 170
VO - 2 035 – 2 050	515 až 560	cca 108	Cca 1 290

* Na základe predpokladaných plošných nárokov na jedno hrobové miesto pochovaním 10 - 12 m².

Na základe uvedených výpočtov bude potrebné počítať pre NO so zriadením plôch pre pohrebisko o výmere cca **0,11 ha** pre hrobové miesta.

Na základe uvedených výpočtov bude potrebné počítať s rozšírením cintorína pre VO o výmere cca. **0,13 ha** pre hrobové miesta.

Rekreácia a cestovný ruch

V rámci zástavby obce nie je žiadne verejné informačné stredisko, prevádzkové vybavenie a ubytovacie zariadenie (okrem ubytovacích zariadení a kempingu PACHO), chýba súbor občianskej vybavenosti, športovísk, stravovacích zariadení a ponuka ubytovania.

Riešenie podmienok pre krátkodobú rekreáciu, vychádza zo stanovenia výhľadových nárokov obyvateľov obce.

Nároky obyvateľov obce na každodennú rekreáciu sa predpokladajú stále rastúcim podielom z celkového počtu obyvateľov aj vzhľadom na charakter vidieckej obce, kde prevažne pretrvávajú tendencie vyžitia sa v rámci pozemku bydliska s realizáciou sa v rámci záhradiek vo vidieckom prírodnom prostredí. K tomuto vedie obyvateľov štýl života, tradície ale i ekonomická situácia a sila zvyklostí. Počíta sa ale, že mladí budú mať tendenciu zmeniť životný štýl a budú svoje záujmy smerovať k športovým aktivitám a rôznym formám aktívnej spoločenskej zábavy v prírodnom prostredí. Predpokladá sa, že cca v objeme 10 až 30 %, obyvateľov k roku 2035 sa budú realizovať v telovýchovných a športovo-rekreačných zariadeniach priamo na území obce v športovo-rekreačnom areáli. K uspokojeniu potrieb a nárokov obyvateľov na realizáciu každodennej rekreácie na území obce je potrebné vybudovať komplexný areál športu a oddychu koncepciou dobudovania športovo - rekreačnej vybavenosti.

Podmienky pre víkendovú a dlhodobú rekreáciu v navrhovanom období je potrebné riešiť v objeme pre cca 20 až 30 % obyvateľov. V závislosti od rekreačného potenciálu sa realizujú v optimálnej dostupnosti 30 až 60 km.

V súlade s koncepciou ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja sa navrhuje priestor obce pre extenzívnu formu agroturizmu, rozvoj rekreačných, športovo rekreačných a oddychových a relaxačných zariadení pre účely každodennej rekreácie pre obyvateľov obce formou verejných parkov a športovo relaxačných areálov sa navrhuje smerovať k príprave územia pre viacúčelové komplexné zariadenie na úrovni základnej ale aj vyššej vybavenosti, ako viacúčelové zariadenie pre športové i kultúrno-rekreačné zariadenia.

V rámci rozvoja cestovného ruchu a turizmu sa navrhuje využitie kultúrohistorického potenciálu obce pre účelové zariadenia cestovného ruchu a rekreácie formou vidieckeho turizmu.

Návrh rozvoja :

V súlade s koncepciou ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja sa navrhuje priestor obce pre extenzívnu formu agroturizmu, rozvoj rekreačných, športovo rekreačných a oddychových a relaxačných zariadení pre účely každodennej rekreácie pre obyvateľov obce formou verejných parkov a športovo relaxačných areálov sa navrhuje smerovať k príprave územia pre viacúčelové komplexné zariadenie na úrovni základnej vybavenosti, ako viacúčelové zariadenie pre športové i kultúrno-rekreačné zariadenie.

V rámci rozvoja cestovného ruchu a turizmu sa navrhuje využitie kultúrohistorického potenciálu obce pre účelové zariadenia cestovného ruchu a rekreácie formou vidieckeho turizmu.

Navrhuje sa viacúčelový športový areál vo väzbe na areál futbalového ihriska s dobudovaním komplexného športovo-oddychového zariadenia s možnosťou využitia i pre cestovný ruch a rekreáciu. Navrhuje sa miestna cyklotrasa formou cyklookruhu, kde sú zapojené všetky atraktivity obce a jej usadlostí.

Táto sféra vybavenosti oproti spôsobu chápania a riešenia v minulosti, bude prevažne regulovaná trhovým mechanizmom. Formovanie, preskupovanie a druhovosť vybavenosti sa bude rozvíjať na základe dopytu a ponuky. V tejto sfére sa očakáva rozvoj malého a stredného podnikania, so sociálnym a ekonomickým efektom.

Infraštruktúra - doprava

Rozvoj cestnej siete miestnych obslužných a zberných komunikácií sa navrhuje sieťou systému obslužno-prístupových komunikácií vo funkčných triedach C3, ktoré sú navrhované využitím existujúcej cestnej siete a navrhovaným rozšírením cestnej siete.

Cestná sieť v súčasnom zastavanom území a v rámci navrhovaných funkčných území rozvojových lokalít predstavuje cestnú sieť, ktorá bola založená čiastočne bez celkovej koncepcnej prípravy, uplatňuje sa na nich princíp zaradenia do nižších funkčných tried. Odporúča sa riešiť ich vo funkčnej triede C3 a formou obytných ulíc vo funkčnej triede D1 riešením v následnej územnoplánovacej, urbanistickej a dopravnej koncepcii na nižšom, podrobnejšom stupni koncepcného riešenia. Navrhuje sa zriadenie obrátisk na zaslepených komunikáciách. V zastavanom území sa navrhuje homogenizovať šírkové usporiadanie komunikácií a navrhnúť prvky upokojenia v zmysle TP15/2005 a zabezpečiť bezbariérovosť verejných priestorov v zmysle TP 10/11.

V rámci koncepcie riešenia sa navrhuje využitie existujúceho dopravného napojenia na cestu I/9 miestnou komunikáciou C3 (C2) v úseku východne od areálu poľnohospodárskeho úpravou križovatky výhradne vjazdom a výjazdom zo smeru jazdy bez odbočovania vľavo z oboch smerov z dôvodu odľahčenia jadra obce od nákladnej dopravy.

Funkčné členenie a kategorizácia ciest

V zastavanom území obce v súlade s navrhovanou koncepciou rozvoja cestnej siete rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy (III/1785) vo funkčnej triede B3 v kategórii MZ 8,5(8,0)/50 (v zmysle STN 73 61 10).

Dopravnú kostru zástavby obce dotvára prevádzková sieť miestnych komunikácií s funkciou obslužnou prístupovou vo funkčných triedach C3 (D1) a účelové lesné a poľné cesty.

Súčasný stav povrchu zberných komunikácií a šírkové usporiadanie je na niektorých úsekoch v nevyhovujúcom stave. Trasy miestnych komunikácií v okrajových polohách zástavby obce prechádzajú do poľných ciest, ktoré sú prevažne len so štrkovou úpravou v šírke cca 3 až 3,5 m.

V rámci cestnej siete obce sa navrhuje rekonštrukcia existujúcich ciest, rozvoj základnej kostry navrhovaných ciest (stanovených vo výkrese dopravných systémov) a rozvojových lokalít sa odporúča navrhovať obslužné komunikácie v nasledovných kategóriách :

MO 8.0/40 – obslužná obojsmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 3,25 m, , návrhová rýchlosť 40 km/h,

MO 7,5/30 – obslužná obojsmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 2,75 m, návrhová rýchlosť 30 km/h

MO 5,5/30 – obslužná obojsmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 2,75 m, návrhová rýchlosť 30 km/h

MO 6,5/30 – obslužná jednosmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 2,75 m, jednostranný parkovací pruh šírky 2,25 m návrhová rýchlosť 30 km/h.

Hromadná doprava

Z analýzy vyplýva, že dochádzka za prácou do okolitých sídiel je vzhľadom k nízkemu počtu pracovných príležitostí v obci vysoká. Súčasná situácia vytvára podmienky pre zmeny v del'be dopravnej práce z MHD v prospech IAD, tento trend je nežiaduci a je potrebné riešiť podporou a skvalitnením služieb SAD.

Územie katastra obce je obsluhované prímestskou hromadnou dopravou autobusmi SAD Prievidza a.s. na trase Partizánske – Handlová. Počet autobusových spojov je rovnomerne rozložený v priebehu celého dňa (základný časový odstup je cca 60 minút). V čase rannej a poobednej špičky sú doplnené ďalšie spoje. Priemerný počet spojov v jednom smere je 16 autobusov za 24 hodín.

Zastávky SAD :

- zastávky na ceste I. triedy mimo zastavaného územia (obojsmerné) sú dve vo vzájomnej vzdialenosti cca 800 m, zastávky slúžia pre prímestské spoje :

Funkčne sú vyhovujúce, nájazdové plochy k zastávkam sú mimo cestného telesa Prístrešky zastávok sú situované po oboch stranách cesty I/9. Funkčne sú vyhovujúce, architektonicky by ich bolo potrebné modernizovať. Nevyhovujúce sú pešie chodníky k zastávkam, nakoľko chodníky v súbehu s cestou I/9 nie sú vybudované v plnom rozsahu a chodci sa pohybujú medzi jedným pruhom a zvodidlami a chýbajú aj priechody pre chodcov medzi obojsmernými zastávkami. Verejná a dopravná informatika na zastávkach je nevyhovujúca a cestovné poriadky sú značne poškodené.

- zastávky na ceste III. triedy v rámci zastavaného územia (obojsmerné) sú dve vo vzdialenosti cca 400 m, zastávky slúžia pre niektoré prímestské spoje :

Nájazdové plochy k zastávkam nie sú mimo cestného telesa. Prístrešky zastávok sú situované po oboch stranách cesty. Funkčne sú relatívne vyhovujúce, architektonicky by ich bolo potrebné modernizovať. Pešie chodníky pozdĺž cesty III. triedy nie sú vybudované, navrhuje sa vybudovanie min. jednostranného chodníka. Verejná a dopravná informatika na zastávkach je nevyhovujúca, cestovné poriadky sú značne poškodené.

Niektoré zastávky sú len čiastočne vybavené prístreškom, cestovnými poriadkami, sedením, odpadkovým košom. Štandardný stav je potrebné podporovať a zastávky bez adekvátneho vybavenia, označených len označníkom zastávky je potrebné vybaviť prístreškom, cestovnými poriadkami, sedením, smetným košom.

Dochádzka za prácou do okolitých sídiel predstavuje značnú hybnosť obyvateľstva.

V koncepcii riešenia je navrhnutá podpora a skvalitnenie služieb hromadnej dopravy s prípadnou optimalizáciou rozmiestnenia zastávok HD v obci vzhľadom aj na navrhované rozvojové plochy a územia prípadne zriadenie nových zastávok premiestnením pre lepšie pokrytie okruhu dostupnosti.

Cyklistická doprava

Cyklistická doprava je miestneho charakteru v rámci zástavby obce a v katastri, resp. v medzi sídelnom pohybe v rámci okresu medzi najbližšími sídlami Chrenovec-Brusno a Malá Čausa po cestách III. triedy. Pohyb cyklistov je v rámci zastavaného územia len po miestnych komunikáciách. Medzi sídlami len po cestách a účelových komunikáciách.

Cez riešené územie vedie trasa navrhovanej regionálnej cyklistickej komunikácie :

Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry na Hornej Nitre. K aktivitám TSK pri plnení zámeru vybudovať atraktívne cyklotrasy na území Trenčianskeho kraja patrí spracovanie štúdie realizovateľnosti cyklotrasy na Hornej Nitre. Štúdia spočíva v spracovaní návrhu variantných riešení vedenia cyklotrasy, ktorá bude spájať mestá Handlová, Prievidza, Nováky, Partizánske, až po hranicu s nitrianskym

samosprávnym krajom, dĺžky cca 50 km. Štúdia posudzuje smerovanie cyklotrasy z viacerých pohľadov: posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska územnoplánovacej dokumentácie dotknutých obcí a miest, posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska demografického, cieľov a zdrojov, návrh technických opatrení v posudzovaných alternatívach, posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska majetkovoprávných a vlastníckych vzťahov, posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska nárokov na financovanie. Výsledkom štúdie sú opäť viaceré varianty, z ktorých je vybraný jeden ako odporúčaný. Cyklotrasa bude mať cyklo-dopravný charakter, bude slúžiť nielen ako prepojenie turisticky významných lokalít s možnosťou športového vyžitia pre turistov, či rodiny s deťmi, ale i ako bezpečná alternatívna doprava do zamestnania pre obyvateľov regiónu Horná Nitra.

Navrhujú sa cyklistické trate miestneho charakteru v rámci zastavaného územia a katastrálneho územia, resp. v medzi sídelnom pohybe medzi najbližšími sídlami. Tento systém dopravy je v rámci obce a medzi obcami nevýrazný vzhľadom na podmienky atraktivity. Pohyb cyklistov je v rámci zastavaného územia len po miestnych komunikáciách. Medzi sídlami je realizovaný len po cestách a účelových komunikáciách.

Samostatné cyklotrasy miestneho významu sa navrhujú v smere do Malej Čause a Prievidze. Tiež sa počíta s uplatnením cyklistickej dopravy v rámci miestnych komunikácií.

Peší pohyb

Chodníky v súbehu s cestou III/1785 v zastavanom území sú vybudované len v čiastkových úsekoch jednostranné (z južnej strany) so šírkou 1,5 až 1,8 m. V jadre obce a príľahlom území nie sú chodníky vybudované. Chodci využívajú hlavný dopravný priestor aj v rámci miestnych komunikácií.

Chýbajú priechody pre chodcov na ceste I. triedy v miestach obojsmerných zastávok, navrhuje sa ich umiestnenie vrátane ich nasvietenia asymetrickým svetidlom.

Chodníky v rámci zastavaného územia sa navrhujú pozdĺž všetkých zberných komunikácií a významných obslužných komunikácií. Cesta pre chodcov a cyklistov vedená mimo komunikácie nesmie byť užšia ako 4,25 m.

Chodníky v navrhovaných rozvojových lokalitách sa navrhujú o minimálnej voľnej šírke 1,5 m, s bezpečnostným odstupom 0,25 m od pevnej prekážky. Na zberných komunikáciách musia byť oddelené postranným deliacim pásom šírky 1-2 m, alebo musí byť zachovaný bezpečnostný odstup 0,5 m od hrany vozovky. Chodníky pozdĺž komunikácií funkčnej tried C3 nemusia byť oddelené postranným deliacim pásom, ani nemusí byť zachovaný bezpečnostný odstup 0,5 m od hrany vozovky.

Statická doprava, parkovanie a odstavovanie vozidiel

Jestvujúce systémovo riešené plochy pre verejnú statickú dopravu v rámci zastavaného územia obce sú na pred obecným domom (obecným úradom) a pred niektorými budovami verejnej vybavenosti a súkromných firiem a parkovacie plochy pred bytovými domami.

Odstavovanie motorových vozidiel sa uskutočňuje na okrajoch miestnych komunikácií a na spevnených viacúčelových plochách, najmä pred niektorými objektmi občianskej vybavenosti.

Evidentný je nedostatok plôch statickej dopravy v centrálnej časti obce a pri jednotlivých zariadeniach občianskej vybavenosti, čo jednotliví prevádzkovatelia OV riešia vyrovnaním sa provizórnym spevnením plôch pred objektmi a v zeleni pridruženého priestoru MK. Parkovacie plochy sú zatiaľ prevažne charakteru živelného, bez riadneho vymedzenia a povrchovej úpravy. Ostatné parkovacie plochy sú v rámci uličnej siete pred domami na vlastných pozemkoch, v garážach, čiastočne na širších uliciach v hlavnom dopravnom priestore. Problémom je parkovanie na úzkych obslužných prístupových komunikáciách, ktoré blokujú prejazd požiarnej a záchrannej techniky.

Evidenčné údaje o počtoch parkovacích miestach a garážovaných vozidlách v obci nie sú k dispozícii.

Odporúča sa obytné ulice označiť a parkovanie v uličnom koridore vyznačiť vodorovným značením.

Počet parkovacích miest je potrebné stanoviť podľa STN 73 6110. Parkovacie miesta musia byť navrhnuté na vlastnom pozemku. V navrhovaných lokalitách s prevažnou funkciou bývania sa odporúča regulovať počet parkovacích miest nasledovne: 2 až 3 parkovacie miesta musia byť na pozemku vlastníka rodinného domu a 1 parkovacie miesto pre návštevy na verejnom priestore.

Verejné odstavné plochy sa navrhujú v rámci rozvojových území výroby, verejných obecných športovo-rekreačných plôch, pohrebiska a železničnej stanice.

Pri návrhu statickej dopravy sa odporúča myslieť aj na parkovacie plochy pre bicykle s určeným minimálnym percentuálnym počtom miest z kapacity parkoviska pre motorové vozidlá, napr. parkovacie plochy pre bicykle s počtom miest rovnom minimálne 20 % kapacity parkoviska pre motorové vozidlá stanovenej pre príslušné zariadenie podľa STN 736110. (stanovisko MDVaRR SR)

Infraštruktúra - produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).

Zásobovanie vodou

Obec Veľká Čausa má vybudovaný verejný vodovod, ktorého správcom je StVPS, a.s. Banská Bystrica, závod 03 Prievidza. Obec je zásobovaná pitnou vodou zo skupinového vodovodu Ráztočno – Prievidza, ktorý dodáva pitnú vodu pre obec Ráztočno, Jalovec, Chrenovec – Brusno, Lipník a Veľká Čausa. Dodávka pitnej vody je zabezpečená z vodných zdrojov „Tepličky a Ráztočno“. V prípade nedostatočnej výdatnosti alebo zhoršenej kvality vody týchto vodných zdrojov je skupinový vodovod dotovaný pitnou vodou z privádzacieho potrubia DN 500 mm skupinového vodovodu Turček - Handlová – Prievidza, cez prepojujacie potrubie v obci Ráztočno. Trasa privádzacieho potrubia DN 500 z vodnej nádrže Turček do Prievidze vedie severným okrajom k.ú. Veľká Čausa. Vodovod obce Veľká Čausa nemá vlastnú akumuláciu pitnej vody vo vodojeme. Pitná voda je do obce Veľká Čausa dodávaná potrubím DN 160, LT, po redukovaní (znížení) tlaku a s meraním množstva odoberanej pitnej vody v armatúrovej – vodomernej šachte, ktorá sa nachádza na začiatku obce v smere od Chrenovca. Prebytok vody na SKV, s prietokom cca 9,0 l.s⁻¹, je za odberným miestom pre obec Veľká Čausa, odvádzaný ďalej do vodojemu Prievidza, II. tlakové pásmo. Jestvujúca rozvodná vodovodná sieť je z potrubí profilov DN 80 až 100 mm a DN 2". Vyhodená je z rôznorodého materiálu (liatina, PVC, polyetylén). Na rozvodnej vodovodnej sieti sú osadené podzemné protipožiarne hydranty DN 80.

Na východnom okraji obce bolo realizované rozšírenie verejného vodovodu pre IBV Veľká Čausa. Napojené je na prívodné potrubie DN 225 pred redukčným ventilom vodovodu obce Veľká Čausa, preto má IBV vlastný redukčný ventil umiestnený v armatúrovej šachte, zároveň aj s vodomermom.

Potrubná sieť je poruchová, preto sa odporúča jej obnova postupnou výmenou.

Tab. č. A.2.11.2.3.1. Prehľad o spotrebe vody v obci Veľká Čausa za rok 2018,

Por.číslo	Špecifikácia potreby vody	Merná jednotka	Množstvo
1.	Voda určená na realizáciu	m ³	21 120
2.	- podzemná	m ³	21 120
3.	- povrchová	m ³	0
4.	Voda fakturovaná	m ³	16 958
5.	- pre obyvateľstvo	m ³	16 654
6.	- pre priemysel	m ³	0
7.	- pre poľnohospodárstvo	m ³	0
8.	- pre ostatných	m ³	394
9.	Straty vody	m ³	3 638
10.	Straty vody	%	17,22
11.	Výdatnosť vodných zdrojov	min. l.s ⁻¹	0,0
12.	Výdatnosť vodných zdrojov	max. l.s ⁻¹	0,0
13.	Dĺžka vodovodného potrubia	km	6,95
14.	Počet vodojemov	ks	0
15.	Obsah vodojemov	m ³	0
16.	Počet obyvateľov celkom	obyv.	482
17.	Počet obyvateľov zás. Vodou	obyv.	482
18.	Špecifická potreba vody	l/os.deň	120,05
19.	Spotreba vody na osobu	l/os.deň	94,15

Zdroj : StVPS závod 03 Prievidza

Návrh riešenia - Hydrotechnické výpočty

Potreba pitnej vody pre riešené územie bola vypočítaná podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 zo 14. novembra 2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti

o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií

Výpočet potreby vody pre rozvoj :

Stav počtu obyvateľov k r. 2018 : 482 obyv.

Tabuľka č. 2.11.2.3.2 Potreba pitnej vody pre obyvateľov – východiskový rok 2018

Účel zásobovania vodou	Počet obyv.	Špecif. potr. vody (l.den ⁻¹)	Priemer. denná (Q _p)		Max. denná (Q _m)		Max. hod. (Q _h)	
			m ³ .d ⁻¹	l.s ⁻¹	m ³ .d ⁻¹	l.s ⁻¹	m ³ .h ⁻¹	l.s ⁻¹
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A. Bytový fond	16	145	2,32	0,026	3,712	0,043	0,278	0,077
	198	135	26,73	0,310	42,768	0,495	3,207	0,891
	268	100	26,80	0,310	42,88	0,496	3,216	0,893
Spolu	482	-	55,85	0,646	89,36	1,034	6,701	1,861
B. Obč.a tech.vyb.	482	25	12,05	0,139	19,28	0,223	1,446	0,402
Celkom	482	-	67,9	0,785	108,64	1,257	8,147	2,263

Výpočet akumuláčného priestoru :

Pri nepretržitom rovnomernom prítoku je množstvo akumulácie potrebnej na vyrovnávanie rozdielov medzi prítokom a potrebou pitnej vody vyjadrená rovnicou :

$$V = A + A_p + A_o \quad A = \text{minimálna zásoba}$$

A_p = požiarová rezerva

A_o = havarijná rezerva

Q_m = 108,64 m³.deň⁻¹, existujúci objem vodojemu V = 0 m³, tj. zabezpečenosť na 0,0 %.

Podľa STN 73 6650 - Vodojemy je potrebný objem rovnajúci sa min. 60% maximálnej dennej potreby. Súčasná kapacita akumuláčného priestoru je dostatočná pre súčasnú potrebu.

Hydrotechnické výpočty

Potreba pitnej vody pre riešené územie bola vypočítaná podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 zo 14. novembra 2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií.

Návrhové obdobie k roku 2035 – Veľká Čausa

Bilancia nárastu potreby pitnej vody pre rozvojové zámery je uvedená v prílohe v Tab.č. 7. - (návrhové obdobie k r. 2035). Na základe výpočtu celkovej potreby vody pre stav a navrhované rozvojové zámery v NO sú stanovené nasledovné bilančné údaje.

Tab. A.2.11.2.3.3 - Potreba pitnej vody celkom - NO (k r. 2035)

Potreba vody	Priem. denná (Q _p)		Max. denná (Q _m)	
	m ³ .d ⁻¹	l.s ⁻¹	m ³ .d ⁻¹	l.s ⁻¹
1	2	3	4	5
Stav (obyv. + vyb.)	67,9	0,785	108,64	1,057
Nárast (obyv. + vyb + priem.)	4,3	0,05	6,9	0,08
Celkom	72,2	0,84	115,6	1,34

Výpočet akumuláčného priestoru :

Pri nepretržitom rovnomernom prítoku je množstvo akumulácie potrebnej na vyrovnávanie rozdielov medzi prítokom a potrebou pitnej vody vyjadrená rovnicou :

$$V = A + A_p + A_o$$

A = minimálna zásoba
 A_p = požiarne rezervy
 A_o = havarijná rezerva

$Q_m = 115,6 \text{ m}^3 \cdot \text{deň}^{-1}$, existujúci objem vodojemu $V = 0 \text{ m}^3$, tj. zabezpečenosť akumulácie chýba.

Navrhujeme nový vodojem $V = 100 \text{ m}^3$, tj. zabezpečenosť na 74,5 %.

Podľa STN 75 5302 - Vodojemy je potrebný objem rovnajúci sa min. 60 % maximálnej dennej potreby (zo $115,6 \text{ m}^3 \cdot \text{d}^{-1}$) Kapacita vodojemu chýba a je nahrádzaná dotovaním z vodovodného prírodného potrubia SKV Turček – Handlová – Prievidza.

Záver :

Obec Veľká Čausa má vybudovaný verejný vodovod, ktorého správcou je StVPS, a.s. Banská Bystrica, závod 03 Prievidza. Obec je zásobovaná pitnou vodou zo skupinového vodovodu Ráztočno – Prievidza, ktorý dodáva pitnú vodu pre obec Ráztočno, Jalovec, Chrenovec – Brusno, Lipník a Veľká Čausa. Dodávka pitnej vody je zabezpečená z vodných zdrojov „Tepličky a Ráztočno“. V prípade nedostatočnej výdatnosti alebo zhoršenej kvality vody týchto vodných zdrojov je skupinový vodovod dotovaný pitnou vodou z privádzacieho potrubia DN 500 mm skupinového vodovodu Turček - Handlová – Prievidza, cez prepojovacie potrubie v obci Ráztočno. Trasa privádzacieho potrubia DN 500 z vodnej nádrže Turček do Prievidze vedie severným okrajom k.ú. Veľká Čausa. Vodovod obce Veľká Čausa nemá vlastnú akumuláciu pitnej vody vo vodojeme.

Jestvujúci systém zásobovania pitnou vodou s chýbajúcou akumuláciou je pre súčasný stav a pre rozvojové zámery postačujúci, ale náročný na prevádzkovanie.

Obec Veľká Čausa sa navrhuje zásobovať pitnou vodou z existujúcej vodovodnej siete v jednom tlakovom pásme s reguláciou tlaku redukčným ventilom. Pitná voda je privádzaná do spotrebiska gravitačným spôsobom zo skupinového vodovodu Ráztočno – Prievidza, ktorý dodáva pitnú vodu pre obec Ráztočno, Jalovec, Chrenovec – Brusno, Lipník a Veľká Čausa. V rámci rozvoja obce sa navrhuje postupné rozširovanie vodovodnej siete a zároveň rekonštrukcia potrubia. Vodovod bude smerovo sledovať existujúce a navrhované komunikácie, v rámci rozvojových lokalít. Vnútna štruktúra sa určí v súlade navrhovanou urbanistickou koncepciou v následnej územnoplánovacej príprave, v rámci spracovania územnoplánovacích podkladov a nadväzujúcich ďalších stupňov projektovej prípravy. Podrobný návrh riešenia, dimenzie a ďalšie technické údaje v riešenom území sa určia v rámci podrobnejších stupňov projektovej prípravy.

Potrubnú sieť sa navrhuje rekonštruovať DN80 a DN2“ za potrubie DN100 s prednostným riešením hlavných privádzačov a rozvody do nových lokalít zástavby vybudovať v dimenzii DN 100. V obci sa navrhuje dobudovať sieť vonkajších požiarnych hydrantov v zmysle platnej STN 73 0873 v navrhovaných lokalitách, s umiestnením v sieti vo vzdialenosti 80 až 120 m.

Pásma ochrany verejných vodovodov a verejných kanalizácií sú vymedzené zákonom č. 442/2002 Z. z. nasledovne: 1,5 m od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného a kanalizačného potrubia do priemeru 500 mm, 2,5 m pri vodovode a kanalizácii s priemerom nad 500 mm pre navrhované potrubia.

V metóde výpočtu podľa prílohy č. 1 Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 zo 14. novembra 2006 sa uvažovalo so špecifickou potrebou vody zníženou v rozsahu 13 % v zmysle ustanovení vyhlášky, vzhľadom na prevažujúce samostatné merania odberu v rodinných domoch

Zásady :

- a) zabezpečiť 100 % - né zásobovanie obyvateľov a domácností z vodovodného systému,
- b) riešiť návrh modernizácie a postupnej rekonštrukcie a obnovy vodovodnej siete,
- c) chrániť vodné zdroje a kontrolovať dodržiavanie podmienok využívania a dodržiavanie povolených činností v ochranných pásmach vodných zdrojov,
- d) kontrolovať kvalitu dodávanej vody vo vodovodnom systéme,
- e) vykonávať rekonštrukcie, výmeny a opravy potrubí a armatúr za účelom znižovania vysokých strát vody
- f) vymedziť manipulačný pás pre zabudovanie nového potrubia – v nezastavanom území v šírke cca 15 m, v zastavanom území cca 4 m v súlade so zákonom č. 442/2002 Z.z.
- g) navrhovaný vodovod trasovať na verejnom priestranstve vrátane pásma ochrany v súlade s príslušnou legislatívou a normami,

- h) križovania inžinierskych sietí s vodným tokom riešiť v súlade s normou (STN 736822)
- i) rešpektovať pásмо ochrany verejného vodovodu v rozsahu vymedzenom §19 zákona č.442/2002 Z.z.

Koncepcia riešenia odpadových vôd – kanalizácia

V obci Veľká Čausa nie je vybudovaná verejná kanalizácia. Odpadové vody sú odvádzané do domových žump s odvozom na ČOV Handlová a čistené v domových čistiach staniciach. Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Banská Bystrica, uvažuje v budúcnosti s realizáciou stavby „Sústava na odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v okrese Prievidza“, súčasťou ktorej je aj odkanalizovanie obce Veľká Čausa. Na stavbu je vydané územné rozhodnutie č. 2.4.3-05-4432-2007 a je vydané stavebné povolenie Obvodným úradom životného prostredia v Prievidzi dňa 05. 10. 2009 pod číslom OÚŽP/2009/01305. Pôvodný projekt, ktorý vypracoval HYCO Projekt a.s., Bratislava bol priebežne aktualizovaný. Jeho cieľom je zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomerácii Chrenovec - Brusno, ktorú tvoria obce Ráztočno, Jalovec, Chrenovec - Brusno, Lipník a Veľká Čausa v okrese Prievidza. Celková dĺžka novovybudovanej stokovej siete bude 34,141 km. Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych vôd bude po realizovaní projektu 3695 EO. Rešpektovaný je zákon č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení neskorších predpisov a vyjadrenie prevádzkovateľa StVPS, a.s., Z 03 Prievidza. Z hľadiska prevádzkovania siete verejného vodovodu a verejnej kanalizácie sú siete verejného vodovodu a verejnej kanalizácie navrhované vo verejných priestranstvách.

StVS, a.s. v súvislosti s prípravou územnoplánovacou dokumentáciou obce zaslalo dňa 20.11.2019 stanovisko: „Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. nemá v investičnom pláne zaradenú žiadnu plánovanú investíciu v k.ú. Veľká Čausa.“

Odvádzanie dažďových vôd je riešené v jednotlivých uliciach a úsekoch prostredníctvom otvorených rigolov a potrubí do recipientu Handlovka.

Odpadové vody v obci sú v súčasnosti likvidované živelne, zaústením do žump, potokov, prípadne sú čistené lokálne v malých ČOV. V obci sú vybudované dve malé domové ČOV pre areál školy a pre bytovky. Dažďové vody z prevažnej časti obce sú odvádzané povrchovými rigolmi a v čiastkových úsekoch aj vybudovanou dažďovou kanalizáciou.

Výpočet množstva splaškových vôd

$$\begin{array}{lll} \text{Max. denná potreba vody} & Q_m = & 1,26 \text{ l.s}^{-1} \\ \text{Max. prietok splaškových vôd} & Q_s \text{ max} = & 1,26 \times 2,13 = 2,68 \text{ l.s}^{-1} \end{array}$$

Zhodnotenie :

Pre dosiahnutie zlepšenia kvality životného prostredia a ekológie je potrebné v obci realizovať stavbu kanalizačnej siete, podľa schválenej projektovej dokumentácie. Podľa vypracovanej projektovej dokumentácie je plánovaná koncepcia splaškovej kanalizácie s čistením odpadových vôd na ČOV Prievidza. Výstavbou delenej kanalizácie sa zamedzí živelnému vypúšťaniu odpadových vôd do vodných tokov povodia rieky Handlovka.

Návrh riešenia

Návrh odvedenia a likvidácie splaškových odpadových vôd v obci Veľká Čausa je riešený v súlade s využitím jestvujúceho systému splaškovej kanalizácie. Kanalizačná sieť pre jednotlivé lokality bývania, vybavenosti, rekreácie a výroby sa navrhuje systémom delenej gravitačnej kanalizácie. Presnejšie posúdenie a dimenzovanie kanalizačného systému pre návrhové a výhľadové obdobie bude potrebné preveriť v procese následnej projektovej prípravy. Odporúčaná je dimenzia DN 300 mm pre navrhovanú kanalizačnú sieť. V prípade križovania navrhovanej kanalizácie s vodnými tokmi, musí byť riešená podľa STN 73 68 22 – križovanie a súbeh vedení a komunikácií s vodnými tokmi.

V odľahlých miestach zástavby obce a miestach kde nie je racionálne a ekonomické vybudovať kanalizáciu sa budovy a zariadenia navrhujú odkanalizovať do žump, alebo do malých domových čistiarní.

Odvádzanie dažďových vôd v rámci zastavaného územia obce a z navrhovaných rozvojových lokalít je navrhnuté dažďovou kanalizáciou na konci s lapačom olejov a výustným objektom do najbližšieho vodného toku.

Na základe predpokladanej potreby vody v NO a VO sa predpokladá nasledovná bilancia množstva odpadových vôd.

Tab. č. A.2.11.2.4.1. Bilancia množstva splaškových vôd

Obdobie (k roku)	Priem denná (Qp)		Max. denná (Qm)	
	l.d ⁻¹	l.s ⁻¹	l.d ⁻¹	l.s ⁻¹
1	2	3	4	5
STAV (2016)	67 900,0	0,79	108 640,0	1,26
STAV+NO (2035)	72 229,9	0,84	115 567,8	1,34

Kanalizácia v obci Veľká Čausa bude gravitačná aj tlaková. Tlaková kanalizácia bude splaškové vody prečerpávať z nižšie situovaných častí obce do gravitačnej kanalizácie a na ČOV Prievidza.

Dažďové vody z prevažnej časti obce sú odvádzané povrchovými rigolmi a v čiastkových úsekoch aj vybudovanou dažďovou kanalizáciou.

Výpočet množstva splaškových vôd:

Max. denná potreba vody $Q_m = 1,26 \text{ l.s}^{-1}$

Max. prietok splaškových vôd $Q_s \text{ max} = 1,26 \times 2,13 = 2,68 \text{ l.s}^{-1}$

Záver :

Podľa dostupných informácií je projektová dokumentácia a stavba kanalizácie pripravená. Zatiaľ nie je známy termín realizácie.

Návrh zásad pre realizáciu zámerov odvedenia a čistenia odpadových vôd:

- a) rešpektovať v riešení koncepcie odvádzania a čistenia odpadových vôd z rozvojových lokalít požiadavky na čistenie vôd v zmysle platnej legislatívy (zákona č. 364/2004 Z.z o vodách. a NV SR č. 269/2010, ktorým sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov),
- b) rešpektovať a uplatniť v riešení verejnej vodovodnej a kanalizačnej siete „Vodný plán Slovenska“ a „Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií“,
- c) riešiť koncepciu rozvoja obce v nadväznosti na stavbu Sústava na odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v okrese Prievidza, Aglomerácia Chrenovec Brusno,
- d) návrh rozšírenia verejnej kanalizácie riešiť v súlade s platnou legislatívou (vyhláškou MŽP SR 684/2006 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií),
- e) uplatniť podmienky ochrany verejných kanalizácií a rešpektovať ich v zmysle platnej legislatívy (§ 19 zákona č. 442/2002 Z.z.),
- f) riešiť koncepciu dobudovania verejnej dažďovej kanalizácie,
- g) navrhnuť opatrenia a regulatívy pre odvádzanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku na zadržanie prípadného odtoku v území tak, aby odtok z územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby (retenciou dažďovej vody a jej využitie, infiltráciou dažďových vôd a pod.),
- h) navrhnuť opatrenia a regulatívy pre odvádzanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku, aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente a vody majú byť pred odvedením do recipientu zbavené ropných látok, ako aj plávajúcich a unášaných väčších častíc,
- i) v rámci využitia a spravovania riešeného územia obce v súvislosti s koncepčným rozvojom nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových aj podzemných vôd, vodných tokov a technických diel na nich.
- j) vytvárať podmienky pre zvyšovanie podielu napojenia producentov odpadových vôd na verejnú kanalizáciu,
- k) pre nové kanalizačné zberače vytvoriť územné podmienky vo verejnom priestranstve (manipulačný pás v š = 10 až 15 m v nezastavanom území a cca 4 m v zastavanom území a výhľadové pásмо ochrany kanalizácie v š=1,5 m od okrajov potrubia na obe strany v súlade s platnou legislatívou (zákonom č. 442/2002 Z.z.),
- l) pre nové rozvojové lokality bývania, vybavenosti, rekreácie a priemyslu riešiť koncepciu odvádzania a nakladania so splaškovými a dažďovými vodami v súlade s predpismi a na základe koncepčného urbanistického riešenia územnoplánovacím podkladom (ÚPP),

- m) projekt kanalizácie riešiť aj s kanalizačnými prípojkami ukončenými revíznou šachtou umiestnenou na hranici pozemku producenta, (zdroja odpadových vôd)
- n) rešpektovať pásmo ochrany verejnej kanalizácie v zmysle platnej legislatívy (§ 19 zákona č. 442/2002 Z.z.),
- o) v urbánnom prostredí obce je potrebné rešpektovať, zachovať a vytvárať pásmo ochrany jestvujúcich a navrhovaných vodohospodárskych zariadení (pre kanalizáciu DN do 500 mm - 1,5 m, DN nad 500 mm - 2,5 m od okrajov potrubia)

Zásobovanie elektrickou energiou

Bilancia nárastu potreby elektrickej energie je spracovaná pre návrhové obdobie (NO) k roku 2035 a pre výhľadové obdobie (VO) k roku 2050, údaje nižšie uvedených kapacitných nápočtov pre navrhované rozvojové zámery podľa bilancie potreby elektrickej energie pre rozvojové zámery uvedený v kapitole C. Doplnujúce údaje – príloha – tabuľka č. 4. Bilancia potreby elektrickej energie - rozvojové lokality (NO, VO)

Potreba elektrickej energie pre navrhované rozvojové zámery t.j. pre občiansku vybavenosť, služby, priemysel a rekreáciu je prepočítaná pomerným príkonom na jednotlivé merné jednotky na základe navrhovanej podlahovej plochy, s prihliadnutím na druh a charakter zariadenia.

Potreba elektrickej energie pre bývanie t.j. bytovú výstavbu je navrhnutá podľa STN 33 2130. Maximálny súčasný príkon pre bytovú jednotku - Pb je určený stupňom elektrifikácie v priemere na veľkostnú skupinu bytov, alebo rodinných domov.

Návrh distribučných transformačných staníc pre zabezpečenie dodávky elektrickej energie bude vychádzať z výpočtového zaťaženia nárastu potreby, hospodárnej jednotky priemerného výkonu jedného DTS 630 kVA a koeficientu prídavného zaťaženia.

Posúdenie potreby zahustenia novej distribučnej trafostanice, respektíve zvyšovania transformačného výkonu existujúcich trafostaníc je výlučne na posúdení SSD, podľa skutočne požadovaného výkonu.

Distribučné TS bude predmetom návrhu SSD vrátane výkonov transformátorov (od 100 kVA až do 1000 kVA), podľa výpočtového zaťaženia v riešenom území vrátane rozvojových lokalít – funkčno-priestorových blokov (FPB), pre pokrytie nárastu potreby elektrickej energie. Pre zabezpečenie potrebného výkonu v sieti, pri výpadku časti transformátorov, je potrebné počítať so výšeným výpočtovým zaťažením úpravou koeficientom prídavného zaťaženia $Z_p = 1,34$.

Bilancie potreby elektrickej energie sú uvedené v prílohe, v kapitole C. Doplnujúce údaje, v tabuľke č. 4. Bilancia potreby elektrickej energie - rozvojové lokality obce Veľká Čausa (NO, VO)

V koncepcii návrhu riešenia zásobovania elektrickou energiou pre funkciu občianskej vybavenosti a bývania rozvojových lokalít sa navrhuje napojenie na existujúce trafostanice, ich rekonštrukcia alebo výmena transformátorov a umiestnenie nových distribučných transformačných staníc vrátane VN a NN rozvodov.

Pre potreby doplnenia existujúcej štruktúry zástavby funkčných území, ich intenzifikácii (napr. existujúcich plôch obytného územia, vybavenosti, výroby), sa navrhuje rekonštrukcia existujúcich transformačných staníc formou výmeny transformátorov za výkonnejšie, prestavbou na kioskové, alebo murované transformačné stanice s vyšším výkonom a z nových DTS.

VN rozvody :

V návrhu sa riešia VN rozvody napojením nových kioskových (murovaných) trafostaníc káblovými prípojkami výhradne vedených v zemi z existujúcich vzdušných rozvodov a trafostaníc.

V území, kde trasa existujúcich vzdušných VN vedení vedie zastavaným územím - stav a rozvojovým územím, t.j. navrhovaným zastavaným územím sa navrhuje vzdušné vedenie nahradiť káblovými rozvodmi uloženými pod povrchom zeme. V súvislosti so zmenou vedenia bude nevyhnutné jestvujúce trafostanice rekonštruovať na kioskové s VN prívodom a jedným, dvoma vývodmi alebo nevyhovujúce zrušiť. Nové trafostanice sa navrhujú so vzájomným prepojením a zokruhovaním vo VN sieti.

V zmysle vyhlášky č. 532/2002 Z.z. je potrebné pri obnove alebo zmenách systému počítať s postupnou náhradou existujúcich vzdušných liniek VN, uložením rozvodov pod povrch zeme, v

spoločných koridoroch s ostatnými inžinierskymi sieťami. V rámci novej zástavby sa navrhuje umiestnenie vedenia výhradne pod povrch zeme.

NN rozvody :

Sekundárne (NN) rozvody v rámci rozvojových lokalít sa navrhuje riešiť systémom zjednodušenej mrežovej siete s napájaním z dvoch strán (zokruhováním) z rozvádzačov distribučných trafostaníc. Rozvody v rámci rozvojových lokalít budú káblové, uložené v zemi, a budú napájané cez hlavné rozvodné a istiacie skrine RIS, s možnosťou prepojenia s existujúcimi sekundárnymi vzdušnými rozvodmi. (nie je predmetom grafického zobrazenia)

Napojenie odberateľov sa navrhuje samostatnými prívodmi, alebo slučkováním z rozvodných a istiacich skríň RIS. Pri rekonštrukciách nevyhovujúcich zariadení a rozvodov NN, ich rozširovaní, je potrebné postupne tieto riešiť s uplatnením vyhlášky č. 532/2002 Z.z., § 4, s ich umiestnením pod povrch zeme. Pre nové zariadenia a rozvody elektrickej energie platí § 4 vyhlášky č. 532/2002 Z.z.

Verejné osvetlenie :

Verejné osvetlenie súčasného zastavaného územia a rozvojových území sa navrhuje v rámci novostavby a rekonštrukcií úspornými LED svetidlami osadenými na osvetľovacích stožiaroch. Navrhuje sa okrem osvetlenia cestných komunikácií aj osvetlenie všetkých peších komunikácií, zhromažďovacích plôch a parkov. Rozvod verejného osvetlenia sa navrhuje káblový, uložený v zemi, napájaný z typových rozvádzačov RVO a ovládaný pomocou HDO.

Požiadavky pre riešenie - rozvojové ciele :

- v procese návrhu rozvoja obce riešiť v nadväznosti na plánovaný rozvoj všetkých funkčných území, t.j. obytných plôch, plôch občianskej vybavenosti, výrobných plôch, rekreačných plôch a iných aj spôsob ich zásobovania elektrickou energiou,
- riešiť koordináciu návrhu verejnej rozvodnej siete s neverejnou rozvodnou sieťou VN a NN zariadení a zosúladiť zámerov v riešenom území. Využívať ekonomicky výhodné druhotné a obnoviteľné zdroje energie na ekologickej báze pre zásobovanie elektrickou energiou,
- riešiť podmienky lokalizácie nových trafostaníc najmä pre zásobovanie rozvojových lokalít formou murovaných (kioskových) objektov a ich napojenie na sústavu VN riešiť káblovými rozvodmi uloženými v zemi (podľa § 4 ods.(5) vyhlášky č. 532/2002 Z. z.) s napäťovou úrovňou VN 22/0,4 kV so zhodnotením a riešením možnosti ich vzájomného prepojenia,
- vytvoriť podmienky pre nové sekundárne rozvodné siete a verejné osvetlenie systémom vedení pod povrchom zeme v zmysle platnej legislatívy (§ 4 ods.(5) vyhlášky č. 532/2002 Z.z.) s riešením vhodného prepojenia na existujúce vzdušné sekundárne rozvody.
- v procese uplatnenia rozvojových zámerov v riešenom území rešpektovať ochranné pásma elektrizačnej sústavy v súlade s platnou legislatívou (§ 36 zákona č.656/2004 Z.z. o energetike v znení neskorších predpisov)
- trafostanice riešiť ako kioskové do 630 kVA, napojenie odberných miest je možné len z TS vo vlastníctve SSE-D,
- NN rozvody riešiť ako zemné káblové, dĺžka výbežkov od zdroja max. 350 m,
- v prípade požiadavky na prekládku energetických zariadení je potrebné tieto riešiť v zmysle § 45 zákona č. 251/2012 Z z.

Infraštruktúra – produktovody – zemný plyn

V riešenom území sa nenachádzajú žiadne zariadenia na výrobu vykurovacích plynov ani ich žiadne zásobníky. Veľká Čausa je zásobovaná zemným plynom zo sústavy VTL plynovodov SR. Hlavným zdrojom zemného plynu pre riešené územie je medzištátny plynovod Bratstvo z ktorého je zásobovaný VTL distribučný plynovod:

Prievidza – Žiar nad Hronom – Banská Bystrica – Brezno DN 300, PN 25

Jednotlivé odberateľské skupiny obyvateľstvo, maloodber, veľkoodber sú zásobované zemným plynom z RS 3000 v k.ú. Ráztočno, ktorá slúži aj pre obce Ráztočno, Jalovec, Lipník, Chrenovec-Brusno. V katastrálnom území Veľká Čausa je vybudovaná distribučná sieť STL (PE) s max. pretlakom do 300 kPa prevádzkovaná SPP-D.

Regulačná stanica	Výkon – m ³ /h	Prevádzkový tlak – kPa
-------------------	---------------------------	------------------------

RS Ráztočno - Železničná	3000	300
--------------------------	------	-----

Výpočet potreby plynu

Stanovenie orientačných max. hod. potreby plynu pre rozvojové plochy jednotlivých FPB sa určia z tab. T1, pri predpokladanej plynifikácii 80% a potreby plynu pre vykurovanie, prípravu TÚV, varenie a technologické účely.

Návrh koncepcie zásobovania plynom a nových plynárenských zariadení

Návrh koncepcie vychádza z predpokladu, že v návrhových obdobiach bude v sústave DZT hlavnou palivovou základňou zemný plyn.

Efektívne využitie plynu sa navrhuje vo všetkých navrhovaných lokalitách obce Veľká Čausa.

Ako náhradu za zemný plyn sa odporúča využívať elektrickú energiu, LPG a obnoviteľné zdroje energií. Dodávka zemného plynu pre rozvojové lokality bude zabezpečovaná z existujúcej regulačnej stanice RS Ráztočno-Železničná, existujúcou a novou STL rozvodnou sieťou s pretlakom do 0,3 MPa.

Zásobovanie propánom a propán-butánom (LPG) ako perspektívnymi palivami pre výrobu tepla a technologické účely sa navrhuje využívať v lokalitách, kde nie je dostupný zemný plyn, alebo náklady na realizáciu rozvodov neefektívne.

Rozvoj plynifikácie obce je potrebné riešiť a zabezpečovať komplexne s rozvojom elektrifikácie a využívaním obnoviteľných zdrojov palív a energií.

Orientačné maximálne a redukované hod. a roč. potreby plynu pre rozvojové lokality (FPB), sú v tab. P1

Tab. A.2.11.3.2.1. Orientačné hodnoty potreby plynu pre rozvojové lokality (FPB),

FPB (rozvojová lokalita)	Počet b.j.	Forma využitia	Potreba plynu (m ³ /h)	Potreba plynu (kWh/rok)
1	2	3	4	5
NO k r. 2030				
1.	21	IBV	20	414745
2.	18	IBV	17	358835
3.	3	IBV	3	56285
4.		PDTZ	11	216700
5.		PRV	27	586140
6.		POH	0	0
Celkom			78	1632705
Celkom redukované *			51	1067540
VO k r. 2045				
7.	17	IBV	12	251595
8.		POH	0	0
Celkom			12	251595

IBV - individuálna bytová výstavba

b.j. - bytová jednotka

OV - občianska vybavenosť

POH - pohrebisko

PRV - priemyselná výroba

PDTZ - prevádzkové dopravnotechnické zariadenia

Poznámka : * Súčet uvedených hodnôt nedáva hodnotu zaťaženia RS, je potrebné použiť realizačný koeficient k_r , ktorý sa stanoví na základe predpokladaného reálneho využitia rozvojových plôch vď kap. Zásobovanie teplom.

Zásobovanie teplom

Návrh koncepcie zásobovania teplom

Orientačný tepelný príkon a ročná potreba tepla pre jednotlivé navrhované rozvojové lokality (FPB) v členení podľa navrhovaných rozvojových funkčných plôch pre bývanie, vybavenosť, rekreáciu a priemysel sú uvedené v tab. T1 pre návrhové obdobie rok 2035 a pre výhľadové obdobie rok 2050

Tab. A.2.11.3.2.1. Tepelný príkon a potreba tepla pre NO k r. 2035 a VO k r. 2050

FPB (rozvoj. lokalita)	Rozvojové funkčné plochy								
	Počet b.j. IBV,HBV OV,RV, OVP	Bývanie		Vybavenosť a rekreácia		Výroba - priemysel		Celkom	
		Tepelný príkon	Potreba a tepla	Tepelný príkon	Potreba tepla	Tepelný príkon	Potreba tepla	Tepelný príkon	Potreba tepla
		MW	GJ/rok	MW	GJ/rok	MW	GJ/rok	MW	GJ/rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	NO k r. 2035								
1	IBV 21 b.j.	0,190	1365					0,190	1365
2	IBV 18 b.j.	0,160	1170					0,160	1170
3	IBV 3 b.j.	0,030	195					0,030	195
4	PDTZ					0,105	735	0,105	735
5	PRV					0,265	1990	0,265	1990
6	POH			0	0				
	Celkom IBV 42 b.j.								
	Celkom	0,380	2730	0	0	0,370	2725	0,750	5455
	Celkom redukované	0,305	2185			0,185	1365	0,490	3550
	VO k r. 2050								
7	IBV 17 b.j.	0,110	800					0,110	800
8	POH			0	0			0	0
	Celkom	0,110	800					0,110	800

IBV - individuálna bytová výstavba

b.j. - bytová jednotka

OV - občianska vybavenosť

POH - pohrebisko

PRV - priemyselná výroba

PDTZ - prevádzkové dopravné a technické zariadenia

Orientačné hodnoty uvedené v tab. Tab. A.2.11.3.2.1. boli stanovené podľa platnej legislatívy v oblasti energetickej hospodárnosti budov a technických noriem pre tepelnú ochranu budov.

V bilanciách je uvažované aj s potrebou tepla pre prípravu TÚV. V potrebe tepla pre priemyselnú výrobu sa uvažovalo aj s malou určitou spotrebou tepla pre technologické účely z dôvodu neurčenia podrobnejšieho charakteru výrobných procesov na navrhovaných rozvojových plochách.

Súčet orientačných tepelných príkonov a ročných potrieb tepla stanovených pre jednotlivé FPB nemôže vyjadrovať celkový prírastok potrieb tepla v návrhových obdobiach, pretože navrhované funkčné plochy predstavujú maximálny možný územný rozvoj riešeného územia obce. Preto je uvedená aj redukovaná orientačná hodnota potreby tepla, ktorá vyjadruje prírastok potrieb tepla k NO 2035 po korekcii realizačnými koeficientami k_{rb}, k_{rv} a k_{rp}.

Orientačná hodnota korekčných koeficientov bola stanovená nasledovne :

- pre byty k_{rb} = 0,8

- pre vybavenosť a rekreáciu krv = 0,6
- pre priemyselnú výrobu krp = 0,5

Zásady rozvoja zásobovania teplom a návrh výroby a dodávky tepla

Zásobovanie teplom je dôležitou časťou energetického hospodárstva obce Veľká Čausa, na ktorom sa podieľajú výrobné a zásobovacie energetické sústavy (el. energia, plyn a doprava ostatných palív). Zásobovanie teplom má tiež značný vplyv na životné prostredie a stupeň znečistenia prostredia.

Rozvoj zásobovania teplom obce Veľká Čausa musí vychádzať z hodnotenia súčasného stavu, Koncepcie územného rozvoja Slovenska, energetickej koncepcie SR, z ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, z koncepcie územného rozvoja obce Veľká Čausa a tiež z hodnotenia prínosu pre životné prostredie.

Sústava DZT

Rozvoj sústavy DZT sa navrhuje realizovať predovšetkým rozvojom plynifikácie obce Veľká Čausa kde zemný plyn bude tvoriť hlavnú palivovú základňu tam, kde z hľadiska dodávky a ekonomickej efektívnosti je plynifikácia lokálnych zdrojov tepla ekonomicke aj ekologicky výhodnejšia. Je potrebné znížovať spotrebu tuhých palív. Kde je privedenie zemného plynu neefektívne je možné využívať na výrobu tepla technologické účely propán-bután (LPG).

Územno-technické aspekty

Sústava DZT nevyžaduje ochranné pásma tepelných zariadení v zmysle platnej legislatívy

Ostatné druhy energie

Okrem hlavných druhov využívanej energie (elektrická energia, zemný plyn a tuhé palivá) je možné reálne využiť na území obce aj ostatné netradičné druhy energie. Slnecnú energiu ako doplnkový zdroj a biomasu /drevená hmota/ ako hlavný zdroj tepla. Využívanie obnoviteľných zdrojov je veľmi nízke a sporadické. Závisí na ochote a potrebách investorov. Ako alternatívu je možné ich využiť ako náhradu primárnych palív zemného plynu a uhlia. Obec môže v zmysle platnej legislatívy (zákona č.657/2004 Z.z.) o tepelnej energetike iniciovať vypracovanie projektov na získanie podporných finančných fondov (napr. z EU) na účinnejšie a efektívnejšie využívanie netradičných, obnoviteľných zdrojov energie v sústave DZT.

Infraštruktúra - telekomunikácie

Najväčším poskytovateľom telekomunikačných služieb na Slovensku je Slovak Telekom, člen skupiny Deutsche Telekom, ktorý prevádzkuje telekomunikačnú sieť pokrývajúcu celé územie SR.

Slovak Telekom v októbri 2011 uviedol pre služby pevnej a mobilnej siete novú spoločnú značku Slovak Telekom, ktorá nahradila doterajšie značky T-Com a T-Mobile.

Telekomunikačná sieť je usporiadaná tak, aby sa dosiahlo jej najlepšie a najhospodárnejšie využitie. Z hľadiska územného usporiadania je rozdelená na :

- 4 sekundárne oblasti, SO (bývalé tranzitné telefónne obvody, TTO)
- 25 primárnych oblastí, PO (bývalé uzlové telefónne obvody, UTO)

Telekomunikačná sieť obce je súčasťou miestneho telefónneho obvodu (MTO) Handlová, v primárnej oblasti (PO) Prievidza, v sekundárnej oblasti (SO) Banská Bystrica.

Súčasný stav miestnych telekomunikačných rozvodov je z časti riešený káblovými rozvodmi pod povrchom zeme a káblovými rozvodmi vedenými po drevených stĺpoch s betónovými pätkami, s domovými prípojkami vzduchom. Trasa diaľkových telekomunikačných káblov vedie katastrálnym územím obce pozdĺž štátnej cesty 1/9.

Bližšie údaje o stave telekomunikácií na území obce sa nepodarilo od ich prevádzkovateľa, spoločnosti Slovak Telekom získať. Z uvedeného dôvodu nie je možné posúdiť kapacity mts.

Poskytnuté boli iba údaje o trasách mts, zemného telefónneho vedenia na území obce. Tieto údaje sú premietnuté v grafickej časti. (zdroj: infoportál Slovak telekom ... pozn. zakreslené polohy zariadení zaslané v prílohe vyjadrenia sú iba informatívne).

Trasy podzemných oznamovacích vedení ST sú v riešenom území vedené zemou.

Slovak Telekom a.s. pripravuje projekt Líniovej stavby verejnej siete elektronickej komunikácie (VSEK) pod názvom INS_FTTH_HAND01_VELKÁ ČAUSA. Účelom líniovej stavby je vybudovanie optickej prístupovej siete v štandarde FTTH (vlákno do bytu (domu)) pre celú obec Veľká Čausa na všetkých uliciach, výstavbou mikrotrubičkového

systému a za použitia niektorých existujúcich stĺpov pre investora a telekomunikačného operátora - spoločnosť Slovák Telekom, a.s.. Táto investičná akcia je potrebná pre zabezpečenie možnosti poskytovania kvalitných a moderných telekomunikačných a dátových služieb investora pre obec Veľká Čausa.

Napojovacím bodom pre navrhovanú sieť FTTH bude existujúci telekomunikačný objekt TAB Veľká Čausa (existujúci optický rozvádzač - typ QU3 SDF, umiestnený na križovatke ciest 1/9 a 111/1781), od ktorého budú pripojené minimálne dva projektované PODB - primárna časť siete FTTH, pripojené cez projektované multirúry. Do takto pripravenej infraštruktúry budú zafúknuté optické minikáble.

Územie obce je pokryté signálom mobilných operátorov (T-com, Orange, O2).

Existujúce zariadenia sú chránené ochranným pásmom (§68 zákona č. 351/2011 Z. z. a zároveň je potrebné dodržať ustanovenie §65 zákona č. 351/2011 Z. z. o ochrane proti rušeniu).

Križovania a súběhy navrhovaných inžinierskych sietí s PTZ je potrebné, riešiť podľa STN 73 6005. Pri umiestňovaní zástavby alebo iných činností v blízkosti existujúcich telekomunikačných vedení a zariadení požadujeme, rešpektovať ich ochranné pásma.

V rámci plánovaného rozvoja obce bude potrebné navrhnuť v rámci ďalšej prípravy pripojenia jednotlivých riešených lokalít na verejnú elektronickú komunikačnú sieť /VEKS/, zemnými káblowymi rozvodmi. Samotné body napojenia na VEKS, budú určené na požiadanie, pričom samotné budovanie VEKS v obci, bude závisieť od počtu zákazníkov, ktorí budú požadovať naše služby.

V koncepcii riešenia ÚPN Obce sa navrhujú rozvojové lokality – funkčno-priestorové bloky (FPB) pre funkčné územia bývania, vybavenosti, výroby a rekreácie pre návrhové obdobie (do r. 2035) a výhľadové obdobie (do r. 2050).

V rámci týchto navrhovaných FPB sú stanovené bilancie pre rozvojové zámery a kapacity, v rámci existujúcich funkčných území je možná intenzifikácia, avšak vzhľadom na zanedbateľné bilancie, ktoré je možné vykryť existujúcou sieťou okrem vymedzených území určených na intenzifikáciu s označením A až H zariadeniami neboli bilancované.

Kapacity FPB sú stanovené ich funkciou :

- bývanie - počet bytových jednotiek
- vybavenosť, rekreácia a priemysel: výroba, skladové hospodárstvo, obchodno-výrobné prevádzky (OVP),... - priemerná podlažná plocha a počet pracovných miest.

Pre bytové jednotky sa počíta so stupňom telefonizácie 1,5. pri predpokladanom rozvoji dátových služieb.

Pre objekty občianskej vybavenosti, rekreácie a priemyslu (výroba, skladové hospodárstvo, obchodno-výrobné prevádzky (OVP),...) nie je známa podrobnejšia špecifikácia, nie je určený druh a počet. Počet nových telefónnych staníc vychádzal z počtov pracovných miest:

Občianska vybavenosť (OV) :	1 telef. stanica / 5 prac. Miest
Rekreácia a rekreačná vybavenosť (RV):	1 telef. stanica / 10 prac. Miest
Priemysel (PRV):	1 telef. stanica / 15 prac. Miest

V koncepcii riešenia sa počíta s napojením nových rozvodov mts na stávajúcu mts, prípadne s predĺžením mts do nových rozvojových území (FPB) s rozšírením mts v rámci jednotlivých FPB a tiež do lokalít navrhovaných na intenzifikáciu.

Obnova a modernizácia vedení a zariadení správcu siete je predmetom ich interných záujmov a stratégie (venovať pozornosť vlastnej mts: výmeny starých Al káblov, budovanie hviezdicovej siete zemným vedením a pod.)

Z dôvodov vývoja a prebiehajúcich zmien v legislatíve (uvoľnenie prístupu k telekomunikačným sieťam, možnosti poskytovať dátové aj hlasové služby aj inými spoločnosťami, ...), ale najmä na prudký technický rozvoj v oblasti telekomunikácií je možné zadať len hlavné zásady rozvoja pre túto oblasť.

Zásady :

- a) zvyšovať postupne kvalitatívnu aj kvantitatívnu úroveň telekomunikačných služieb,

- b) riešiť uloženie vzdušných rozvodov v zastavanej časti obce pod povrch zeme v zmysle platnej legislatívy (§4 ods. (5) vyhl. č. 532/2002 Z.z.) vrátane rozvojového územia t.j. navrhovaného zastavaného územia,
- c) zabezpečiť kvalitu telekomunikačnej siete vhodnú pre prenos dát, postupný presun ťažiska telekomunikačných služieb z hlasových na dátové služby.
- d) podporovať rozvoj dátových rozvodov, riešiť na celom území obce (výstavbu optických káblových rozvodov)
- e) v rámci následného riešenia rozvoja obce rezervovať priestor pre umiestnenie zemných rozvodov telekomunikačnej siete v súlade s koncepciou rozvoja telekomunikačnej siete,
- f) riešiť obnovu miestneho rozhlasu využitím a uplatnením moderných technológií,
- g) pre potreby rozvoja riešiť rozvod miestneho rozhlasu pre zabezpečenie ozvučenia rozvojových lokalít,
- h) riešiť zariadenia mobilných operátorov v súlade s platnou legislatívou.

Miestny rozhlas

Rozhlasová ústredňa je umiestnená v budove obecného úradu. Od budovy OU je rozvod vedený na kovových stĺpoch, na ktorých sú upevnené reproduktory. Vedenie miestneho rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súbežne s telefónnym vedením a vedením NN.

V rámci koncepcie rozvoja sa navrhuje zmena koncepcie na bezdrôtový systém.

Pre navrhované rozvojové lokality - FPB, sa navrhuje riešenie miestneho rozhlasu v súlade so zvolenou koncepciou riešenia systému ozvučenia obce.

Dátová sieť - internet

V obci nie je vybudovaná dátová sieť. Obyvatelia obce využívajú bezdrôtový internet Wireless LAN (Wi-Fi) od spoločností Slovak Telekom, Kinet, s.r.o, DSi Data, s.r.o. a Citicom, s.r.o.

V súčasnosti pripravuje pokrytie územia obce signálom wi-fi aj spoločnosť SWAN s.r.o.

Infraštruktúra - odpady a nakladanie s odpadmi

Obec nemá „Program odpadového hospodárstva obce“. Obec neprevádzkuje zariadenia na zhodnocovanie, úpravu a zneškodňovanie odpadov. Odpad je zneškodňovaný mimo k.ú. obce. Obec má schválené VZN č. 2/206 o nakladaní s komunálnym odpadom. V obci je zavedený separovaný zber.

Zmesový komunálny odpad je nevytriedený komunálny odpad alebo komunálny odpad po vytriedení zložiek komunálneho odpadu. Na území obce pre pôvodcov zmesového komunálneho odpadu, ukladaného do zberných nádob určených VZN č. 2/2016, sa uplatňuje intervalový systém zberu. Obec zabezpečuje zber a prepravu zmesového komunálneho odpadu jedenkrát za dva týždne. O dni zberu a prepravy zmesového komunálneho odpadu obec vopred informuje pôvodcov zmesového komunálneho odpadu v obci miestnym rozhlasom a na úradnej informačnej tabuli, pričom v obci nie je zavedený množstvový zber komunálnych odpadov

Zber, prepravu, zhodnocovanie alebo zneškodňovanie zmesového komunálneho odpadu zabezpečuje oprávnená osoba na nakladanie s odpadmi, s ktorou má obec uzatvorenú zmluvu - odpad / odberateľ:

- separovaný zber, odvoz vytriedeného KO im zabezpečuje HATER-HANDLOVÁ spol. s r.o.,
- mobilný výkup papiera spol. ESTY s.r.o
- kuchynský odpad z MŠ a olej z domácností - INTA s.r.o.
- Nebezpečný odpad - HATER-HANDLOVÁ spol. s r.o.,

Obec nezavádza a nezabezpečuje vykonávanie triedeného zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu a biologicky rozložiteľného odpadu zo záhrad na svojom území pre obyvateľov obce, pretože najmenej 50% obyvateľov obce kompostuje vlastný biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a kuchynský odpad na svojich domácich kompostoviskách.

Na území obce sú na zber šatstva a textílií umiestnené špeciálne zberné nádoby určené na textil a šatstvo. Do zbernej nádoby na zber šatstva a textílií patrí iba čisté a suché šatstvo, prikrývky, deky, topánky, prípadne iné druhy textilu. Interval odvozu zbernej nádoby na šatstvo a textílie je podľa potreby, spravidla 1 x za 2 mesiace.

10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská.

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú nehnuteľné kultúrne pamiatky.

Podľa zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov a úprav a Vyhlášky MK SR č. 253/2010 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov a úprav (ďalej pamiatkový zákon), sú chránené aj archeologické nálezy a náleziská odkryté aj neodkryté v pôvodných nálezových situáciách, nachádzajú sa v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou.

11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie).

V riešenom území, ktoré tvorí katastrálne územie obce nie sú evidované žiadne významné geologické lokality a paleontologické náleziská.

12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie).

Imisie

V regióne Hornej Nitry desaťročia pôsobili a pôsobia najmä imisie a exhaláty Elektrárne Nováky (ENO) v Zemianskych Kostolnoch. ENO bola uvedená do prevádzky v roku 1953 a od tejto doby je hlavným zdrojom znečistenia na Hornej Nitre. Emisné zložky vďaka významnému zastúpeniu síry v uhlí spaľovanom v ENO (2–3 % z Hornonitrianskych baní, 5–6 % českého hnedého uhlia) sú kyslého typu, s prevahou komponentov síry, dusíka, uhlíka, prašného a popolčekového spádu, ktorý obsahuje celý rad rizikových prvkov najmä As, F, Cr, Pb, Cd, V, Zn, Ni a ďalších. K markantnému poklesu emitovaných znečistenín do ovzdušia došlo za posledných 10–15 rokov. Čas tohto poklesu možno spájať so znižovaním množstva spáleného paliva 4,4 mil. t v roku 1980, 2,5 mil t v roku 2004. Jednoznačne však je tento pokles podmienený ekologizáciou výroby elektriny, zavedením účinných filtrov. Ako hraničné obdobie tohto poklesu možno uviesť roky 1989–90. Pokles CO, NO_x, SO₂ bol za roky 1980–2004 približne polovičný. Enormný bol však pokles tuhých znečisťujúcich látok (TZL), resp. polietavého prachu, ktoré sú rozptyľované v ovzduší a pôsobia dráždivo na dýchacie cesty.

Cestná doprava sa podieľa relatívne v menšom meradle na emisiách, produkuje predovšetkým emisie NO_x, CO a prchavé organické látky.

Vzhľadom na nevyhovujúcu imisnú situáciu bol prijatý v októbri 2004 Krajským úradom životného prostredia v Trenčíne „Integrovaný program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia – územie okresu Prievidze“, v ktorom sú prijaté opatrenia na zlepšenie situácie.

Rádioaktivita a radónové riziko

Rádioaktivita patrí medzi nepriaznivé geologické faktory životného prostredia. Jej prírodné zložky sa podieľajú na celkovom radiačnom zaťažení populácie viac ako dvoma tretinami. Z hľadiska ohrozenia zdravia ľudí má zvlášť škodlivé účinky rádioaktívny plyn radón a produkty jeho rádioaktívnej premeny. Z uvedeného dôvodu je potrebné venovať dostatočnú pozornosť pri riešení územných plánov, zakladaní stavieb a pri výstavbe všeobecne. Na základe štúdie *Prírodná radioaktivita regiónu Horná Nitra* (Smolárová, Čížek, 1995) je zaradená prevažná časť riešeného t.j. k.ú. severne od cesty III/1785 do stredného radónového rizika.

Zdrojom radónu sú napr. tektonické zlomy, štôlne a šachty. Predstavujú preddisponované kanály pre prienik radónu z horninového prostredia a častokrát aj z rudných ložísk, kde je zvýšený obsah rádioaktívnych prvkov. V katastri obce je zaznamenané nízke a stredné radónové riziko. (zdroj: <http://mapserver.geology.sk>)

Seizmicita

Seizmická aktivita územia Slovenska bola zhodnotená na základe údajov GFÚ SAV za rok 2010. Seizmické javy registrujeme na základe mapových podkladov aj v katastri obce. (zdroj: <http://mapserver.geology.sk>).

13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov.

Najväčším problémom v obci Oslany je odvádzanie a čistenie odpadových vôd. Odpadové vody sú likvidované živelne, zaústением do dažďovej kanalizácie a do potoka, žump, septikov, alebo

odvádzané trativodmi priesakmi. Dažďové vody z obce sú odvádzané povrchovými rigolmi a dažďovou kanalizáciou bez čistenia pred vyústením do recipientu.

Zvyšovanie úrovne vybavenosti obce a existencia verejnej vodovodnej siete spôsobuje nárast produkcie odpadových vôd. To je spoločný problém všetkých obcí nachádzajúcich sa v spádovom území povodia Nitry.

Ďalším z problémov je vzhľadom k súčasnej ekonomickej situácii vidieka a cenám energií časté javy využívania nevhodných spaľovacích zariadení často s nízkou účinnosťou a nedokonalým spaľovaním a spaľovaním často nevhodného paliva vysokou koncentráciou uhlíkatonov a nebezpečných látok, ktoré sa dostávajú do ovzdušia.

Problematickým v súvislosti viacerými príčinami je aj produkcia a živelné nelegálne skládkovanie a likvidácia domového odpadu, vznik divokých skládok a pod.

Čiastočne i v podmienkach riešeného územia sa prejavuje určitý negatívny vplyv poľnohospodárskej činnosti na ekosystémy systémom obhospodarovania, napr. erozívne dopady, používaním problematických metód chemickej ochrany poľnohospodárskych plodín.

V oblasti ochrany prírody a krajiny sú to základné procesy, ktoré destabilizujú krajinu či procesy v nej prebiehajúce, sú premena krajinnej štruktúry a degradácia stanovišť vplyvom ľudskej činnosti. V riešenom území sú to hlavne:

a) Absencia brehových porastov na brehoch rieky Handlovky v zastavanom území obce – brehové porasty stabilizujú brehy vodných tokov, zatieňujú hladinu a redukujú výpar, bránia nadmernému prehrievaniu vody...

b) Regulácia časti toku, ktorá spôsobuje zvýšenie rýchlosti prúdenia, pokles samočistiacej schopnosti vody, zníženie biodiverzity organizmov, vrátane úbytku hospodársky významných rýb, naopak môže dochádzať k premnoženiu niektorých organizmov a i.

c) Rozširovanie invázných druhov rastlín, ktoré postupne vytlačujú pestré spoločenstvá, vytvárajú monokultúrne porasty a výrazne znižujú biodiverzitu. Najviac sa šíria pozdĺž tokov, obzvlášť rieky Handlovky. Invázna vegetácia sa tiež šíri na trávne porasty a na plochy s narušeným vegetačným krytom. Najväčšie zastúpenie z invázných taxónov má v k.ú. slnečnica hluznatá (*Helianthus tuberosus*), ktorá miestami tvorí rozsiahle porasty. Invázny agát biely (*Robinia pseudoacacia*) miestami vytvára súvislé porasty na úkor iných drevín. Ďalej sa v riešenom území vyskytujú dva taxóny invázných astier z okruhu astry novobelgickej (*Aster novi-belgii* agg.), v TTP po celom k.ú. sa šíri hviezdnik ročný (*Stenactis annua*). V katastri sa šíria aj tri invázne taxóny, na ktoré platí zákonná povinnosť odstránenia - pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*), javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) a zlatobyl kanadská (*Solidago canadensis*).

d) Degradácia mokradí najmä v dôsledku šírenia invázných rastlín, prítomnosti veľkej koncentrácie zveri (zmena chemizmu pôdy, zdupávanie a rozrývanie pôdy), zarastania náletovými drevinami a ruderalnou vegetáciou a i.

e) Degradácia trvalých trávnych porastov následkom neobhospodarovania.

f) Migračná bariéra pre divožijúcu zver – cesta I. a III. triedy a železničná trať.

g) Intenzívne veľkoblokové obhospodarovanie na niektorých poľnohospodárskych pozemkoch, ktoré znižuje ekologickú stabilitu a biodiverzitu krajiny. Výrub existujúcej NDV do takej miery, že vznikajú veľkoblokové pozemky bez drevín.

h) Intenzívna degradácia pôdy pri prehánaní hospodárskych zvierat na miestach vstupu na pasienok, ako i prítomnosti nadmerného množstva raticovej zveri, ktorá sa - prilákaná vnadením a/alebo prikrmovaním, na niektorých miestach nadmieru koncentruje.

i) Nepôvodné druhové zloženie niektorých lesných porastov, najmä tých, kde sa vyskytuje vysoký podiel smreka, borovice alebo smrekovca.

j) Intenzívne hnojenie a postrekovanie poľnohospodárskej pôdy v blízkosti vodných tokov.

k) Regulácia vodných tokov.

l) Cestné komunikácie bez ochrannej bariéry stromov (obzvlášť rušná cesta I. triedy).

m) Výstavba produktovodov a nadzemnej infraštruktúry.

n) Prítomnosť nepovolených skládok odpadov.

o) Prítomnosť betónových skruží po melioračných zásahoch v minulosti, ktoré sú otvorené, pričom ich hĺbka je približne 3 metre.

p) Jazdenie motorovými vozidlami vo voľnej krajine, mimo ciest, spôsobujúce narušenie prírodnej krajiny, degradáciu pôdy a vegetačného pokryvu a vyrušovanie živočíchov

q) Odpadové vody sú likvidované živelne, zaústením do dažďovej kanalizácie a do potoka, žúmp, septikových, alebo odvádzané trativodmi priesakmi..

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé) podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy.

Navrhovaná činnosť bude mať priaznivý vplyv na obyvateľov obce t.j. na prognózovaných podľa reálneho vývoja a podľa návrhu koncepcného vývoja cca 515 až 535 obyvateľov v návrhovom období k roku cca 2035 a 560 až 582 obyvateľov vo výhľadovom období k roku 2050, vytvorením podmienok pre lepšiu organizáciu života, kvalitnejšie podmienky bývania, rozsah a kvalitu vybavenosti, podmienky pre rekreáciu a pracovné príležitosti, znížením predpokladov pre energetickú potrebu, bezodpadovými technológiami a obnoviteľnými zdrojmi získavania energií, kvalitatívnymi zmenami v dopravnom systéme a v konečnom dôsledku ekonomickou konjunktúrou zvyšovanie celkovej kultúrnej, estetickej a ekologickej úrovne prostredia budú viesť k zvyšovaniu životnej úrovne a kvality životného prostredia.

Zdravotné riziká

Stratégiou obce uplatnením orientácie na bývanie, čistú výrobu a rekreáciu a turizmus bez negatívnych vplyvov na ŽP a ekológiu a energeticky čistých produktov sa očakáva, že zdravotné riziká budú stále menšie vytváraním kvalitnejšieho životného prostredia a práve uplatnením strategického dokumentu sa budú znižovať a eliminovať z pohľadu priamych rizík z pracovných činností ako aj vplyvom negatívnych dopadov činností na zdravie.

Sociálne a ekonomické dôsledky dosahovaním vyššej kvality všetkých činností a funkcií vytvorením nových pracovných príležitostí a vyššej sebestačnosti v oblasti pracovných príležitostí, sociálnej sféry, zabezpečení vybavenosti obce vo všetkých oblastiach sa očakáva priaznivý vývoj a dopad na kvalitu života a sociálne a ekonomické podmienky.

Nepriamo bude mať rozvoj obce priaznivý vývoj aj pre okolité susediace obce a celý región.

2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery.

V zásade navrhované činnosti nemajú priamy vplyv na horninové prostredie, nerastné suroviny, geomorfologické pomery a geodynamické javy pri dodržaní a rešpektovaní zásad využívania prostredia a činností v súlade s koncepciou riešenia stanovenou v zásadách trvale udržateľného rozvoja.

3. Vplyvy na klimatické pomery.

Rozsahom riešenia navrhovaných činností t.j. rozvojom funkčných plôch obce nedôjde k vplyvom na klimatické pomery, ktoré by boli priamo vnímateľné alebo zaznamenateľné. Môžu mať vplyv z globálneho hľadiska.

Riešením kvalitatívnych zmien vo vývoji, najmä technickej, technologickej a energetickej základne, kvalitatívnymi zmenami v dopravnej koncepcii, postupného znižovania energetickej náročnosti budov, šetrnejším metódam zásahov do prírodného prostredia a novšími stále kvalitnejšími technológiami výroby sa očakáva celkove pri naplnení navrhovaných predpokladov, že dôjde dokonca k postupnému znižovaniu nepriaznivých vplyvov na klimatické pomery.

4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií).

Riešením kvalitatívnych zmien vo vývoji najmä technickej, technologickej a energetickej základne, kvalitatívnymi zmenami v dopravnej koncepcii sa očakáva celkove pri naplnení navrhovaných predpokladov, že dôjde dokonca k postupnému znižovaniu emisií. Imisná situácia z pohľadu obce nie je navrhovanými činnosťami ovplyvňovaná a z pohľadu obce nie je v kompetencii priameho riešenia

tohto problému. Možnosťou je len nepriame pôsobenie, ovplyvňovanie vyvíjaním aktivít v politickej sfére.

Množstvo a koncentrácie sú a vplyvom navrhovaných činností zanedbateľné a sú sledované hydrometeorologickým ústavom na príslušných stanovištiach.

5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby).

Navrhované činnosti budú mať priaznivý vplyv na kvalitu vôd riešením kanalizačného systému s čistením odpadových vôd v ČOV, čím sa očakáva aj zníženie množstva v súčasnosti priamo vypúšťaných odpadových vôd do vodných tokov alebo do podložia a spodných vôd.

Dažďové vody sa navrhujú vsakovaním v mieste spádu, odvádzaním povrchových vôd dažďovou kanalizáciou len v nevyhnutných prípadoch a z cestnej siete v zastavanom území, čím sa predpokladá, že nedôjde k podstatným zmenám v režime a odtokových pomeroch. V zásade sa zachováva pôvodný charakter vodných tokov, podporuje sa ich ekologický význam v ekosystéme a navrhuje sa aj vytvorenie nových vodných plôch.

6. Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia).

Za nepriamy vplyv na pôdu možno považovať navrhovaný záber poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely (bližšie popísané v kapitole. V koncepte ÚPN obce sa vymedzujú nové rozvojové plochy pre výstavbu obytných, rekreačných a výrobných objektov. Na väčšine z nich dôjde k záberom poľnohospodárskej pôdy (ornej pôdy, záhrad a trvalých trávnych porastov). Plochy navrhnuté na zábery poľnohospodárskej pôdy nadväzujú na zastavané územie obce. Výmera predpokladaného záberu poľnohospodárskej pôdy je 8,2197 ha.

Za najviac degradujúci element pôsobiaci na pôdu, okrem činnosti človeka, sa v riešenom území považuje vodná erózia. Spôsobuje celkovú degradáciu pôdy, ktorá sa prejavuje zmenšovaním pôdneho profilu, zhoršovaním textúry a štruktúry pôdy, vodného režimu, stratou jemnozeme a živín, pričom sa znižuje prirodzená úrodnosť. Jej účinky sa priamo úmerne zvyšujú od rastu sklonu. Odlesnené plochy a plochy s nedostatočným vegetačným krytom podliehajú erózii ešte rýchlejšie v dôsledku odnosu pôdných častíc. Najviac ohrozené vodnou eróziou sú územia v okolí vodných tokov.

7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.).

Nepredpokladá sa, že by došlo k významnejším negatívnym vplyvom na faunu a flóru. Pri realizácii činností a stavieb podľa ÚPN Obce, ktorými by boli zasiahnuté biotopy európskeho alebo národného významu, budú tieto zásahy do identifikovaných biotopov regulované rozhodnutím orgánu ochrany prírody (§ 6 zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny) - v prípade situovania návrhu nových stavieb do územia biotopov európskeho a národného významu, je možné každý zásah, ktorý môže poškodiť alebo zničiť tieto biotopy vykonať len na základe vyžiadaného súhlasu od orgánu ochrany prírody a krajiny. V súhlase na vykonanie zásahu je orgán ochrany prírody povinný uložiť žiadateľovi vykonanie revitalizačných opatrení alebo uloženie finančnej náhrady za poškodenie alebo zničenie biotopu. V prípade, že biotopy európskeho alebo národného významu nebudú vykreslené z dôvodu, že odborná organizácia neposkytla ich presnú lokalizáciu, budú orgánom ochrany prírody a krajiny identifikované v etape konania stavebného úradu o územnom rozhodnutí /stavebnom povolení/ a na výskyt týchto biotopov upozorní orgán ochrany prírody vo svojom vyjadrení vydanom pred vydaním územného rozhodnutia (stavebného povolenia) podľa § 9 ods. 1 písm. b/ alebo c/ zákona o ochrane prírody a krajiny.

8. Vplyvy na krajinu štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny.

Súčasná krajinná štruktúra sa významne nezmení a k zmenám vo výmere plôch dôjde len v rámci sídelnej štruktúry. Stabilita krajiny sa realizáciou jednotlivých činností nezmení, priamo nebudú ovplyvnené žiadne prvky územného systému ekologickej stability.

Krajinný ráz a scenéria sa zmenia len minimálne a to vďaka tomu, že nové lokality pre bývanie, občiansku vybavenosť, rekreáciu a výrobu sa prevažne navrhujú v nadväznosti na už existujúce zastavané plochy alebo kompaktne so súčasnou štruktúrou katastrálneho územia.

9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma [napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti], na územný systém ekologickej stability.

Nepredpokladá sa vplyv strategického dokumentu na tieto chránené územia.

NATURA 2000

Nepredpokladá sa vplyv strategického dokumentu na územia sústavy NATURA 2000.

Prvky ÚSES-u

V rámci regulatívov a zásad stanovených v dokumentácii sú prvky ÚSES koncepcne akceptované a zásah do nich sa očakáva len vo výnimočných nevyhnutných prípadoch.

Osobitne chránené časti prírody a krajiny v zmysle § 2 písm. o) zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a existujúce, navrhované prvky ÚSES sú akceptované ako územia s ekostabilizačnou funkciou a navrhujú sa opatrenia - regulatívy, aby novými aktivitami nebola narušená ich ekostabilizačná funkcia a predmet ich ochrany.

Definovanie navrhovaného MÚSES-u v riešenom území a jeho rešpektovanie navrhnutých opatrení – regulatívov sa kvalitatívne zlepši ich ochrana.

Ochranné lesy

V k. ú sa nachádzajú ochranné lesy 3,05 ha.

Ochranné lesy sú akceptované ako územia s osobitným režimom hospodárenia a navrhujú sa opatrenia – zásady (regulatívy), aby novými aktivitami nebol narušený ich účel, na ktorý boli vyhlásené.

10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská.

V obci nie sú legislatívne určené kultúrne a historické pamiatky. Predpokladá sa však priaznivý vplyv na prehodnotenie a určenie možných budov a objektov medzi kultúrohistorické pamiatky, systémovým prístupom, prijatím zásad a regulatívov ochrany kultúrnych hodnôt, podmienkami využitia územia a skvalitnením okolitého prostredia a podmienok ich ochrany. Nie sú známe archeologické náleziská v riešenom území a v procese využitia územia budú podliehať prieskumu pri navrhovaných činnostiach.

11. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality.

Nepredpokladá sa, v riešenom území sa nenachádzajú.

12. Iné vplyvy.

Nepredpokladajú sa.

13. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi.

Z komplexného posúdenia riešenia návrhu Územného plánu obce vyplýva, že sa nepredpokladajú pri dôslednom uplatňovaní zásad rozvoja žiadne podstatné negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľov obce, ale naopak navrhovanými opatreniami a regulatívami sa stanovujú podmienky pre zlepšenie, s pozitívnym vplyvom a ktoré sa stanú záväznými po ich schválení. V územnom pláne obce sa v návrhu riešenia určuje využitie potenciálu územia na zabezpečenie rozvoja vo všetkých jeho funkčných sférach s ohľadom na vytvorenie predpokladov hlavne pre rozvoj bývania, rekreácie a cestovného ruchu (bývanie, občianska vybavenosť, rekreácia, šport, zeleň, technická vybavenosť, v menšej miere výroba, a pod.), rieši jej environmentálne problémy (návrhom splaškovej kanalizácie pre celú obec vrátane navrhovaných, rozvojových lokalít, zásobovanie energiami, dopravného usporiadania a vylepšenia organizácie dopravy).

V návrhu územnoplánovacej dokumentácie sa rieši optimalizácia siete technickej infraštruktúry, najmä v oblasti vodného hospodárstva, kanalizačného systému a energetiky.

Dobudovaním chýbajúcej dopravnej a technickej vybavenosti sa zlepši životné prostredie, dobudovaním chýbajúcej občianskej vybavenosti, rozšírením atraktivít pre celoročný cestovný ruch a

turistiku sa obec viac zatriktívni a stúpne záujem o trvalé bývanie v nej, ako aj záujem o podnikanie v obci hlavne v oblasti cestovného ruchu. Vytvorí sa vhodné podmienky pre rozvoj v oblasti ekonomickej, čo bude mať za následok vzostup aj v oblasti sociálnej sféry.

Prehľad relevantných kľúčových právnych predpisov, ktoré sme zohľadnili pri hodnotení vplyvov :

- Zákon NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Vyhláška MZ SR č. 549/2007 Z.z. o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií – platné od 1.12. 2007;
- Zákon NR SR č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov;
- Vyhláška MŽP SR č. 29/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov a o opatreniach na ochranu vôd,
- Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov;
- Cestný zákon, 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov a vykonávacej vyhlášky č. 35/1984 Zb. v znení neskorších predpisov,
- Zákon NR SR č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v úplnom znení zákona 409/2006 Z.z.;
- Vyhláška MŽP SR č. 283/2001 Z.z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov;
- Vyhláška MŽP SR č. 284/2001 Z.z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení neskorších predpisov;
- Zákon NR SR č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia (zákon o ovzduší) v znení neskorších predpisov;
- Vyhláška č. 705/2002 Z. o kvalite ovzdušia
- Zákon NR SR č. 50/1976 Z.z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zmien a doplnkov zákona a príslušajúcimi vykonávacími vyhláškami.
- Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov,
- zákonom č. 251/2012 Z.z. o energetike v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 131/2010 Z.z. o pohrebníctve v znení neskorších predpisov

IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

Opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov činností a stavieb sú súčasťou záväzných regulatívov Územného plánu obce vrátane vymedzenia verejnoprospešných stavieb. Z pohľadu posúdenia vplyvov územného plánu obce na životné prostredie je možné tieto opatrenia považovať za dostatočné.

Prehľad navrhovaných opatrení, relevantných z hľadiska životného prostredia a zdravia obyvateľstva:

Opatrenia na zabezpečenie obhospodarovania LPF

Vo všeobecnosti je potrebné smerovať obhospodarovanie lesov v súlade s biologickými možnosťami lesných porastov, klimatickými a pôdnymi pomermi. Pri obhospodarovaní v maximálnej miere uprednostňovať prírode blízke formy hospodárskych spôsobov, s uplatnením zásad podrastovej formy hospodárskeho spôsobu, prípadne s prechodom až k výberkovému hospodárskemu spôsobu. Zvyšovaním dôrazu na zakladanie a pestovanie zmiešaných porastov dosiahnuť ich viacvrstvovú vertikálnu výstavbu. Takouto výstavbou je možné dosiahnuť maximálnu možnú stabilitu voči biotickým aj abiotickým škodlivým činiteľom.

V oblasti lesných pozemkov a lesných porastov na nich je potrebné :

- v ochranných porastoch s predpísaným hospodárskym opatrením rešpektovať podmienky stanovišťa, prirodzené zakmenenie porastov a udržateľnosť podmienok pre prirodzenú obnovu porastov,
- rešpektovať retenčné a akumulčné vlastnosti porastov z hľadiska udržiavania vody v živej a odumretej biomase a v pôdnom profile,

- rešpektovať platný program starostlivosti o les (PSoL) a osobitný režim hospodárenia v ochranných lesoch.

Opatrenia na zabezpečenie ekologickej stability a biodiverzity

Všeobecné zásady ochrany prvkov ÚSES (RBk, MBc, MBk, IP) spočívajú v nasledovných opatreniach:

- v brehových porastoch zachovávať mozaiku drevín rôzneho veku, s dôrazom na zachovanie starých stromov nad 100 rokov (najhodnotnejších pre biodiverzitu) (T),
- zachovať alebo doplniť vegetáciu brehov vodných tokov výsadbou drevín (S),
- zneškodniť všetky nepovolené skládky odpadu a eliminovať ich ďalšie zakladanie (K),
- Rešpektovať nadradené prvky ÚSES navrhnuté v záväznom dokumente ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja a dbať na to, aby nedošlo k znemožneniu ich funkcie regionálnych biokoridorov. Nevykonať žiaden zásah, ktorý by znemožnil migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev v rámci biokoridorov (T),
- Vylúčiť holorubné spôsoby ťažby lesných porastov a vznik väčších obnovných prvkov aj pri podrastovom hospodárení, obhospodarovanie porastov cieľiť na dosiahnutie prirodzenej druhovej, vekovej aj priestorovej štruktúry porastov s charakterom tzv. „trvalého lesa“ (T),
- Časť hrubého mŕtveho dreva ponechávať v lese s výnimkou ochrany bezpečnosti a pod. (T),
- Systematicky monitorovať a dôsledne odstraňovať invázne druhy rastlín (napr.: Pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*), zlatobyľ kanadskú (*Solidago canadensis*), javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*). Spôsoby ich odstraňovania konzultovať s pracovníkmi Štátnej ochrany prírody (T),
- Vylúčiť akékoľvek aktivity, ktoré by negatívnym spôsobom ovplyvnili vodný režim, kvalitu vody a chemické zloženie pôdy v tokoch a na lokalitách mokradí. Neodvodňovať plochy, ktoré sú navrhnuté v rámci MÚSES ako lokality mokradí (pokiaľ nie je tento zásah nevyhnutný z dôvodu ochrany života alebo majetku) (T),
- Ponechať koryto tokov v čo najprirodzenejšom stave, úpravy brehov a zásahy do porastov, ktoré by mali za následok zničenie alebo poškodenie biotopov, konzultovať so ŠOP SR (T),
- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil charakter biokoridorov tak, že by sa významne znížila ich priechodnosť pre živočíchy (T),
- V prvkoch navrhnutých ako drevinové porasty (obzvlášť v brehových porastoch) podporovať šírenie prirodzených, stanovištno vhodných druhov drevín. Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín (ak nie je nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem, alebo odstraňovanie nepôvodných a inváznych druhov) (T),
- Z bylinných spoločenstiev na plochách, ktoré sú definované ako lúčny/bylinný porast, pravidelne odstraňovať náletové a výmladkové dreviny (T),
- Trávne porasty, vrátane lokalít mokradí nepriosievať ani nerozorať (T),
- Kosbu realizovať od stredu k okraju kosených plôch príp. iným vhodným spôsobom zabezpečujúcim prežitie kosbou ohrozených živočíchov (T),
- Pokračovať v extenzívnom kosení lúčnych biotopov (kosiť jeden až dvakrát ročne, s prvou kosbou po dozretí väčšiny lúčnych bylín - cca druhá polovica júna). Seno sušiť na mieste, aby ho mohli opustiť prežívajúce živočíchy, následne pokosenú biomasu odviezť. Ideálne je kosbu doplniť príležitostnou extenzívnou pastvou (T),
- Umožniť existenciu a rozvoj hodnotných lokalít mokradí (T),
- bylinné biotopy mokradí chrániť pred spásaním a neobrať mulčovaním. V záujme ich zachovania kosiť 1 až 2 krát ročne s odstránením biomasy. Ak je to možné vyhnúť sa pri kosení použitiu ťažkej mechanizácie alebo aspoň ju používať v suchších obdobiach, aby nedochádzalo k nadmernému poškodzovaniu pôdy a prítomných spoločenstiev (T),
- Brehové porasty deväťsilov ponechať bez zásahu (nekosiť). Vysoké bylinné spoločenstvá mokradí postačí kosiť raz za 3 až 5 rokov (T),
- Pri pasienkových biotopoch dbať na neprekročenie primeraného počtu pasúcich zvierat vzhľadom na úrodnosť pasienka a pravidelne dokášať nedopasené plochy (T),
- Vylúčiť aplikáciu chemikálií (pesticídy, insekticídy, hnojivá...) na prvky ÚSES, na mokrade neaplikovať ani organické hnojivá, nevylievať močovku na TTP a ponechať dostatočnú ochrannú zónu, aby nedochádzalo ani k prieniku chemikálií a organických hnojív z okolia (T),

- Neprikrmovať ani nevnaďiť zver na alebo v blízkosti prvkov ÚSES, aby nedochádzalo k negatívnym vplyvom následkom jej nadmernej koncentrácie. Rovnako zamedziť prílišnej koncentrácii hospodárskych zvierat na alebo v blízkosti prvkov ÚSES (T),
- Pri obhospodarovaní dodržať dostatočný odstup od prvkov ÚSES, tak aby nedochádzalo k ich poškodzovaniu, znemožneniu ich ekologickej funkcie a plašeniu v nich prebývajúcich živočíchov. Manažment opatrení vykonávať šetrne, s minimalizovaním prítomnosti ťažkej mechanizácie na nevyhnutnú mieru, mimo obdobia vrhu a liahnutia mláďat, s ohľadom na to, aby nedochádzalo k poškodeniu a negatívnemu vplyvu na prítomné živé organizmy a biotopy (T),
- Vzhľadom na biologické, ekologické a krajinárske hodnoty prvkov ÚSES vylúčiť stavebné a iné technické zásahy (ak sa nejedná o zásah nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia a pod.). Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v blízkosti (cca 10 m) od prvkov ÚSES (T),
- Zakázať jazdenie mimo oficiálnych ciest a dôsledne dbať na dodržiavanie tohto zákazu (T),
- Monitorovať nelegálne skládky odpadu a v prípade ich výskytu ich okamžite odstraňovať a zamedziť ich ďalšej tvorbe (T),
- Zabezpečiť ochranu a vhodný manažment prvkov ÚSES, aby existujúce prvky nezanikli a podporovať vznik nových navrhovaných prvkov.

Regulatívny na ochranu a zlepšenie súčasného stavu a štruktúry krajiny je potrebné:

- Podporovať mozaikovitú štruktúru krajiny, pri ktorej sa striedajú rôzne formy lesnej a nelesnej drevinovej vegetácie s maloblokovými TTP (pasienky, kosné lúky) a maloblokovou ornou pôdou, miestami aj plôškami mokradí.
- Pozemky v extraviláne neoplocovať, ponechať dostatočný priestor na pohyb živočíchov v krajine, oploštenie riešiť len v nevyhnutných prípadoch.
- Ochrana drevinovej vegetácie (T) :
 - v extraviláne nevysádzať nepôvodné druhy drevín, využívať výlučne pôvodné druhy; v intraviláne uprednostňovať pôvodné druhy,
 - v lesoch aj nelesnej drevinovej vegetácii pri obnove uprednostňovať jednotlivý alebo skupinový výber,
 - snažiť sa o vekovo a priestorovo diferencované porasty,
 - preferovať prírode blízke, trvalo udržateľné hospodárenie,
 - šetrným spôsobom - aby nedochádzalo k poškodeniu okolitého porastu, odstraňovať invázne dreviny, ak sa vyskytnú nepôvodné dreviny, postupne ich nahrádzať prirodzenými druhmi tak, aby zostal zachovaný dostatok plôch nelesnej drevinovej vegetácie v krajine a zapojené brehové porasty,
 - zachovať dostatočné množstvo prvkov nelesnej drevinovej vegetácie v krajine (pozdĺž vodných tokov, línie a skupinky na poľnohospodárskej pôde a podobne) tak, aby zostala zachovaná mozaikovitá krajinná štruktúra a úkrytové a hniezdne možnosti pre živočíchov ako i biokoridory v krajine a nevznikali veľké bloky krajiny bez porastov drevín; chrániť ich proti nelegálnym výrubom, zasypávaniu odpadom, kľčovaniu, vypaľovaniu a pod.;
 - umožniť v rámci poľnohospodárskej pôdy existenciu solitérnych a aj starších a dutinových stromov, celkovo zachovať staré stromy v krajine (v lesných porastoch, najstaršie stromy v nelesnej drevinovej vegetácii, lipy na cintoríne a pod.)
 - nevyrúbať brehové porasty; kde je to možné sukcesiou, kde nie dosadením prirodzených, stanovištne vhodných drevín umožniť rozšírenie porastov aj do častí bez drevín,
 - dodržiavať opatrenia na zvýšenie ekologickej stability lesnej krajiny
- Ochrana vodných tokov a mokradí (T), :
 - dosiaľ nezregulované vodné toky ponechať neregulované,
 - zamedziť akýmkoľvek zásahom, ktoré by negatívne ovplyvnili vodný režim a chemizmus vody a pôdy v nive tokov a na lokalitách mokradí, zamedziť odvodňovaniu lokalít mokradí (pokiaľ nie je tento zásah nevyhnutný z dôvodu ochrany života alebo majetku),
 - pri stavebnej, hospodárskej a inej činnosti dodržiavať ochrannú zónu okolo tokov,
 - zachovať vlhké a podmáčané časti lesov dôležité pre rozmnožovanie a život viacerých živočíšnych druhov a zvyšujúce biodiverzitu ako takú,
- Obhospodarovanie pozemkov (T) :
 - podporovať ekologické poľnohospodárstvo,
 - dodržať odstup od vodného toku a mokradných biotopov, aby nedochádzalo k poškodzovaniu brehových porastov a vzácnych spoločenstiev a znečisťovaniu vody,

- maximálne obmedziť využitie pesticídov, herbicídov a hnojív alebo aspoň dbať na to, aby neznečisťovali vodné toky, ani nepoškodzovali vzácne spoločenstvá,
- na opustených pasienkoch a kosných lúčach obnovením hospodárenia potláčať degradáciu, šírenie expanzívnych, ruderálnych a inváznych druhov ako i zarastanie náletovými drevinami; po pokosení ruderálnych plôch pokosenú biomasu odviezť skôr, ako dôjde k vysemeneniu ruderálnych rastlín,
- extenzívnym hospodárením bez priosievania krmovinárskymi miešankami podporovať biodiverzitu lúčnych porastov,
- mokradné bylinné biotopy na brehu Handlovky (s výnimkou porastov deväťsilov, ktoré nepotrebujú žiaden zásah) kosiť pokiaľ možno bez ťažkej mechanizácie, jeden až dvakrát ročne, s prvým kosením počkať, kým dozrie väčšina bylín; s odstránením biomasy; ak nie je možné vyhnúť sa koseniu ťažkými mechanizmami, kosiť v suchšom období, aby sa eliminovali negatívne vplyvy na pôdu, vodný režim a vegetáciu,
- kosné lúky kosiť extenzívne, 1-2 krát ročne, s prvým kosením počkať, kým dozrie väčšina lúčnych bylín (druhá polovica júna). Nekosiť od okraja do stredu plochy, aby mali prítomné živočíchy možnosť uniknúť. Pokosenú biomasu odviezť, ideálne je však sušiť seno na mieste, aby ho mohli opustiť prežívajúce živočíchy,
- TTP nerozorávať, ani nevykonávať zásahy, ktoré by spôsobili dlhodobé pôdne odkryvy a umožnili šírenie ruderálnych a inváznych druhov,
- podporovať šetrné pasienkárstvo,
- vyhnúť sa nadmernému združovaniu hospodárskych zvierat na trvalých trávnych porastoch, obzvlášť pokiaľ ide o spoločenstvá mokradí (napr. podmäčkané lúky v nive Handlovky), aby nedochádzalo k prílišnému zdupávaniu, rozrývaniu a pôdnym odkryvom, ani zmene chemického zloženia vody a pôdy na týchto lokalitách. Z rovnakého dôvodu nepodporovať nadmerné koncentrácie lesnej zveri na týchto plochách prikrmovaním alebo vnadením; je vhodné, aby podmäčkané lúky neboli pasené, ale iba kosené,
- v rámci protieróznych opatrení používať vhodné agrotechnické postupy pri obrábaní pôdy a podporovať mozaikovitosť krajiny; väčšie bloky polí a TTP rozdeliť medzami, prípadne v nich vysadiť remízky,
- dodržiavať opatrenia na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu,
- Dôsledne odstraňovať invázne rastliny a zamedziť ich šíreniu napr. minimalizovaním zemných prác (výkopy, navážky, dlhodobé odkryvy pôdy...), zamedzením vzniku čiernych skládok organického odpadu zo záhrad, nevysádzaním rastlín s invázными vlastnosťami (obzvlášť v extraviláne) a pod (T),
- Na nevyužívaných plochách ako sú neobhospodarované úzke, ruderalizované lemy pozdĺž poľných ciest alebo po okraji obhospodarovaných pozemkov a podobne, kde nie je možné ďalej hospodáriť (kosiť, pásť) vysadiť prirodzené druhy drevín (T),
- Zamedziť ničenie prírodnej krajiny jazdením motorovými vozidlami mimo oficiálnych ciest.
- Odstrániť existujúce skládky odpadu. Monitorovať, odstraňovať a zamedziť tvorbe nelegálnych skládok odpadu (T),
- Zabezpečiť uzavretie otvorených hlbokých betónových skruží, ktoré sa vyskytujú voľne v krajine, nakoľko predstavujú nebezpečenstvo pre ľudí aj zver, pohybujúcu sa v krajine.
- Vysadiť aleje alebo iné formy izolačných línii drevín v okolí ciest (T),
- V intraviláne (T),:
- pri novej výsadbe v intraviláne odporúčame uprednostniť stanovištne vhodné prirodzené dreviny, prípadne regionálne vhodné ovocné stromy,
- nevysádzať ani ako okrasné rastliny invázne druhy, ktoré sú uvedené vo vyhláske MŽP SR č. 24/2003 Z.z. ; mimo intravilán nevysádzať žiadne druhy s invázными vlastnosťami!
- aj v intraviláne dôsledne dbať na odstraňovanie inváznych druhov rastlín uvedených vo vyhláske MŽP SR č. 24/2003 Z.z.. Z verejných pozemkov odstraňovať aj ostatné invázne druhy, aby nedošlo k ich úniku do voľnej prírody,
- zabezpečiť ochranu a starostlivosť o dreviny intravilánu, zodpovedajúce prirodzenému druhovému zloženiu, obzvlášť pokiaľ ide o jedince väčších rozmerov, keďže dreviny obohacujú krajinu a dotvárajú obci jej typický ráz,
- využiť obecné pozemky intravilánu, na ktorých je to možné, na estetické doplnenie sídelnej vegetácie,

- vo verejnej zeleni, na miestach, ktoré si nevyhnutne nevyžadujú intenzívnejšie kosenie, extenzívnou kosbou udržiavať pestré trávniky (kosenie dvakrát ročne, s prvým kosením po zakvitnutí lúk, umožní existenciu druhovo bohatých a esteticky pekných pestrých lúk).
- Navrhované investície v katastri obce zosúladiť s pôsobením krajiny ako celku, podporovať aktivity na pozitívne obohatenie jej štruktúry a vylúčiť tie aktivity, ktoré by ohrozovali štruktúru a kvalitu hodnotných ekosystémov, zabezpečujúcich vysokú biodiverzitu a ekologickú stabilitu krajiny(T).

Regulatívy na ochranu a zlepšenie súčasného stav životného prostredia

Ochrana vôd

- zamedziť vypúšťaniu odpadových vôd z poľnohospodárskej výroby do vodných tokov (K),
- preferovať biologické spôsoby hnojenia, čím sa zníži negatívny dopad na kvalitu povrchových a podzemných vôd (T),
- zamedziť priesakom z polí (hnoj, močovka) (T),
- odstrániť z brehov vodných tokov všetky divoké skládky (K),
- udržiavať resp. zväčšovať plochu ale aj vekovú skladbu brehových porastov v okolí rieky Handlovka a jej prítokov (T),
- zachovávať, resp. obnovovať brehové porasty na všetkých potokoch a ich prítokoch (T).

Ochrana pôdy

- V období predprojektovej prípravy každej z väčších plánovaných investícií (bývanie, rekreácia, výroby a pod.) dodržiavať ustanovenia zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a zabezpečiť ochranu najkvalitnejších pôd v riešenom území (T),.
- zachovať plochy a formy využívania odvodnených plôch PP,
- realizovať protierózne opatrenia na PPF, vytvoriť mozaikové štruktúry obhospodarovania, so striedaním TTP, nelesnej drevinovej vegetácie s maloblokovou ornou pôdou,
- zabrániť zarastaniu lúk náletovými drevinami pravidelným kosením.

Zeleň

- vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj funkcie verejnej a neverejnej zelene v obci, uplatnením stanovených zásad funkčného využívania územia(T),,
- v rámci riešeného územia obce a v navrhovaných lokalitách dôsledne uplatniť navrhovaný podiel zelene v záujme vytvorenia kvalitného a zdravého životného prostredia, skvalitnenia a zatraktívnenia všetkých funkčných území, najmä obytného a rekreačného prostredia (T),,
- vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie ako jedného zo strategických cieľov rozvoja obce podporou koncepcnej tvorby a udržiavania verejnej zelene, najmä parkovej zelene (T),,
- pri výbere rastlinných druhov rešpektovať pôvodnú druhovosť, uplatniť miestne vhodné dobre rastúce druhy, nevnašať do prostredia „invázne“ druhy, a tiež nepodporovať prílišnú rozmanitosť druhov (T),

Ochrana proti huku a vibráciám

- zmierňovať negatívne vplyvy cestnej dopravy výsadbou vetrolamov a stromoradií stanovištne pôvodnými drevinami (S),
- zabezpečiť dôsledné čistenie ciest, najmä po prechode vozidiel poľnohospodárskej výroby (T),
- realizovať monitoring hluku na vybraných lokalitách (T).
- vytvárať systémové urbanistické a krajinárske podmienky pre elimináciu hluku a prašnosti v kontakte so zastavaným územím prírodnými a technickými opatreniami, (T)
- zabezpečiť optimálnu starostlivosť a udržiavanie kvality a čistoty cestnej komunikačnej siete,
- zabezpečiť postupné obnovovanie a inováciu vozového a mechanizačného parku s cieľom postupného znižovania hluku a vibrácií ale aj prašnosti (T)
- vytvárať urbanistické, stavebnotechnické, technologické a konštrukčné podmienky pre elimináciu a stále znižovanie produkcie hluku, (T)
- vytvárať podmienky a zamedziť vzniku hluku prevádzkou vo funkčných územiach (T)
- vyšpecifikovať protihlukové opatrenia pre vybrané oblasti,

Opatrenia na zachovanie vegetácie v urbanizovanom prostredí

- Vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj funkcie verejnej a neverejnej zelene v obci, uplatnením stanovených zásad funkčného využívania územia,
- v rámci riešeného územia obce a v navrhovaných lokalitách dôsledne uplatniť navrhovaný podiel zelene v záujme vytvorenia kvalitného a zdravého životného prostredia, skvalitnenia a zatraktívnenia všetkých funkčných území, najmä obytného a rekreačného prostredia,
- vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie ako jedného zo strategických cieľov rozvoja obce podporou koncepcnej tvorby a udržiavania verejnej zelene, najmä parkovej zelene,
- pri výbere rastlinných druhov rešpektovať pôvodnú druhovosť, uplatniť miestne vhodné dobre rastúce druhy, nevnašať do prostredia „invázne“ druhy, a tiež nepodporovať prílišnú rozmanitosť druhov.

Opatrenia na rozvoj a skvalitnenie rekreačných služieb

- vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj obce a rozvoj cestovného ruchu a rekreácie ako strategického cieľa rozvoja obce a jej budúcej orientácie, (K,S,D,T)
- aktivity usmerňovať do rekreačných území v záujme rozšírenia ponuky a spektra aktivít, skvalitnenia a doplnenia vybavenosti, ako aj zatraktívnenia rekreačného prostredia, (K,S,D,T)
- vytvárať podmienky pre systematickosť a koncepcnosť prípravy s cieľom podriadiť všetky aspekty funkcií a života obce strategickému cieľu rozvoja bývania výroby, rekreácie a cestovného ruchu, (K,S,D,T)
- usmerňovať rozvoj obce ako sídla vhodného pre vidiecky turizmus a agroturistiku, podporovať rozvoj chalupníckej rekreácie a ubytovania v súkromí, (K,S,D,T)
- rozvíjať podmienky pre turizmus a cykloturistiku vybudovaním atraktívnych trás s možnosťou ich napojenia na cyklomagistrálu a na sieť regionálnych a celoslovenských a medzinárodných cyklotrás. (K,S,D,T)

Opatrenia na rozvoj bývania a rozvoj priemyselnej výroby**Bývanie**

- plochy IBV navrhovať len v blízkosti zastavanej časti obce
- dobudovanie kanalizácie a čistenie odpadových vôd
- rozvíjať separovaný zber druhotných surovín
- nové prevádzky schvaľovať len za predpokladu nepoškodzovania životného prostredia - vody, vzduchu a pôdy.
- znížiť rozsah odpadu bytového fondu,
- prinavrátiť byty využívané na nebytové účely do trvale obývaného bytového fondu,
- analyzovať príčiny a dôvody neobývaných bytov a prijať opatrenia na podporu a prinavrátenie ich obytnej funkcie a obývanosti,
- stimulovať modernizácie, regenerácie, opravy a údržbu súčasného bytového fondu,
- využiť rôzne netradičné formy získavania bytov (prístavby, nadstavby, podkrovné byty a pod.),
- pripraviť nové lokality v zastavanom území a zastavať prieluky,
- podporovať nové progresívne technológie výstavby, ktoré zabezpečujú vyšší štandard bývania a väčšiu variabilitu, a úsporu energií,
- zvýrazniť špecifiká jednotlivých obytných súborov existujúcich a pripravovaných,
- riešiť problematiku sociálnych bytov pre sociálne slabšie skupiny obyvateľstva,
- pre fungovanie trhu s bytmi podporovať stimulovaním podnikateľskú sféru vo výstavbe bytov,
- podporovať výstavbu bytov z dôvodu získania nových obyvateľov pre rozvoj obce a oživenia ekonomiky,
- z pozície obce vytvárať stimulačné podmienky a zabezpečovať rozvoj verejnej technickej a dopravnej infraštruktúry obce s cieľom napomáhať rozvoju územno-technickej pripravenosti podmienok pre výstavbu bytov,

Výroba

- vytvárať podmienky pre realizáciu navrhovaných zámerov, prípravu území a ponuky pre záujemcov a tým aj vplyv na vyššiu dynamiku rastu pracovných príležitostí, (T)

- vytvárať predpoklady pre získanie a lokalizáciu štruktúr odvetví priemyslu charakteru progresívnych a perspektívnych foriem ako napr. automobilový, elektrotechnický, elektronický priemysel, odvetvia nadstavbového priemyslu robotizácie a pod. najmä nenáročné na surovinovú základňu, prepravné kapacity a vôbec technologické procesy s uzavretým cyklom, ktoré nezaťažujú životné prostredie. (T)
- podporovať rozvoj stavebníctva a priemyselnú výrobu s využitím a spracovaním produktov a surovín zázemia záujmového územia okresu (napr. potravinársky, drevospracujúci priemysel) (T)
- vytvárať podmienky pre znižovanie negatívnych vplyvov na ŽP, a zároveň spolupracovať so štátnou správou pri vytvorení funkčného systému kontrolnej a sankčnej činnosti, (K,T)
- zvýhodniť výstavbu takých nových výrobných kapacít, ktoré nemajú negatívny vplyv na životné prostredie, (K.T)
- podporovať vytváranie malých a stredných podnikov, (K,T)
- Pri riešení kontaktu funkčných území priemyslu s inými druhmi funkčných území najmä rozvojových území bývania a rekreácie dôsledne preskúmať, riešiť a stanoviť podmienky vzájomnej koexistencie vzhľadom k podmienkam ochrany a kvality životného prostredia a podmienok hygieny.

Mnohé z uvedených opatrení majú vyslovene charakter odporúčaní. O konečnom využití a užívaní územia rozhoduje samosprávny orgán obce za podpory verejnosti a samotní aktéri a vlastníci, resp. užívatelia. Pre čo najširšie uplatnenie uvedených opatrení je potrebné rešpektovať platnú legislatívu pre jednotlivé zložky krajiny.

V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)

1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu.

Územnoplánovacia dokumentácia, t.j. územný plán obce je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie riešeného územia. Jeho najdôležitejším výstupom je záväzná časť, v ktorej sa schvaľujú zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využitia územia. Stanovujú sa opatrenia v území, podmienky využívania územia a umiestňovania stavieb.

Zadávacím dokumentom pre spracovanie územného plánu obce je „Zadanie pre vypracovanie Územného plánu obce“ (schválené zastupiteľstvom obce).

Zadanie stanovuje rozsah, obsah a spôsob spracovania územnoplánovacej dokumentácie.

Zadanie bolo vypracované na základe Prieskumov a rozborov pre Územný plán obce a Krajinnoekologického plánu vrátane podkladov a informácií získaných počas prípravných prác.

V zadaní bolo definované požiadavky, ktoré predstavujú hodnotiace kritériá :

- Dôvody spracovanie územného plánu
- Hlavné ciele rozvoja územia
- Vymedzenie riešeného územia
- Požiadavky vyplývajúce z návrhu územného plánu regiónu
- Zhodnotenie významu obce v štruktúre osídlenia
- Požiadavky na riešenie záujmového územia obce,
- Základné demografické údaje a prognózy,
- Osobitné požiadavky na urbanistickú kompozíciu obce,
- Osobitné požiadavky na obnovu, prestavbu a asanáciu obce,
- Požiadavky na riešenie rozvoja dopravy a koncepcie technického vybavenia
- Požiadavky na ochranu prírody a tvorbu krajiny, kultúrneho dedičstva, na ochranu prírodných zdrojov, ložísk nerastných surovín a všetkých ďalších chránených území a ich ochranných pásiem vrátane požiadaviek na zabezpečenie ekologickej stability územia,
- Požiadavky z hľadiska ochrany trás nadradených systémov dopravného a technického vybavenia územia,
- Požiadavky vyplývajúce najmä zo záujmov štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami, civilnej ochrany obyvateľstva,
- Požiadavky na riešenie priestorového usporiadania a funkčného využitia územia obce s prihliadnutím na historické, kultúrne, urbanistické a prírodné podmienky územia,
- Požiadavky na riešenie bývania, občianskeho vybavenia, sociálnej infraštruktúry a výroby,

- Požiadavky na riešenie rekreácie a CR,
- Požiadavky z hľadiska životného prostredia,
- Osobitné požiadavky z hľadiska poľnohospodárskej pôdy a lesného pôdneho fondu,
- Požiadavky na riešenie vymedzených častí územia obce, ktoré je potrebné riešiť v podrobnosti územného plánu zóny,
- Požiadavky na určenie regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využitia územia,
- Požiadavky na vymedzenie plôch pre verejnoprospešné stavby,
- Požiadavky na rozsah a úpravu dokumentácie územného plánu,

Na základe uvedených požiadaviek na obsahovú náplň návrhu bol spracovaný „návrh“ optimálneho riešenia v súlade s vyhláškou č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii ako aj metodických usmernení ministerstva životného prostredia pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie obce a krajinnoekologického plánu a stanovené podmienky regulácie územia.

2. Porovnanie variantov.

Nultý variant v prípade nerealizovania rozvojových zámerov by bol ustrnutím obce a jeho následným zánikom, nakoľko by došlo k starnutiu obyvateľstva, bez možnosti rozvoja by obec nedokázala držať krok s vývojom spoločnosti.

Navrňovaný variant predstavuje v princípe optimálne riešenie rozvoja, najmä v zastavanom území obce, resp. rozvojových plôch v nadväznosti na zastavané územie obce, a to v riešení funkčného využitia plôch bývania, občianskej vybavenosti, športu, rekreácie, zelene, priemyselnej, a poľnohospodárskej výroby a dopravnotechnického zázemia obce.

Dopravné a technické vybavenie vychádza z navrhnutého riešenia. V zásade možno konštatovať, že riešenie pre rozvoj je stanovený v nevyhnutnom rozsahu potreby funkčných plôch a záberoch pôdneho fondu.

Z hľadiska kvality urbanistického riešenia a vplyvov na životné prostredie a ekológiu s výrazne pozitívnym prínosom v kvantitatívnych podmienkach rozvoja, oproti nultému variantu, čím by vývoj nabral živelný charakter bez koncepcie a v reálnom svete sú jasné príklady negatívnych dopadov a dôsledkov takého vývoja.

VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia

Návrh riešenia Územného plánu obce vychádza z odborných poznatkov a analýz, ktoré boli vypracované podľa ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii ako aj metodických usmernení ministerstva životného prostredia pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie obce a krajinnoekologického plánu

Riešenie územného plánu vychádza z komplexných prieskumov a rozborov a krajinnoekologického plánu pre riešenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorý analyzuje stav životného prostredia, problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny a doplna územný systém ekologickej stability regionálneho významu o miestne prvky, ktoré sú prevzaté do riešenia územného plánu. Úlohou tejto správy nie je hodnotiť vplyvy územného plánu na životné prostredie, ale poskytnúť podklady a východiská pre hodnotenie prípadných dopadov realizácie riešenia rozvoja navrhnutého územným plánom.

V správe je uvedené, že koncepcia riešenia územného plánu obce nemá priamy vplyv na životné prostredie, ale vytvára predpoklady na cieľavedomý rozvoj, ktorý je založený na princípe udržania a skvalitňovania životného prostredia.

Z odborného urbanistického pohľadu možno konštatovať, že realizáciou riešenia územného plánu obce a stanovením navrhnutých regulatívov dôjde k podstatnému zlepšeniu stavu životného prostredia a ekologickej stability riešeného územia.

VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

V rámci vypracovania predmetnej správy je deklarované zdôvodňovanie vplyvov „navrhovanej koncepcie územného plánu obce“ na životné prostredie.

Predmetný územný plán obce nemá priamy vplyv na životné prostredie, nakoľko ide o rozvojový dokument, územnoplánovacia dokumentácia a jej riešenie vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja obce a na základe podrobnej špecifickej analýzy územia a javov v rámci prieskumov a rozborov (P+R) a KEP v súlade s metodikou ministerstva životného prostredia pre spracovanie ÚPD obce a KEP, ktorá bola vypracovaná pred samotným riešením návrhu územného plánu obce.

Územným plánom sa práve sledujú ciele optimalizácie podmienok rozvoja, skvalitnenie podmienok životného prostredia a regulatívy pre trvalo udržateľný rozvoj bez negatívnych vplyvov na ekológiu a kvalitu životného prostredia.

Je možné konštatovať, že sa nevyskytli žiadne nedostatky ani neurčitosti podstatného, alebo významného charakteru pri spracovaní správy o hodnotení.

VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie

Návrh riešenia Územného plánu obce vychádza z odborných poznatkov a analýz, ktoré boli vypracované podľa ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii ako aj metodických usmernení ministerstva životného prostredia pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie obce a krajinnoekologického plánu.

V rámci spracovania územného plánu boli rešpektované záväzné časti Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 (KÚRS 2001) schválená nariadením vlády SR zo dňa 14.8.2002, ktoré vyšlo v zbierke zákonov pod číslom 528/202 Z.z., a ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, vrátane jeho zmien a doplnkov.

Dokumentácia bola spracovaná na základe schváleného „ZADANIA“ pre spracovanie územného plánu obce, ktoré bolo dohodnuté s dotknutými orgánmi a pripomienkované verejnosťou v súlade s ustanoveniami stavebného zákona.

V návrhu ÚPN Obce sú akceptované požiadavky dotknutých orgánov štátnej správy a správcov dopravnej a technickej infraštruktúry a verejnosti.

Záverom sa konštatuje, že Návrh riešenia územného plánu predstavuje vhodný, optimálny rozvojový dokument pre obec v dlhodobom horizonte, umožňuje primeraný rozvoj obce vo všetkých sférach rozvoja, najmä v oblasti bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie a rozvoj zamestnanosti s príslušnou dopravnou a technickou vybavenosťou. Neprináša žiadne návrhy, ktoré by zhoršovali životné prostredie, poškodzovali prírodu a krajinu. Práve naopak, riešenie prináša územné predpoklady pre výrazné skvalitnenie životného prostredia, revitalizáciu prírodného prostredia a tvarovanie krajiny so zvýšením ekologickej stability.

IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

AGS ATELIÉR s.r.o., Štefana Baniča 777/2, 971 01 Prievidza

Ing. arch. Gabriel Szalay
Ing. Igor Kmeť - ekomap

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

- a) Prieskumy a rozbor pre ÚPN obce Veľká Čausa, AGS ATELIÉR s.r.o. december 2019
- b) Krajinnoekologický plán obce, AGS ATELIÉR s.r.o. december 2019
- c) Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 26.05.2001 a 21.05.2011, Krajská správa ŠÚ SR v Trenčíne,
- d) Štatistické údaje obce o obyvateľstve obce k 13.12. za roky 2010 až 2019
- e) Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Handlovskej doliny na roky 2016 - 2020, (Mikroregión handlovskej doliny)

XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa

Vo Veľkej Čausi 21.08.2020

JUDr. Nikola Pekárová
starostka obce